

Vlaams
Parlement

ingediend op **133** (2014-2015) – Nr. 7
18 februari 2015 (2014-2015)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Vera Celis en Caroline Gennez

over de beleidsnota Onderwijs
2014-2019

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen.

Vaste leden:

mevrouw Vera Celis, de heer Koen Daniëls, de dames Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, de heer Kris Van Dijck, mevrouw Miranda Van Eetvelde; de heren Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, mevrouw Kathleen Helsen; mevrouw Ann Brusseel, de heer Jo De Ro; de dames Caroline Gennez, Tine Soens; mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heer Peter Persyn, mevrouw Grete Remen, de heren Axel Ronse, Willy Segers, de dames Ann Soete, Manuela Van Werde; de dames Caroline Bastiaens, Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers; de heren Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd; de dames Ingrid Lieten, Katia Segers; mevrouw Elke Van den Brandt.

Toegevoegde leden:

mevrouw Barbara Bonte.

Documenten in het dossier:

- 133** (2014-2015) – Nr. 1: Beleidsnota
- Nr. 2: Verslag van de hoorzitting
- Nr. 3 t.e.m. 5: Moties
- Nr. 6: Tekst aangenomen door de plenaire vergadering

INHOUD

I. Toelichting door minister Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs	5
II. Bespreking van de beleidsnota.....	17
1. Vragen en opmerkingen van de leden	17
1.1. Tussenkost van mevrouw Ingeborg De Meulemeester	17
1.2. Tussenkost van mevrouw Kathleen Krekels.....	19
1.3. Tussenkost van de heer Jo De Ro	21
1.4. Tussenkost van mevrouw Ann Brusseel	26
1.5. Tussenkost van de heer Jos De Meyer.....	29
1.6. Tussenkost van mevrouw Elisabeth Meuleman	30
1.7. Tussenkost van mevrouw Caroline Gennez	35
1.8. Tussenkost van mevrouw Tine Soens.....	40
1.9. Tussenkost van mevrouw Miranda Van Eetvelde	41
1.10. Tussenkost van mevrouw Vera Celis	43
1.11. Tussenkost van de heer Koen Daniëls	45
1.12. Tussenkost van de heer Jan Durnez.....	49
1.13. Tussenkost van mevrouw Kathleen Helsen.....	51
2. Antwoorden van de minister en replieken	54
2.1. Algemeen deel	54
2.2. Strategische doelstelling 1: Talenten van de lerende ontwikkelingen	56
2.2.1. Kleuterparticipatie	56
2.2.2. Lager onderwijs.....	58
2.2.3. Secundair onderwijs.....	59
2.2.4. Hoger onderwijs	61
2.2.5. Volwassenenonderwijs.....	63
2.2.6. Kunstonderwijs.....	64
2.2.7. Leerdoelen.....	65
2.2.8. Nederlands en moderne vreemde talen.....	67
2.2.9. Leren en werken – Onderwijs en arbeidsmarkt.....	68
2.2.10. STEM: Science, Technology, Engineering, Mathematics.....	74
2.2.11. Werken in de zorgsector	74
2.2.12. Studiekeuzebegeleiding en versterking van de ondersteuning van lerenden	75
2.2.13. Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften	78
2.2.14. School- en studietoelagen.....	82
2.2.15. Digitale geletterdheid en mediawijsheid	82

2.3.	Strategische doelstelling 2: Voldoende, deskundig en gemotiveerd onderwijspersoneel garanderen	83
2.3.1.	Versterken van de lerarenopleiding en actualisering van het beroepsprofiel.....	83
2.4.	Strategische doelstelling 3: Onderwijsinstellingen versterken.	88
2.4.1.	Flankerend onderwijsbeleid	88
2.4.2.	Inschrijvingsbeleid	88
2.4.3.	Optimalisatie van het onderwijslandschap	89
2.4.4.	Internaten	89
2.4.5.	Evaluatie van de werkingsmiddelen in het leerplichtonderwijs	90
2.4.6.	Bijsturing van het aanbod en de financiering in het hoger onderwijs.....	90
2.4.7.	Onderwijsbeleid in de Vlaamse Rand en Brussel	92
2.4.8.	Terugdringen van juridisering, regeldruk en planlast.	92
2.4.9.	Dialogo en communicatie	93
2.5.	Strategische doelstelling 4: Masterplan Scholenbouw	94
2.6.	Strategische doelstelling 5: Realiseren van topkwaliteit.....	95
2.6.1.	Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen	95
2.6.2.	Kwaliteitszorg.....	95
2.7.	Transversaal beleid over de strategische doelstellingen heen .	97
	Gebruikte afkortingen	98

Bijlage: zie [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be

De Commissie voor Onderwijs behandelde op haar bijeenkomsten van donderdag 4 december 2014, donderdag 11 december 2014, donderdag 8 januari 2015 en donderdag 15 januari 2015 de beleidsnota Onderwijs 2014-2019 van mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs. Op de bijeenkomst van 4 december 2014 verschafte de minister in de voormiddag toelichting bij haar beleidsnota. Ze maakte hierbij gebruik van een PowerPointpresentatie die terug te vinden is op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be. De leden stelden hun vragen over de beleidsvoornemens van de minister op donderdagnamiddag 4 december en gedurende de voor- en namiddagzitting van donderdag 11 december 2014. De minister antwoordde op de bekommernissen van de leden op donderdagnamiddag 8 januari 2015 en gedurende de hele zitting van donderdag 15 januari 2015. Bij elke antwoordsessie was er ook telkens weer mogelijkheid tot debat.

I. Toelichting door minister Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs

Minister *Hilde Crevits* drukt de leden op het hart vooral ook de inleiding en de omgevingsanalyse door te nemen. De beleidsnota is opgesteld tegen de achtergrond van het beleidskader: missie, visie en de vijf beleidswaarden die in hoofdstuk drie uitgeschreven zijn. In hoofdstuk vier zijn strategische en operationele doelstellingen uitgewerkt. De opbouw van de beleidsnota is niet opgehangen aan de klassieke onderwijsstructuur, maar richt zich op de mensen die onderwijs maken, jong en oud.

De missie behelst het samen realiseren van een onderwijsomgeving waarbij het onderwijs elke lerende uitdaagt om zijn of haar eigen talenten te ontdekken en te vormen zodat eenieder uitgroeit tot een individu met een sterke persoonlijkheid. De minister drukt daarbij de hoop uit dat velen dit doel met haar delen, kwestie van elke mogelijkheid aan te grijpen om deze missie steeds een beetje meer te realiseren.

Onderwijs is maatwerk, maar ook mensenwerk, en gaat over kansen geven en aangrijpen, over verantwoordelijkheid krijgen, geven en opnemen. Het ontdekken en ontwikkelen van talenten bij alle kinderen en jongeren staat centraal. Niemand wordt uitgesloten, meteen ook de beste waarborg op gelijke kansen en diversiteit, stelt de minister.

Onderwijs is een uniek samenspel van heel wat actoren. Vrijheid van onderwijs is voor minister Crevits dan ook de hoeksteen voor het beleid. Einddoel is sterke persoonlijkheden te vormen. Elk onderwijstraject is er bovendien op gericht een aantal competenties te ontwikkelen in het kader van algemene vorming. Dat geldt ook voor de arbeidsmarktgerichte opleidingen.

Uit het advies van de Vlor onthoudt de minister de bezorgdheid dat onderwijs te utilitair zou worden benaderd. De minister kan zich terugvinden in die zorg en benadrukt dat onderwijs moet zorgen voor een totaalontwikkeling van persoonlijkheden. Algemene vorming, waar ook, is daarin cruciaal. Tegelijk zijn er ook knelpunten en moeten mensen een plaats vinden op de arbeidsmarkt. Die twee aspecten hoeven volgens de minister ook niet tegenstrijdig te zijn.

De beleidsnota kiest expliciet voor verbinding. Dat moet komaf maken met de schotten die her en der bestaan tussen lager en secundair, tussen secundair en hoger onderwijs. Met respect voor de eigenheid van elk, is alles toch met elkaar verbonden, stelt minister Crevits. Juist die verbinding is noodzakelijk om zorgpunten aan te pakken, als daar zijn: doorstroming secundair-hoger onderwijs, toeleiding en oriëntatie enzovoort.

Onderwijs is een sleutel in het leven en levenslang leren een doel. De uitdagingen zijn groot en de verwachtingen hoog gespannen, weet de minister.

De beleidsnota is een pleidooi voor de kerntaken van onderwijs. Dat is geen stap terug, geen stap weg van de samenleving, maar wel een blik vooruit op de essentie, op het vormen van jonge mensen, meent minister Crevits.

Onderwijs is vooral een teamgebeuren. Speciale aandachtspunten zijn onder meer de leerkracht, die centraal staat, voor directies en besturen moeten gunstigere randvoorwaarden worden gecreëerd en het onderwijsklimaat dient zo regelluw als mogelijk te worden. Onderwijs is co-creatie.

De beleidsnota stipt vijf beleidswaarden aan: vertrouwen en ruimte geven is de eerste. De samenleving waardeert engagement, inzet en professionalisme van elke leerkracht die daaraan bijdraagt. De meest recente cijfers uit VRIND – de Vlaamse Regionale Indicatoren – wijzen uit dat het vertrouwen in onderwijs en leraren groot blijft, met maar liefst 70,7 percent van de Vlamingen die vertrouwen hebben in het onderwijs. Geen enkele andere overheidsinstelling geniet in die mate het vertrouwen van de bevolking. De gemeentelijke administraties nemen de tweede plaats in met 46,8 percent. Het lijkt de minister dan ook vanzelfsprekend dat directies het vertrouwen krijgen om scholen tot professionele organisaties te laten uitgroeien.

De tweede beleidswaarde is het co-creëren, omdat een sterk Vlaams onderwijs alleen maar wel kan varen bij samenwerking. Dialoog en overleg zijn basisvoorwaarden. Goed luisteren en samenwerken moeten leiden tot een breed gedragen consensus over de richting die we met het Vlaamse onderwijs willen uitgaan. De minister wil werk maken van globale akkoorden over belangrijke beleidsthema's, waarbij elke betrokkene zijn verantwoordelijkheid opneemt en zich voluit engageert.

Consultatie en participatie behoren tot de volgende beleidswaarde. Het gaat dan onder meer om intensief sociaal overleg met vakorganisaties, koepels, ouderkoepels, met Vlor als strategische onderwijsraad en met de Vlaamse Scholierenkoepel die al een advies heeft uitgebracht en een uitnodiging lanceerde om ook de lerende als volwaardig partner te beschouwen. Het Participatiedecreet levert in die zin een mooie houvast, stelt de minister. Het is van belang dat niet alleen de overheid, maar ook de scholen de leerlingen zelf nauw betrekken via de leerlingenraden. Ander element dat daarbij aansluit is het pleidooi om werk te maken van een veilig klimaat dat uitgaat van het welbevinden van de leerlingen. Participatie is ook essentieel in het hoger onderwijs, aldus de minister. Opleidingsraden en meer specifiek de Raad voor studentenvoorzieningen zijn bijzonder relevante inspraakactoren.

Het beleid krijgt ook vorm tegen de achtergrond van inzichten vanuit de ouderkoepels of leerling- en studentenorganisaties. Een eerste voorbeeld noemt de minister het traject dat is gelopen inzake kwaliteitszorg in het hoger onderwijs.

Een derde beleidswaarde gaat om verantwoordelijkheid nemen. De overheid focust op het 'wat', het werkveld draagt de verantwoordelijkheid over het 'hoe'. De school zelf is de eerste verantwoordelijke voor de onderwijskwaliteit en interne kwaliteitszorg. Het eigen interne kwaliteitszorgsysteem, vormt het startpunt van de externe kwaliteitscontrole door de onderwijsinspectie. Regeldruk als excuus wordt minder evident, en de administratieve last kan enorm worden gereduceerd. Een eerste aanzet daartoe is ook al gegeven in het hoger onderwijs.

Ondersteunen en stimuleren is de vierde beleidswaarde. De koepels, het GO!, de pedagogische begeleidingsdiensten en alle andere vertegenwoordigende en onderwijsmiddenveldorganisaties krijgen ter zake een belangrijke rol. De rol van de

overheid beschouwt de minister voornamelijk als complementair en gesitueerd in de domeinen en taken die de draagkracht van de ondersteunende onderwijspartners overstijgen. Informatie die opgevraagd wordt kan onder meer opnieuw aan de scholen worden aangeboden. Een open databeleid moet het doel zijn. Wat beschikbaar is, moet zo transparant mogelijk ook ter beschikking worden gesteld.

Krachtige ondersteuning bieden, betekent goede kennisdeling en uitwisseling van goed werkende en innovatieve praktijken, stelt minister Crevits. Ze verwijst naar de honderd techniekcoaches in het basisonderwijs en het portaal KlasCement, waar leerkrachten dagelijks goede praktijken delen.

Als vijfde beleidswaarde is grenzen verleggen gekozen. Om te leren, te groeien en te ontwikkelen moet de leercontext uitdagend zijn. Onderwijs op topniveau blijft de ambitie. Internationaal vergelijkend onderzoek wijst uit dat Vlaanderen nog steeds goed presteert, vooral wat talige, wiskundige en wetenschappelijke geletterdheid betreft. Verder valt ook de grote kloof tussen de sterke en zwakke presteerders op. Het moet dan ook een opdracht zijn de zwakkeren sterker te maken.

Specifieke pijnpunten in het Vlaamse onderwijs zijn de grotere schoolse vertraging, relatief veel jongeren die het leerplichtonderwijs zonder kwalificatie verlaten, en meer leerplichtige jongeren in het buitengewoon onderwijs.

Er zijn vijf strategische doelstellingen. Ten eerste wil men de talenten van elke lerende ten volle ontwikkelen. Die doelen hebben betrekking op al wie onderwijs volgt – kinderen, studenten en volwassenen. De tweede doelstelling betreft de personeelsleden die alles moeten waarmaken. De derde strategische doelstelling heeft betrekking op de scholen, als professionele organisaties, en hun besturen. School wordt 'gemaakt' in schoolgebouwen, dan gaat het om de realisatie van het Masterplan Scholenbouw, wat de vierde strategische doelstelling is. Tot slot gaat het nog om onderwijsinhoud zelf en de kwaliteitszorg. Dat is de vijfde strategische doelstelling.

Concrete invulling, timing en uitrol van de beleidsnota – in acht genomen dat het een op een beperkt aantal bladzijden uitgeschreven visie behelst – zullen in de loop van de legislatuur via onder meer de jaarlijkse beleidsbrieven worden geëxpliciteerd.

De minister verklaart niet alle operationele doelen te zullen overlopen. Daarvoor verwijst ze naar de beleidsnota. Ze overloopt wel enkele krachtlijnen per strategisch doel.

Talenten van elke lerende volledig ontwikkelen. Onder deze eerste strategische doelstelling zijn vier operationele doelstellingen ondergebracht. Deze beleidsuitdaging is ook niet beperkt tot de initiële schoolloopbaan of het leerplichtonderwijs, maar geldt een leven lang, van kleuter- tot volwassenenonderwijs. Voorbeelden zijn onder meer het versterkt basisonderwijs, de modernisering van het secundair onderwijs, de acties in het hoger onderwijs, het levenslang leren, modern kunst- onderwijs, ambitieuze plannen voor leren en werken, actieplan vroegtijdig schoolverlaten, het M-decreet, gelijke kansen en diversiteit.

Wat betreft gelijke onderwijskansen, hecht de minister enorm veel belang aan het principe dat elke lerende uitgedaagd moet worden om zijn of haar eigen talenten te ontdekken en maximaal te vormen. Iedereen moet voluit kansen krijgen in dat opzicht. Dat is volgens de minister ook de beste garantie voor diversiteit.

De beleidsnota legt inzake diversiteit en gelijke kansen een aantal opties en keuzes vast. De middelen die in het gelijkekansenbeleid worden ingezet moeten ook doelgericht worden aangewend waarvoor ze bedoeld zijn, dus om effectief gelijke

kansen te creëren, stelt de minister. Dat een aantal allocatiemechanismen – ook uit het verleden – geëvalueerd worden op basis van dat principe, kan geen aanleiding zijn om te oordelen dat er geen beleid zou zijn, gericht op gelijke kansen. Op korte termijn zal bovendien in overleg met de armoede- en welzijnsorganisaties een taskforce Gelijke Kansen worden opgezet die over alle doelstellingen van het onderwijsbeleid heen op zeer regelmatige basis met de minister zal overleggen. Dat moet de feeling voor het terrein en de link ermee verzekeren.

Gelijke kansen hangen ook samen met het lerarenbeleid, oordeelt de minister. Leraren moeten sterker worden gemaakt vooral op het vlak van inhoud en didactiek. Klasmanagement en het werken in een diversiteitscontext keren in vele vragen terug. Een aantal regio's worden heel sterk met diversiteit geconfronteerd, wat de behoefte aan leerkrachten die daarin sterk staan en voldoende opgeleid zijn in die zin, opdrijft. Zij moeten de kans krijgen bij te scholen indien nodig. Uit metingen blijkt dat leraren vinden dat er voldoende aandacht gaat naar mogelijkheden tot bijscholing.

In kleuter- en basisonderwijs wordt in eerste instantie ingezet op een maximale participatie vanaf drie jaar. Kinderen moeten zo vroeg mogelijk deel zijn van de onderwijsomgeving, dit met het oog op een vlottere taalverwerving van het Nederlands en een betere schoolloopbaan. Vlaanderen heeft een hoge kleuterparticipatie, behalve in bepaalde grootstedelijke contexten en bij kansarme of allochtone gezinnen. Daarop wordt gericht ingezet. Een nauwe samenwerking met de nieuwe voorzieningen zoals de Huizen van het Kind is een feit. Zij kunnen een sleutelrol spelen bij het stimuleren van ouders om voor vroege schoolparticipatie te kiezen.

De oproep van het Kinderrechtencommissariaat om elk kind, welk statuut het ook heeft, van onderwijs te voorzien, onderschrijft de regering ten volle.

In het lager onderwijs ligt de focus op algemene vorming van het kind, dit via een geïntegreerde benadering. Die staat niet haaks op wat vooropgesteld wordt voor de derde graad van het basisonderwijs in het kader van het masterplan secundair onderwijs, met name het nieuwe leergebied Wetenschappen en Techniek, afgeleid uit Wereldoriëntatie, een aparte plaats toekennen in het lager onderwijs. Er is een opsplitsing tussen enerzijds Wetenschappen en Techniek en anderzijds Mens en Maatschappij. De mogelijkheid om geïntegreerd te werken, blijft gegarandeerd. Wetenschappen en Techniek kunnen zo onder meer geïntegreerd met het leergebied Wiskunde worden aangepakt. Aan de eindtermen wordt niet geraakt. Er beweegt heel wat in verband met wetenschappen en techniek, stelt de minister, met onder meer de techniekacademies die zowat overal verrijzen.

Opzet van het lager onderwijs is uiteraard leerlingen voor te bereiden op het secundair onderwijs, zonder afbreuk te doen aan het onmiskenbare belang van het lager onderwijs op zichzelf inzake vorming van karakter en het ontwikkelingsproces van kinderen.

De uitdagingen voor wat betreft het secundair onderwijs zijn groot en genoegzaam gekend. Er loopt een screening van richtingen. Een lastige oefening die ook in praktijk zal worden omgezet. Een aantal resultaten zijn al gekend en zullen zeer binnenkort ook aan de leden worden bekendgemaakt, kondigt de minister aan. Tijdens een recente plenaire vergadering, hoorde de minister, over de diverse politieke fracties heen, de grote nood aan rationalisering en ordening van het aanbod dat maximaal moet worden afgestemd op doorstroming naar hoger onderwijs of arbeidsmarkt. Dat vergt een diepgaande inhoudelijke oefening die met echte keuzes wordt afgerond. Die moeten rekening houden met implementeerbaarheid, schaalomvang en beschikbare infrastructuur.

Zonder vooruit te lopen op wat er in de toekomst gaat gebeuren, kan de minister alvast een aantal resultaten van de screening meegeven. Er blijkt een duidelijk onderscheid te bestaan tussen aso-studierichtingen die voorbereiden op academische bachelors en de aso-richtingen die voorbereiden op een professionele bachelor. De keuze voor STEM wordt al gemaakt. Er is een toename van het aantal leerlingen te noteren in de brede richting Wiskunde-Wetenschappen, terwijl zich een status quo aftekent in de meer gerichte studierichting Industriële Wetenschappen. Bepaalde richtingen in aso scoren bijzonder goed inzake doorstroming naar het hoger onderwijs, andere ronduit slecht. In het tso stelt men een algemene daling van het aantal leerlingen vast in alle studiegebieden. Mogelijke oorzaak is de onduidelijke profilering. Bepaalde richtingen scoren slecht in zowel doorstroming naar hoger onderwijs als in doorstroming naar arbeidsmarkt. Dat vraagt specifieke aandacht, oppert de minister. Het kso kan rekenen op een stijgend leerlingen-aantal.

Daarnaast zijn er bepaalde tendensen inzake leerlingenaantallen in studiegebieden merkbaar. Zo neemt het aantal leerlingen in de richting Personenzorg toe, wat de keuze voor de zorgsector ondersteunt. De minister legt de link met eerder gevoerde, gerichte campagnes en wil dat effect verder meenemen. Voor de arbeidsmarktgerichte studierichtingen, zowel in bso als tso – bijvoorbeeld bakker – vraagt de sector om na te gaan hoe het zit met het verschil in profiel qua uitstroom. De ene kan zich beter als zelfstandige handhaven dan de andere. De minister oppert dat onder meer de einddoelen ambitieuzer geformuleerd kunnen worden, maar wil hieromtrent zeker niet vooruitlopen op de resultaten van het onderzoek.

Een aantal studierichtingen telt een extreem laag aantal leerlingen. Het zijn niche-afstudeerrichtingen zoals Beeldende Kunsten, Mechanica-Elektriciteit enzovoort. Er zijn ook richtingen die diverse instroom krijgen vanuit de tweede graad, zoals Mechanica-Elektriciteit, waarin dan minder goede resultaten blijken in attestering, afhankelijk van waar de instroom vandaan komt. In de specialisatiejaren en het secundair-na-secundair is een zeer ongelijke spreiding van leerlingen allicht ook mogelijke aanleiding tot rationalisatie. Algemeen is er wel een opmerkelijke stijging van de absolute leerlingenaantallen in die specialisatiejaren. Daaruit blijkt de waarde van het diploma.

Hoewel het hier slechts om voorlopige en punctuele resultaten gaat, onderstrepen ze volgens de minister het ultieme belang van de rationalisatieoefening als basis voor het bieden van kansen aan leerlingen om na het secundair keuzes te maken. Er is hier dus zeker geen sprake van een symbooldiscussie, maar wel degelijk van een diepgaande inhoudelijke oefening waarin er keuzes moeten worden gemaakt.

Over het masterplan secundair onderwijs is het regeerakkoord bijzonder duidelijk. Het wordt in overleg met de actoren uitgevoerd en met de screening van het aanbod als basis voor inhoudelijke versterking en rationalisatie wordt dan ook de manier om leerlingbegeleiding aan te pakken, onderzocht.

De hervorming kan voor minister Crevits niet los worden gezien van een aantal andere wijzigingen, zoals de bestuurlijke schaalvergroting en de manier waarop scholen zich in de toekomst zullen organiseren. Dat alles moet maximale ontplooiingskansen voor alle leerlingen garanderen.

De minister ziet mogelijkheden, in het Masterplan Scholenbouw, in programmatieregels, in aanwending van middelen. Dat debat moet ten gronde worden gevoerd na de screening, benadrukt ze.

De resultaten van de screening wil men naar timing afstemmen met onder meer het Masterplan Scholenbouw. Om in incentives te voorzien inzake scholenbouw of -organisatie nieuwe stijl, is zulks nodig, meent de minister.

Wat betreft hoger onderwijs ligt een werkpakket klaar met betrekking tot een aantal belangrijke acties. In eerste instantie moet de flexibilisering goed worden geëvalueerd. Er zijn een aantal bijzonder goede effecten te noteren en de minister staat er dan ook zeer positief tegenover. Meer leerlingen volgen hoger onderwijs en er worden meer diploma's uitgereikt. De flexibilisering is dus zeker geen louter negatief verhaal. Binnen de Vlor is sinds 23 oktober 2014 een werkgroep aan de slag die de pijnpunten onderzoekt. Grootste knelpunt is de gestage toename van de studieduur. Studenten nemen ook iets minder studiepunten op en algemeen is men van oordeel dat de bestaande maatregelen iets te laat ingrijpen in het studieproces. Directies van hogescholen willen graag decretaal de mogelijkheid om vroeger in te grijpen, stelt de minister. Het gaat daarbij niet om het weigeren van studenten, maar wel om het ingrijpen binnen het kader van de studievoortgang en wanneer dan bindende maatregelen genomen kunnen worden.

Tegelijk is het zaak van werk te maken van snellere en betere oriëntering. Goede afstemming op acties binnen secundair onderwijs is essentieel. De link tussen secundair en hoger onderwijs moet sterk blijven, beklemtoont de minister. Ze wil voor het hoger onderwijs ook aan de slag rond de niet-bindende toelatingsproeven. Dat is voor haar onlosmakelijk verbonden aan de oriëntatiekwestie en de studiebegeleiding die in dat hoger onderwijs ter beschikking wordt gesteld.

Het hbo5 moet verder worden uitgebouwd en wordt sinds het lopende academiejaar al gezamenlijk aangeboden door hogescholen, CVO's en secundaire scholen (vierde graad verpleegkunde). Er moeten keuzes worden gemaakt, onder meer over het feit of hbo5 een aparte plek krijgt in het hoger onderwijs. Dat dient nog uitgeklaard te worden.

Ook het opleidingsaanbod vraagt om rationalisering. Inhoudelijke transparantie zowel als organisatorische optimalisatie zijn cruciaal. Men werkt aan een nieuw model voor kwaliteitszorg. Met de partners uit het hoger onderwijs is afgesproken dat er tegen het voorjaar 2015 een globaal plan van aanpak wordt uitgewerkt met betrekking tot de rationalisering van het opleidingsaanbod, de inperking van de flexibilisering en oriëntering vanuit het secundair naar het hoger onderwijs.

Bij levenslang leren is de missie duidelijk, stelt minister Crevits: nieuwe kansen voor iedereen en mikken op groepen in de samenleving die extra behoefte hebben aan begeleiding, onder andere in functie van toeleiding naar werk. Vooral de duiding van de maatschappelijke opdracht van het volwassenenonderwijs is daarbij van belang. De plaats van onder meer NT2, hbo5 en de lerarenopleiding is daar onlosmakelijk mee verbonden. Het volwassenenonderwijs is nauw betrokken bij evoluties die het deels overstijgen, zoals de link met de rest van het hoger onderwijs. Om de uitdagingen ter zake aan te gaan zijn degelijke, slagkrachtige instellingen nodig die laagdrempelig, autonoom en regionaal verankerd zijn.

De rol van het volwassenenonderwijs speelt zeker ook bij de uitrol van de Vlaamse kwalificatiestructuur met verkorte procedures, het invoeren van een geïntegreerd kwaliteitskader voor beroepsopleidingen, het stimuleren van werkplekleren via betere randvoorwaarden, het verwerven van competenties in niet-formele en informele contexten en werk maken van werk in de zorgsector.

Voor wat de kennis van het Nederlands aangaat, moet het aanbod afgestemd worden op de noden in functie van de behoeften van de cursist. Ook daarvoor wordt een plan van aanpak opgesteld.

De samenwerking tussen dko en leerplichtonderwijs, lokale besturen en vrijetijdsactoren vraagt om verdere stimulering, zonder dat er concurrentieverhoudingen ontstaan. Uit contact met de sector stelt de minister vast dat de einddoelen aan vernieuwing toe zijn. Die nieuwe einddoelen moeten dan ook aansluiten bij

de actuele maatschappelijke verwachtingen. Ze moeten tevens samen sporen en worden gemoderniseerd. Dat alles zal worden samengebracht in een nieuw Niveaudecreet voor het dko.

Het is de bedoeling van het concept Leren en Werken een volwaardig onderwijstraject te maken. Het moet worden gepercipieerd als een positieve keuze en niet het einde van een cascadetraject. Er moeten sterke en gemotiveerde leerlingen worden aangetrokken. Het gaat dus niet om al dan niet afvallers. Het studieaanbod moet zich ook situeren binnen de sterkere opleidingen en op het vlak van studiebekrachtiging.

Op korte termijn wil men meer jongeren met een werkervaringsplaats en een versterking van de algemene vorming in de leertijd. Voor het werkplekleren moet een degelijk juridisch kader worden ontwikkeld. Concreet wordt er ter zake overleg opgestart met onder meer werkgevers om in voldoende stageplaatsen te kunnen voorzien voor alle onderwijsniveaus. Met minister Muyters wordt gewerkt aan een conceptnota met betrekking tot de herwaardering van het duale leren. Die zal voor advies aan de diverse adviesraden worden voorgelegd en er kan formeel en informeel van gedachten over worden gewisseld, verzekert de minister. Op STEM en werk in de zorgsector wordt volop ingezet.

Een geïntegreerd actieplan rond het vroegtijdig schoolverlaten, waarin pesten en spijbelen zijn meegenomen, moet tegen eind 2014 voorliggen. Scholen kunnen zelf veel doen, stelt de minister, zoals werken aan een positief schoolklimaat, uitgaande van het welbevinden van de leerlingen. Ook bij de registratie van afwezigheden kan dat gelden. Dat is het startpunt voor alles, vindt de minister. Alle expertise ter zake dient gebundeld. Daarnaast is preventie het uitgangspunt waarop wordt ingezet. In overleg met de minister van Welzijn wordt overwogen hoe ouders ondersteuning kunnen genieten in hun rol als opvoeder. Zelfs met de focus op preventie wil de minister niet blind zijn voor het feit dat er voor sommige jongeren meer nodig is: alternatieve trajecten voor jongeren die tijdelijk niet meer gemotiveerd zijn ten aanzien van school moeten dan soelaas kunnen bieden. Het reeds ruime aanbod, weegt niet altijd op tegen de grote versnippering. In de projecten leerrecht probeert men de diverse projectaanbieders lokaal rond de tafel te krijgen. Dat is zinvol omdat het zicht biedt op het aanbod en de eventuele hiaten. Het maakt het tevens mogelijk meer vraaggestuurd te werken. Het aanbod zelf wil minister Crevits beter op elkaar afstemmen en stroomlijnen. De middelen moeten meer gebundeld worden ingezet in plaats van versnipperd.

Het Kinderrechtencommissariaat verstrekte advies. Daarin vraagt het KRC om in het sanctiebeleid het brede perspectief te behouden. Het welbevinden van leerlingen moet voorop blijven staan. De minister onderschrijft ook de oproep om werk te maken van een positief schoolklimaat.

Het advies van de SERV stipt aan dat het inzetten op werk, welzijnstrajecten en een goede screening in leren en werken positieve elementen zijn. Men vraagt ook om de brede focus op vroegtijdig schoolverlaten te behouden.

Ook de uitvoering van het M-decreet genereert veel zorgen op het werkveld. Het blijkt moeilijk om op vandaag in te schatten in hoeverre zich leerlingverschuivingen zullen doorzetten in het gewoon onderwijs. Een overrompeling wordt het niet, weet de minister zeker, omdat elke leerling die vooralsnog in het buitengewoon onderwijs les volgt, daar ook blijft. In het kader van de nieuwe inschrijvingen voor het schooljaar 2015-2016 zal leerling per leerling worden onderzocht of iemand mits redelijke aanpassingen voor een traject in het gewoon onderwijs in aanmerking komt. Die screening moet ernstig en correct gebeuren en er is zeker geen sprake van een verplichte overstap van het buitengewoon onderwijs naar het gewoon onderwijs.

Het is vooral niet de bedoeling om de bestaande expertise in het buitengewoon basis- en secundair onderwijs te laten teloorgaan. Ze zal ten volle ingeschakeld blijven, ook in het gewoon onderwijs als er daar meer leerlingen een traject kunnen volgen. Het M-decreet gaat uit van een gemeenschappelijk curriculum dat de lat legt waar leerlingen in het gewoon onderwijs overheen moeten, maar waarbij die stap gedifferentieerd wordt gezet. Dat is niets nieuws, stelt de minister.

Het M-decreet beoogt ook voor elk kind met specifieke onderwijsbehoeften een aangepaste begeleiding, waar ze ook school volgen.

Wat met de implementatie? De Vlaamse Regering heeft een eerste besluit goedgekeurd over het verslag dat moet worden opgemaakt, dat gebeurde in zeer nauw overleg met de sector van de onderwijsverstrekkers en CLB's. Ook met de pedagogische begeleidingsdiensten lopen gesprekken over implementatiemogelijkheden. Er is gekozen voor een zeer eenvoudig verslag met zo weinig mogelijk verplichtingen zodat maatwerk voor de leerling kan.

De grootste verandering voor scholen uit het gewoon onderwijs behelst het werken met redelijke aanpassingen en de definitie daarvan. Scholen zullen in samenspraak met het CLB die invulling pragmatisch moeten aanpakken, school per school. Door haar keuze om veel ruimte te laten op het verslag, maakt de Vlaamse Regering het mogelijk om die evolutie geleidelijk te laten verlopen. Scholen en leraren in het buitengewoon onderwijs krijgen ondersteuning bij het omschakelen naar een type basisaanbod en kunnen rekenen op begeleiding bij aanvraag voor type 9 en expertise inzake autismespectrumstoornissen.

In februari 2015 gaat de monitoring officieel van start. Een volgende meting gebeurt een jaar later. Dan pas zal duidelijk worden hoezeer er zich verschuivingen voordoen of niet en of daaraan begrotingsingrepen gekoppeld moeten worden.

De gelijke onderwijskansen en diversiteit moeten volgens de minister eigenlijk sleutelfactoren zijn op alle terreinen. Dat zijn ze al waar het gaat om tarifiering, actieplan vroegtijdig schoolverlaten, evaluaties van middelen en het voorbehouden van aanzienlijke budgettaire middelen om gelijke onderwijskansen te realiseren.

Strategische doelstelling 2 spitst zich toe op onderwijspersoneel en het garanderen van voldoende en gemotiveerde krachten. De cijfers inzake uitstroom van leerkrachten liegen er niet om. Het is de bedoeling de opleiding van leerkrachten te versterken, de uitstroom tegen te gaan en een aantrekkelijke en werkbare loopbaan aan te bieden.

Voor de lerarenopleiding is overleg gepland met de partners om acties vast te leggen die de opleiding kracht kunnen bijzetten. Stages behoren daartoe, omdat lerarenopleiding en werkveld daar samenkomen. Van de lerarenopleidingen en de onderwijsverstrekkers wordt gevraagd met een goed model van samenwerking te komen. Ze moeten ook goede praktijkvoorbeelden beter bekendmaken, en voldoende aandacht genereren voor het lesgeven in grootstedelijke context.

Er zou ook opheldering moeten komen wat betreft de diverse lerarenopleidingen.

De versnippering over vijf expertisenetwerken wil de minister wegwerken om te komen tot één geheel in een betere samenwerking en een meer performante ondersteuning.

Onder startende leerkrachten wordt een voortijdige en te grote uitval genoteerd. Aansluitend op de versterking van de lerarenopleiding wil men in die zin een kader creëren, waarmee elke school kan zorgen voor aanvangsbegeleiding voor

elke beginnende leraar. De minister verwijst ter zake nog naar de desbetreffende suggesties van het KRC.

De professionele onderwijsloopbaan moet uitgaan van een eigentijds beroepsprofiel. Om dat te bereiken zullen de bestaande basiscompetenties en beroepsprofiel voor de leraar geactualiseerd worden. Onderwijs is een groeisector. Er zijn zeer competente arbeidskrachten nodig. De cijfers inzake de demografische evolutie zijn gekend, stelt de minister. In samenspraak met onderwijsverstrekkers en vakorganisaties wordt een allesomvattende loopbaanvisie ontwikkeld en gefaseerd uitgewerkt.

De start van de regeerperiode blijkt niet eenvoudig door een aantal maatregelen op diverse niveaus. Er is al informeel overleg geweest met de sociale partners en de minister heeft met de federale minister voor Pensioenen gepraat over de impact van maatregelen in zijn bevoegdheidsdomein voor leraren. De basis wordt gelegd voor een vernieuwde loopbaanvisie. De inzichten ter zake kunnen een leidraad vormen voor invulling in de volgende jaren.

Met betrekking tot het inschrijvingsbeleid is opgemerkt dat het inschrijvingsrecht in het leerplichtonderwijs vrij complex is. De verschillen tussen de verscheidene regio's zijn legio, net als de diverse opties die dan weer in het decreet voorzien zijn. Operationalisering wordt dan heel ingewikkeld. Doelstellingen ter zake moeten tegelijk de keuzevrijheid van ouders en het vermijden van uitsluiting, segregatie en discriminatie met elkaar combineren en ervoor zorgen dat er voor elke leerling optimale leer- en ontwikkelingskansen zijn. De gesprekken om mogelijke vereenvoudigingen door te voeren, zijn opgestart. Een expertengroep wordt samengesteld. De problematiek van de dubbele schoolinschrijving en de carousel die dat teweegbrengt, wil de minister meenemen in het bredere kader van de herziening van het inschrijvingsrecht. Ze refereert aan een recente discussie ter zake met Antwerpen en Gent omdat de systemen daar enigszins anders zijn. Discimus zorgt er normaal gezien voor dat elke inschrijving van een school wordt doorgegeven. Soms melden mensen zich wel aan maar schrijven dan uiteindelijk niet in de bewuste school in. De scholen blijven dan lang in onzekerheid. Dat moet verbeterd.

Het is ook maar de vraag of alles in een decreet moet worden geregeld? School in Zicht is een mooi project, beaamt de minister. Kansrijke ouders kunnen erdoor kennismaken met scholen met een grote diversiteit en er hun kind inschrijven. Dergelijke toeleidingsprojecten strekken ertoe mensen zeer doordachte keuzes te laten maken om een optimale sociale mix te bekomen. Er worden twee criteria gehanteerd om te behoren tot de kansrijke dan wel niet-kansrijke groep. Het diploma van de moeder speelt daarin een rol. Als dat hoog is, komt men in de kansrijke groep terecht. Als de bewuste moeder geen Nederlands spreekt, tekenen zich alsnog binnen die groep verschillen af tussen kansrijk en niet-kansrijk. Theoretische criteria kunnen verhinderen dat doelstellingen worden bereikt, stelt de minister. De Vlaamse Regering moet erop toezien dat definiëring van criteria ondubbelzinnig ervoor zorgen dat de juiste doelgroep bereikt wordt.

Voor buitengewoon onderwijs wordt in een eigen kader voorzien en wordt naar de juiste afstemming met het beleidsdomein Welzijn gezocht. De minister denkt daarbij onder meer aan de werking van de multifunctionele centra. Op 6 januari 2015 is een eerste gesprek met de koepels gepland. Voor de LOP's wordt een plan van aanpak uitgewerkt zodat de gemeenten desgewenst de regierol volkomen kunnen opnemen. Met de voorzitters van de LOP's zijn al gesprekken gevoerd.

In het onderwijslandschap zelf, geldt voor de schoolbesturen dat de context steeds complexer wordt. Ze moeten over voldoende bestuurskracht beschikken om de uitdagingen aan te gaan. Bestuurlijke optimalisatie is van belang onder meer om het concept van de campusscholen vlot in te voeren. Het biedt ook kansen om

lokaal transitie tussen basis- en secundair onderwijs te versterken en naar quick wins voor ondersteuning van scholen te zoeken. De minister onderstreept dat het hierbij gaat om bestuurlijke schaalgrootte en niet over schoolgrootte. De band tussen leraar en klas mag vooral niet anoniem worden.

In Onderwijsdecreet XXIV is voorzien dat scholen vanaf 1 september 2017 uit een scholengemeenschap kunnen stappen om een schoolbestuur met bepaalde kenmerken te vormen. Die kenmerken moeten nog worden gedefinieerd. Dat hangt nauw samen met de invulling van het nieuwe aanbod in het secundair onderwijs en de leerlijnen die vloeiend gemaakt zullen worden vanaf kleuterklas tot einde opleiding.

Een onderzoek naar het functioneren van schoolbesturen wordt nog gegund en moet de minister inzicht verschaffen in mogelijkheden voor optimalisatie. Dat dossier ligt momenteel nog bij de Inspectie van Financiën.

In het kader van de samenwerking in het officieel onderwijs loopt nog overleg met de aanbieders. Zodra er resultaat is, zal dit ook aan het parlement worden overgemaakt.

Wat de werkmiddelen in het leerplichtonderwijs betreft, loopt een onderzoek van KU Leuven waarin wordt nagegaan of scholen de financieringsmiddelen aanwenden volgens de uitgangspunten en de doelstellingen van het decreet. De resultaten worden verwacht voorjaar 2015. Er loopt ook nog een audit van het Rekenhof, dat bekijkt of de middelen worden besteed volgens de regels van goed beheer en volgens de criteria van zuinigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid. Ook dat voorlopig verslag wordt verwacht begin 2015. De OESO voert een 'review' uit over de efficiënte inzet van middelen in Vlaamse scholen, waarvan het verslag verwacht wordt in maart 2015.

Alle scholen moeten kunnen beschikken over de nodige middelen, stelt de minister. De regering wacht alle onderzoeken en aanbevelingen af om te oordelen of er bijsturing nodig is. De administratie heeft al wel een simulatiemodel bezorgd om alvast de impact voor basis en secundair te kunnen inschatten.

Minister Crevits herinnert eraan dat enige jaren eerder de regel is ingevoerd dat scholen met leerlingen die verhoudingsgewijs meer aandacht behoeven – vanwege laaggeschoolde ouders, probleebuurt, geen Nederlands als thuistaal enzovoort – extra omkadering zouden krijgen. Dat behelst met name extra leraren. De Vlaamse overheid investeert daarin 210 miljoen euro per jaar, plus 100 miljoen euro voor werkmiddelen. Die middelen moeten worden ingezet voor datgene waarvoor ze zijn uitgetrokken: de vier uitgangspunten en het scheppen van gelijke onderwijskansen. Juist daarin schuilt het nut van de evaluatie die bezig is, verklaart minister Crevits.

In de Vlaamse Rand en Brussel zijn de uitdagingen zo mogelijk nog groter en nog meer divers: inschrijvingsproblematiek, kleuterparticipatie, afstemming van onderwijs en arbeidsmarkt, zittenblijven, spijbelen, vroegtijdig schoolverlaten, talenbeleid, kennis van het Nederlands in de scholen, problemen bij werven en houden van onderwijzend personeel. De belangrijkste specifieke thema's voor Brussel behelzen het garanderen van continuïteit tussen zorg en onderwijs, kennis van het Nederlands als onderwijs- en vrijetijdstaal, het inschrijvings- en voorrangbeleid, de capaciteit en diversiteit en de garantie op kwaliteitsvol onderwijs. Voor de Vlaamse Rand gaat het er dan weer vooral om het vermijden dat taalachterstand Nederlands zich omzet in leerachterstand. De inspanningen op het vlak van ondersteuning van scholen in de Vlaamse Rand bij het implementeren van het taalbeleid Nederlands worden voortgezet.

Er wordt een taskforce Onderwijs Vlaamse Rand opgericht, met een tweeledige taak. In eerste instantie moet die komen tot een synthese van het bestaande studiemateriaal. Vervolgens moeten de methodieken worden afgeleid die ook werken op het terrein. Ten tweede moet de taskforce ervoor zorgen dat de positieve methodieken nog actiever geïmplementeerd worden in de scholen. Taakstelling en timing van de taskforce worden momenteel nog uitgewerkt.

Er zijn ook uitdagingen op het vlak van planlast, regeldruk en juridisering. Het terugdringen van planlast vormt een belangrijke beleidsprioriteit. De minister wil hierbij vertrekken van de reeds vroeger gedane beleidsaanbevelingen. Er waren twee onderzoeken naar planlast in leerplichtonderwijs en in hoger onderwijs die de basis hiervoor vormen. Planlast wordt zeer divers gedefinieerd, merkt de minister op. Het blijkt bovendien een gevolg van beslissingen op alle bestuursniveaus. De strijd moet derhalve worden gevoerd met alle onderwijspartners en elkeen moet er zijn verantwoordelijkheid in opnemen.

Wat kan de overheid doen? De overheid zet verder in op digitalisering en administratieve vereenvoudiging. Er moet veel meer worden gebruikgemaakt van open data en structurele data-uitwisseling. Aan de onderwijsinspectie heeft de minister specifiek gevraagd oog te hebben voor het verminderen van de planlast die een doorlichting met zich meebrengt. De doorlichting wordt door scholen als positief ervaren, maar ze zijn lange tijd bezig met doorstroming van omkaderende gegevens die niet nodig is. Het hoofd van de onderwijsinspectie heeft hier zeker ook oor naar.

Sobere regelgeving is de boodschap. Er is sprake van een regeldruktoets bij nieuwe onderwijswetgeving en een onderwijstoets voor andere Vlaamse regelgeving. In het kader van moderne dienstverlening gaat men voor maximale digitalisering. De strijd tegen juridisering vergt een grondig debat en overleg met scholen en ouders. Er is vertrouwen nodig in leraren en hun professionaliteit. Dialoog en heldere en open communicatie zijn sleutelfactoren.

De bezorgdheden inzake de rechtspositie van leerling en student begrijpt de minister volkomen. Rechten worden doorgaans bij een conflictsituatie ingeroepen. Toch is de rechtspositie iets evidents en moet ze meer in de verf worden gezet, oppert de minister. Het KRC suggereert een neutrale commissie in het kader van het klachtrecht van leerlingen, binnen scholen.

Het Masterplan Scholenbouw focust zowel op renovatie van het verouderde schoolpatrimonium als op capaciteit. In 2015 worden de bestaande regels nog toegepast, maar doel is vooral dat masterplan te realiseren. Dat impliceert erop toezien dat alle voorziene middelen ook zo snel als mogelijk worden ingezet. In de voorgaande jaren zijn middelen toegekend voor capaciteitsuitbreiding. Die zijn op vandaag echter nog niet verzilverd in effectieve schoolplaatsen. Bepaalde middelen die via het FFEU voorzien waren, zijn zelfs nog niet vastgelegd. Met zo hoge nood, moet dat zeker worden geregeld, besluit minister Crevits.

Capaciteitsdruk en capaciteitstekort zijn dynamische begrippen. De behoefte aan een capaciteitsmonitor wordt daarmee verantwoord. Nog voor eind 2014 vertrekt een projectoproep naar de diverse capaciteitsgemeenten via een brief aan de burgemeesters en aan de VGC. Vraag is om tegen eind januari 2015 de meest urgente en realiseerbare capaciteitsdossiers in te dienen. Er is nog een vergadering gepland met de lokale capaciteitscoördinatoren. Dat moet leiden tot een snelle toewijzing van middelen. Bij de oproep 2015 wordt extra aandacht besteed aan de mogelijkheid om huursubsidies en beschikbaarheidstoelages aan te vragen in functie van het oplossen van tijdelijke capaciteitsproblemen. Het voorziene budget werd in 2014 onvoldoende aangesproken en zal worden ingezet voor andere doeleinden. De minister ziet hier wel wat mogelijkheden.

Patrimoniumvernieuwing moet zo beheersmatig en planmatig mogelijk worden aangepakt. De bestaande wachtlijsten worden daartoe tegen het licht gehouden. Het GO! heeft een eigen werkwijze, het OVSG hanteert eveneens eigen criteria, waarop er ook voorafnames zijn voor bepaalde steden. In het vrij gesubsidieerd onderwijs gaat 70 percent van de middelen naar de uitzonderingsprocedure, 30 percent naar de standaarddossiers.

Regels vereenvoudigen is van belang. Het nauwgezet op elkaar afstemmen van technische vereisten en links leggen met andere beleidsdomeinen noemt de minister bijzonder relevant. Er zijn synergieën mogelijk met Welzijn met betrekking tot kinderopvang, met Sociaal Wonen, Sport, Cultuur enzovoort. Regelgeving is onmiskenbaar een kostprijsbeïnvloeder. Hoe meer regels, hoe duurder. Komen daarbij nog de regels vanuit andere beleidsniveaus zoals die rond brandveiligheid, energieprestaties, gezondheid, veilige tewerkstelling enzovoort. Onderwijs kan evenwel worden geoptimaliseerd met kleine ingrepen die zelfs niets hoeven te kosten, leerde de minister. Daar moet aandacht voor zijn, tegelijk met transparantie en vereenvoudiging.

Aan multifunctionaliteit wordt al actief gewerkt door heel wat scholen.

De zoektocht naar alternatieve financiering blijft een belangrijk punt. Het pps-project Scholen van Morgen komt op kruissnelheid. De minister laat opmerken dat er vooral beoordeeld moet worden hoe men in de toekomst moet omgaan met het aantrekken van externe financiering. Kan er via huurformules worden gewerkt, met kleine DBFM's enzovoort? Dat alles kan worden meegenomen in het globale Masterplan Scholenbouw.

Met strategische doelstelling 5 streeft men naar het realiseren van topkwaliteit. De onderwijsinspectie heeft op 18 december een bespreking met de minister over het toekomstige plan van aanpak. Er zijn vier grote lijnen. Het interne kwaliteitsbeleid van scholen wordt als uitgangspunt voor de externe kwaliteitsbewaking genomen. Dat acht de minister ook cruciaal. Meer transparantie en participatieve aanpak, ook bij doorlichtingen, is een volgende punt. Een daling van de administratieve lasten een derde punt en tot slot een nieuw systeem van externe kwaliteitszorg in het hoger onderwijs waar men wil bekijken hoe de twee systemen van visitaties en instellingenreview tijdens de overgangperiode zo optimaal mogelijk naast elkaar kunnen verlopen. Dat om uiteindelijk een definitieve beslissing te nemen. De klemtoon moet liggen op het kwaliteitsbeleid dat scholen zelf ontwikkelen en dat moet centraal staan, ook bij de externe kwaliteitsbewaking van ons onderwijs.

Twee knelpunten inzake de planlast geeft de minister al mee. Scholen willen bepaalde standaardinformatie niet ter beschikking stellen omdat ze die beschouwen als deel van hun eigen pedagogisch project. Ten tweede moeten inspecteurs een aantal extra zaken controleren, zoals veiligheid. Onderling leven dan vaak verschillende visies bij inspecteurs. Scholen kunnen evenwel diverse interpretaties van dezelfde situatie niet waarderen. Er wordt gewerkt aan transparantie. Heel soms vragen inspecteurs ook nog papieren versies van alles, terwijl digitale aanlevering de standaard is. Die zaken al oplossen, levert al een verlichting bij een heel aantal scholen.

Huisonderwijs moet worden getoetst aan de eindtermen om kwaliteit te garanderen.

De rol van de overheid als complementaire entiteit ligt vooral in het uitbouwen van een digitaal portaal 'Mijn onderwijs', wat kan leiden tot een beter oriënteringsbeleid, omdat scholen een beter zicht krijgen op het succes van hun leerlingen in het hoger onderwijs. De samenwerking met het Steunpunt Toetsontwikkeling wordt voortgezet. De werkzaamheden zijn belangrijk voor scholen en overheid. De

scholen wenden de paralleltoetsen aan om zelf te weten hoever de leerlingen staan en om de resultaten van hun leerlingen ten opzichte van andere scholen te kunnen meten. Het masterplan secundair onderwijs versterkt het belang van toetsing en variëteit van toetsen. Samen met het Steunpunt Toetsontwikkeling wordt onderzocht hoe de bestaande proeven van de netten in het basisonderwijs deel kunnen zijn van een informatierijke omgeving en verder verscherpt kunnen worden.

De minister is bezig aan een ronde langs directies van scholen in basis- en secundair onderwijs. Ze voert boeiende debatten stelt ze zelf. Drie zijn er al achter de rug: Antwerpen, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen zijn al de revue gepasseerd. Vlaams-Brabant en Limburg volgen dra. Minister Crevits wil absoluut meegeven dat ze telkens geconfronteerd is met een bijzonder mooie groep zeer gemotiveerde mensen die dagelijks bezig zijn met het motiveren van schoolteams en een grote bezorgdheid uiten voor wat met hun leerlingen gebeurt. De minister uit haar grote waardering voor het werk dat op het terrein geleverd wordt.

II. Bespreking van de beleidsnota

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Tussenkomst van mevrouw Ingeborg De Meulemeester

Mevrouw *Ingeborg De Meulemeester* vangt haar tussenkomst aan met de problematiek van de knelpuntberoepen in de zorgsector, die kort wordt vermeld op pagina 12 van de beleidsnota. Daar wordt gesteld dat de vergrijzing aanleiding geeft tot een stijgende vraag naar verzorgend en verplegend personeel en het probleem van de knelpuntberoepen in de zorgsector actueel maakt. De minister verklaarde haar schouders te willen zetten onder de implementatie van het actieplan 'Werk maken van zorg in de zorgsector' en benadrukt in de beleidsnota het belang van een voldoende en gekwalificeerde uitstroom van studenten. Het lid mist in de beleidsnota echter wel enkele belangrijke punten uit het actieplan. Zo stelt het actieplan bijvoorbeeld dat de uitstroom van studenten op zich niet onrustwekkend laag is, maar dat er een behoorlijk verschil in aantrekkingskracht bestaat tussen ouderenzorg en thuisverpleegkunde enerzijds en ziekenhuizen anderzijds. Het is derhalve de vraag hoe verpleegkundigen concreet gemotiveerd kunnen worden om niet enkel voor die laatste sector, maar ook voor de twee eerstgenoemde domeinen te kiezen. Zijn er plannen om de stages aan te passen en met name die in de geriatrie, anders dan nu het geval is, verplicht te maken?

Een tweede punt van bezorgdheid bij het lid is gelegen in het aantrekken van allochtone beroepskrachten, meer bepaald omdat er op Europees niveau enkel diplomavereisten worden gesteld en geen taalvereisten. Dit is zorgwekkend omdat de zorgsector nu eenmaal per definitie gebaseerd is op overleg en communicatie tussen verzorgende en patiënt. Bij ontstentenis van taalvereisten komt het de spreekster dan ook voor dat allochtone zorgverleners, spijs hun diploma, onvoldoende zorg kunnen bieden. Van de minister had ze dan ook graag vernomen of het door het actieplan gesuggereerde overleg tussen de allochtone gemeenschap en de koepels uit de zorgsector reeds heeft plaatsgevonden dan wel of het gepland wordt voor de nabije toekomst. Taal lijkt haar een belangrijk onderdeel van de opleiding, dat mee de slaagkansen op de arbeidsmarkt – de zorgsector – bepaalt.

Derdens is het lid ook bezorgd over de timing van diverse voorgenomen initiatieven. Het actieplan dateert immers al van 2010. Toen al werd gesteld dat overleg en goede samenwerking tussen de sector, Onderwijs en Welzijn, essentieel zijn om de studiekeuze voor zorgberoepen aan te moedigen en de opleidingen te vereenvoudigen en beter te laten aansluiten op de noden van de zorgsector.

Mevrouw De Meulemeester komt dan tot haar tweede grote aandachtspunt uit de beleidsnota: het versterken van de ondersteuning van lerenden. Dienaangaande juicht het lid de keuze van de minister voor een preventieve en lokaal verankerde aanpak van de spijbelproblematiek toe. Spijbelen is doorgaans niet enkel een probleem dat uit de leerling zelf voortkomt, maar is heel vaak de uiting van een onderliggend gezinsprobleem dat te maken heeft met (kans)armoede. Het oplossen van dergelijke problematieken vereist een inclusief beleid, waarbij alle lokale partners betrokken worden. Ze waardeert dan ook dat de minister hierover in dialoog wil treden met de lokale besturen, de onderwijspartners en andere beleidsdomeinen als Welzijn en Werk. Heel concreet wenst ze van de minister te vernemen welke flexibele trajecten tussen Onderwijs en Welzijn ze voor ogen heeft en hoe jongeren – voor wie zelfs een combinatie van leren en werken niet meer haalbaar is – daar naartoe geleid zullen worden. Ze waarschuwt tegelijk ook dat men niet te snel mag terugvallen op dergelijke alternatieve trajecten, want het blijft tenslotte gaan om spijbelen door leerplichtige jongeren die ook moeten leren dat ze, om in het leven een doel te bereiken, soms al eens iets moeten doen tegen hun zin. Hoewel ze principieel dus geen voorstander is van een beleid van 'fluwelen handschoenen' erkent ze dat men in sommige situaties moet kunnen afwijken van de norm om sommige leerlingen toe te laten toch nog het beste uit zichzelf te halen.

In het verlengde van de spijbelproblematiek, informeert het lid naar de stand van zaken en de eventuele resultaten van de nog lopende CLB-audit, die de minister wil gebruiken om de verantwoordelijkheden van de verschillende actoren – ouders, lerarenteam, school, CLB en welzijnssector – in kaart te brengen en beter met elkaar te laten sporen. In dat verband wijst ze ook nog op het voornemen om de planlasten bij de leerkrachten te verminderen.

Het lid vestigt ook specifiek de aandacht op de problematiek van meerderjarige, ongekwalificeerde schoolverlaters. Luidens uitspraken van de minister zou dit probleem mee worden opgenomen in een op stapel staand actieplan rond voortijdig schoolverlaten. Strikt genomen betreft het hier weliswaar geen spijbelaars, maar de betrokkenen kunnen – wegens het ontbreken van formele kwalificatie – evengoed niet meteen terecht op de arbeidsmarkt. Uit cijfers van de provincie Antwerpen blijkt dat het probleem zich vooral voordoet in het deeltijds onderwijs, waar liefst 71 percent van de jongeren problematisch spijbelgedrag vertoont. Dit hoge percentage is een teken aan de wand. Verandering is dringend nodig. Met zittenblijven en veranderen van richting wordt de leeftijd van 18 jaar snel bereikt. Mevrouw De Meulemeester pleit daarom voor een specifiek Vlaams actieplan gericht op de noden en wensen van deze hardnekkige meerderjarige spijbelaars, al erkent ze het probleem dat meerderjarigen als dusdanig niet voorkomen in de spijbelstatistieken.

Nog met betrekking tot de spijbelproblematiek, baart het het lid zorgen, dat in de beleidsnota nergens gewag wordt gemaakt van de problematiek van het luxeverzuij. Moet ze hieruit afleiden dat de minister dit probleem minder belangrijk vindt of heeft ze wel degelijk plannen ter zake. Luxeverzuij is een heel specifieke vorm van spijbelen en vergt derhalve een specifieke aanpak.

Het lid komt daarna tot het thema van het beleid ten aanzien van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften moeten een centrale plaats krijgen in ons onderwijssysteem. Ofwel moeten ze deelnemen aan het bijzonder onderwijs, ofwel moeten ze worden geïntegreerd in het reguliere onderwijs mits de nodige ondersteuning. Er moet immers vermeden worden dat al te snel wordt gekozen voor het buitengewoon onderwijs, wat hun kansen beperkt. Ze feliciteert de minister met haar brede aandacht voor specifieke onderwijsnoden. Wat de opvolging van het M-decreet betreft, vindt ze het zeer belangrijk dat ook de impact op leerkrachten en medeleerlingen onder de aandacht

wordt gebracht. Onvoldoende informatie over specifieke onderwijsbehoeften in hoofde van een leerling, kan leiden tot pestgedrag en een sociaal problematische schoolomgeving. Dat moet koste wat het kost worden vermeden. Dergelijke informatie kan bijvoorbeeld gaan over aangepaste schooluren en toestemming om de lessen te verlaten. Zaken dus, waarvoor de scholen zeker moeten openstaan als daardoor iemand in het regulier onderwijs kan blijven. Het is positief dat de minister mogelijke frustraties bij medeleerlingen onderkent.

Nog met betrekking tot de veranderingen die het M-decreet met zich zal brengen, had het lid graag van de minister vernomen of deze zal samenwerken met de arbeidsmarkt in haar streven naar een actueel en rationeel aanbod aan beroepsopleidingen in het buitengewoon onderwijs? Met name leerlingen uit het type 9 en het type-basisaanbod uit het buitengewoon onderwijs kunnen immers een waardevolle bijdrage leveren aan die arbeidsmarkt. Hier duikt echter hetzelfde probleem op als in het reguliere onderwijs door de onduidelijkheid over de vele bestaande opties. Zowel in het regulier als in het buitengewoon onderwijs kan de informatievoorziening stukken beter. Wat plant de minister om een en ander overzichtelijk in kaart te brengen?

Het laatste stuk van haar tussenkomst wijdt het lid aan de problematiek van de lerarenopleiding. Ze stelt daarbij vast dat de meest recente 'oktobertelling' van de hogescholen een positieve trend toonde voor de knelpuntberoepen zoals de industriële wetenschappen, technologie en gezondheidszorg. Zowel het STEM-actieplan als het, hoger reeds genoemde, actieplan Werk maken van zorg in de zorgsector hebben duidelijk vrucht afgeworpen, al is het doel nog niet volledig bereikt. Nog luidens de Vlaamse Hogescholenraad is het aantal generatiestudenten dat voor de lerarenopleiding secundair onderwijs kiest sinds 2011 echter met 14 percent gedaald, waardoor de te voorziene toename van de vraag naar leerkrachten niet meer ingelost zal kunnen worden. Dit is vanzelfsprekend een zorgwekkende evolutie. De hervorming van de lerarenopleiding zou deze legislatuur een feit moeten zijn. Er komt een niet-bindende toelatingsproef en er zal heel in het bijzonder aandacht worden besteed aan de werving van leerkrachten evenals de aanvangsbegeleiding, taakbelasting en werkzekerheid van startende leerkrachten. Het lid laat dienaangaande opmerken dat de oktobertelling aantoont dat er zich al bij de start van de opleiding problemen stellen, wanneer nieuwe studenten moeten beslissen welke richting ze gaan volgen. Ze vraagt daarom meer specifieke maatregelen om generatiestudenten te stimuleren in hun keuze voor een lerarenopleiding, zoals een campagne maar ook een beter toekomstperspectief of een duidelijker onderscheid tussen de verschillende lerarenopleidingen.

Met betrekking tot het in de beleidsnota voorzien transversale beleid, vraagt het lid tot slot nog verduidelijking over de voorgenomen versterkte inzet op gezinnen in armoede met kinderen. Wat wordt hier precies mee bedoeld? Plant de minister dienaangaande samenwerking met de scholen en wat is in dezen de rol van de leerkrachten?

1.2. Tussenkomst van mevrouw Kathleen Krekels

Mevrouw *Kathleen Krekels* miste in de beleidsnota aandacht voor de problematiek van de radicalisering, meer bepaald het misbruik dat ideologische manipulatoren als de Syriëronselaars maken van de gevoeligheid van jongeren voor eenvoudige oplossingen voor complexe problemen. En omdat jongeren ook gewaardeerd en bewonderd willen worden, stellen ze zich daarbij voor als idealisten en vrijheidsstrijders in plaats van terroristen. Het lid meent dat het onderwijs heel wat kan doen om jongeren weerbaar te maken tegen dergelijke beïnvloeding, met name enerzijds door onderzoekend, probleemoplossend, creatief en kritisch denken te stimuleren binnen een vormende onderwijscontext, en door bewust een preventiebeleid te organiseren. Leerkrachten moeten alert worden gemaakt voor het

opduiken van symbolen en houdingen, maar ook voor pesten, uitsluiting, discriminatie en racisme. Met name klasleraren kunnen vaak als een van de laatst overblijvende volwassen vertrouwenspersonen een belangrijke rol spelen in het doorbreken van een startend radicaliseringsproces bij kwetsbare jongeren.

Nu al leggen leraren van onder meer levensbeschouwelijke vakken en andere opvoeders de klemtoon op diversiteit, gemeenschappelijke waarden, geweldloze communicatie, genuanceerd denken en de keuze voor dialoog. Directies, leerkrachten en ouders moeten zich daarnaast ook bewust zijn van de gevaren van boodschappen op het internet. Op zich hoeft men dus niets nieuws te doen, maar men moet zich bewust worden van het feit dat men reeds bestaande en gehanteerde technieken ook kan toepassen op de radicalisering. Het lid suggereert het inrichten van pedagogische studiedagen over het thema. Zal de minister de scholen daarover autonoom laten beslissen of zal ze zelf het voortouw nemen om met specialisten ter zake dergelijke studiedagen te ontwikkelen en aan te bieden aan de scholen? Afstemming met de initiatieven van de algemene directie Veiligheid en Preventie van de FOD Binnenlandse Zaken kan al een belangrijk onderdeel van dergelijke studiedagen vormen.

Het lid stelt vast dat de problematiek van hoogbegaafde kinderen niet of nauwelijks aan bod komt in de beleidsnota. Heeft de minister desgevallend toch ondersteunende initiatieven in gedachten?

Qua flankerende maatregelen, volgt ze de Vlor, waar deze aandacht vraagt voor de vele kleine kosten die niet wezenlijk tot de kerntaken van onderwijs behoren, zoals Sabam en de billijke vergoeding. Het komt het lid voor dat, met name in tijden waarin toch wat beknipt wordt op de werkingsmiddelen, er gezocht moet worden naar compensatie daarvoor.

Wat STEM betreft, had het lid – mee in het licht van het belang hiervan voor de economie en de arbeidsmarkt – graag vernomen of het ter zake bestaande actieplan en platform zullen worden verdergezet. Tevens vraagt ze of de STEM-beleidsthema's geïntegreerd zullen worden in de lerarenopleiding en ook gepropageerd zullen worden bij diegenen (leerlingen en leerkrachten) die dat vooralsnog gemist hebben in hun opleiding.

Voor wat het verbeteren van de studiekeuze betreft, kijkt het lid vooral uit naar een stand van zaken aangaande de lopende audit van de CLB's. Ze vraagt zich af of de van de CLB's gevraagde besparing niet ook gerealiseerd kan worden door de centra in kwestie onafhankelijk te maken, zodat er niet langer meerdere overkoepelende structuren nodig zijn.

Wat het M-decreet betreft, formuleert mevrouw Krekels de vrees dat voor vele scholen (waaronder overigens ook scholen die er in het verleden altijd voor ijverden ieder kind welkom te heten) het veeltal aan vragen naar redelijke aanpassingen de grenzen van het algemeen-redelijke zal overschrijden. Ze worden immers nu al geconfronteerd met veel ontwikkelingsstoornissen en leerproblemen, die behoorlijk wat differentiatie en klasmanagement vergen. Die verscheidenheid wordt nu nog groter met het M-decreet. Het lid pleit er dan ook voor om toch zeker ook steeds de draagkracht van de school in het achterhoofd te houden. Van de minister had ze graag vernomen wat de concrete stappen zijn in de beginnende uitrol. Hoe zit het met de timing en hoe zal een en ander worden opgevolgd? Welke termijn ziet ze voor de uitvoeringsbesluiten? Hoe ziet de minister de garantie van ondersteuning precies? Welke mensen komen over vanuit het bijzonder onderwijs? En als dat – zoals door de minister in haar toelichting gezegd – pas in 2016 gebeurt mag men er geredelijk van uitgaan dat ze pas ten volle zullen functioneren vanaf het schooljaar 2017-2018, dus twee jaar nadat het M-decreet bindend is geworden voor de scholen uit het gewone onderwijs. Ze pleit ter zake dan ook voor het nodige

realisme. Hoe wordt het onderwijsveld op dit moment voorbereid op het nieuwe begrippenkader en het basisaanbod? Welke stappen worden gezet met betrekking tot de arbeidsomstandigheden in het kader van gon en ion? Waarbij overigens ook de problematiek van het leerlingenvervoer niet uit het oog mag worden verloren. Ten slotte laat het lid nog opmerken dat veel opleidingen in het buitengewoon onderwijs – met name die voor lassers – niet tot de noodzakelijke veiligheidskwalificaties leiden, hetgeen onder andere qua stages heel wat problemen met zich kan meebrengen. Hoe kan dit worden aangepakt?

Inzake ICT wil het lid de minister toch nog eens attenderen op de veiligheidsproblematiek. ICT-coördinatoren op scholen hebben thans in de eerste plaats een pedagogische en geen technisch ondersteunende functie. In kleinere scholen is er daarenboven vaak ook geen voltijds ICT-coördinator. Schooldirecties hebben inzake ICT dus maar heel weinig interne back-up en moeten vaak beroep doen op (dure) externe firma's. Blijft dat zo, of kan de taakinvulling van ICT-coördinatoren worden uitgebreid zodat ze voortaan ook officieel mee kunnen instaan voor de veiligheid van het systeem.

Met betrekking tot de kwestie van de zijinstroom, wenst het lid van de minister te vernemen welke initiatieven zij zal nemen om praktijkervaring in de klas te brengen.

Mevrouw Krekels vindt in de beleidsnota ook niet meteen een visie terug op het ambt van directeur, met name in het lager onderwijs. Welke maatregelen plant de minister om de functie te herwaarderen en te professionaliseren?

Afsluitend constateert het lid dat in de nota op veel plaatsen gewag gemaakt wordt van de strijd tegen regeldruk en planlasten, en de wenselijkheid van meer vertrouwen en autonomie voor de scholen. Heeft de minister al enig idee hoe ze daarbij te werk wil gaan? Komt er een stappenplan?

1.3. Tussenkomsst van de heer Jo De Ro

De heer *Jo De Ro* oppert dat even belangrijk en mogelijks nog belangrijker dan de kwaliteit van de tekst van een beleidsnota, de wil van de minister is om een aantal problemen echt op te lossen, en de capaciteit om bruggen te bouwen, bondgenoten en steun in eigen rangen te zoeken en te focussen op de lange termijn. Een doeltreffend minister van Onderwijs wordt niet van zijn koers afgebracht door allerhande 'brandjes' uit de actualiteit.

Voor de Open Vld-fractie zijn de belangrijkste doelen tijdens deze – begrotingsmatig niet gemakkelijke – legislatuur, de creatie van meer gelijke kansen, de totstandbrenging van een lerarenloopbaan die jonge krachten aanzet om in het onderwijs te blijven en oudere leerkrachten zich gesteund laat blijven voelen in hun taak, de bouw van voldoende nieuwe scholen of extra capaciteit op plaatsen met een jonge bevolking, een tweede democratiseringsgolf in het hoger onderwijs, en meer en betere netoverschrijdende samenwerking tussen scholen zonder dat deze daarbij hun eigenheid hoeven op te geven. Aan het eind van de legislatuur moet er met andere woorden een steen zijn verlegd in de onderwijsrivier. Zulks zal weliswaar niet gemakkelijk zijn, maar moet toch haalbaar zijn in het licht van de grote meerderheid binnen dit parlement, de constructieve opstelling van de oppositie in onderwijszaken, de lange verkiezingsvrije periode die eraan komt én vooral ook in het licht van het grote en breed gedragen bewustzijn dat het Vlaamse onderwijs anno 2014 geconfronteerd wordt met een aantal uitdagingen waarvoor de antwoorden van de vorige eeuw niet meer volstaan. Zijn fractie gelooft alleszins dat een dergelijk beleid in de huidige maatschappelijke en politieke context mogelijk is.

Een van de belangrijkste uitdagingen waar ons onderwijs mee geconfronteerd wordt, is de verwachte bevolkingsgroei, die extra groot is in de jongste bevolkingsgroepen en op de as Brussel-Antwerpen. Gezien ons systeem van leerplicht en het kwaliteitsstreven dat inherent is aan ons onderwijs, mag men niet blind blijven voor deze demografische en geografische evolutie. Tegelijk wordt de schoolbevolking ook steeds meer divers, ook buiten de grote steden. Leerkrachten die pakweg twintig jaar geleden afstudeerden, kunnen niet meer terugvallen op de vaardigheden uit die tijd. Niet alle klassen zijn nog homogeen Nederlandstalig. Vaak spreekt zelfs geen enkele ouder Nederlands. De komende jaren zal men dus niet alleen voldoende klassen en leerkrachten moeten hebben, maar zal men die laatste ook voldoende moeten klaarstomen voor het diverse publiek waarmee ze zullen moeten werken. Nog meer dan vroeger moet het belang van kleuter- en lager onderwijs voor het dichten van de prestatiekloof worden onderstreept. Het lid betreurt daarom dat er nog steeds – organisatorische, budgettaire en grondwettelijke – obstakels blijven bestaan die belemmeren dat men een leerplichtverlaging tot de leeftijd van drie jaar realiseert. Hij benadrukt dat het huidige hoge inschrijvingspercentage van kleuters op zich niet volstaat: de deelname aan de klasactiviteiten moet ook regelmatig zijn. Dat is overigens niet enkel een zaak van het onderwijs, maar is evenzeer een verantwoordelijkheid van ouders, brugfiguren uit de gemeenschappen, mensen uit Welzijn en uit de OCMW's.

Hij erkent wel dat de in de beleidsnota vervatte missie veel positieve elementen bevat. Die gedachte aan kansen geven en nemen zal men de komende jaren overall ingang moeten kunnen doen vinden.

Het basisonderwijs staat, als fundament voor een goede schoolcarrière, geheel terecht vooraan in de beleidsnota. Wat het stimuleren van vroege schooldeelname – inclusief kleuteronderwijs – betreft, vraagt hij van Onderwijs en Kind en Gezin speciale aandacht voor de allerzwakste families, die anderstalig, laag geschoold en/of kansarm zijn. Wetenschappelijk onderzoek toont immers aan dat de inspanningen gericht op 0- tot 6-jarigen het grootste effect sorteren.

In de hervormingsoperatie van het secundair onderwijs, zal Open Vld heel in het bijzonder de herwaardering van het technisch en beroepsonderwijs opvolgen. Goede voorbeelden uit andere Europese landen tonen aan dat meer beleidsmatige aandacht kan leiden tot een merkelijke verbetering van de arbeidsomgeving en de leeromgeving van leerkrachten en leerlingen in het technisch en beroepssecundair onderwijs evenals tot een verhoogde maatschappelijke waardering. Moderne, toekomstgerichte opleidingen in aangepaste gebouwen kunnen meer bijdragen tot het doorbreken van het watervalstelsel dan louter cosmetische veranderingen in de naamgeving van opleidingen.

De uitwerking van de doelstellingen die men wil nastreven voor het volwassenenonderwijs, en waar niemand tegen kan zijn, zal zijn fractie met belangstelling volgen. De overheid moet alleszins de kwaliteit van dit onderwijs blijven garanderen. Nog in dat verband wijst het lid erop dat ook het belang van de centra voor basiseducatie niet onderschat mag worden.

Kinderen en volwassenen die zich na de schooluren artistiek willen ontplooiën kunnen terecht in onze (hoofdzakelijk gemeentelijke) academies. Er is dienaangaande terecht aandacht voor de modernisering van de einddoelen, terwijl de minister ook een Niveaudecreet tot stand wil brengen. Er moet een vereenvoudigd en coherent juridisch kader komen, zodat schoolbesturen voldoende uitgedaagd worden om een eigen beleid te ontwikkelen. De doelen voor het dko zijn dus zeer lovenswaardig, maar de steden en gemeenten moeten alles wel georganiseerd kunnen krijgen binnen een steeds moeilijker financiële context. Het lid roept dan ook op om deze specifieke schoolbesturen nauw te betrekken bij het vormgeven van het toekomstige dko. Het feit dat nogal wat leerlingen van academies geen inwoner

zijn van de inrichtende gemeentes, tast natuurlijk ook enigszins de bereidheid tot investeren in dit onderwijs aan. De middelen die de Vlaamse Gemeenschap uittrekt voor dit onderwijs vallen, in vergelijking met de inspanningen die deze doet voor het leerplichtonderwijs, ook veeleer bescheiden uit, stelt het lid nog vast. De inspanningen van de steden en gemeenten voor het dko zijn omgekeerd weer heel wat groter dan de inspanningen die van hen gevraagd worden voor het leerplichtonderwijs.

Wat de invulling van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen betreft, moet deze commissie zich afvragen of een aantal maatschappelijk belangrijke zaken, zoals herinneringseducatie, momenteel wel voldoende zijn opgenomen. Misschien moet dit parlement – nu we de honderdste verjaardag herdenken van de Grote Oorlog – nadrukkelijker eisen dat iedere jongere in Vlaanderen over de wereldoorlogen geïnformeerd wordt.

De minister wil snel tot een nieuw en eenvoudiger kader voor leren en werken komen. De tijd lijkt rijp om het groeiende engagement van kleine en grote bedrijven aan te grijpen en om te zetten in concrete werkplekken op de werkvloer. Een kwalitatief sterk en nauw bij de opleiding aansluitende stage is goud waard voor jongeren die een arbeidsgerichte opleiding volgen. Hoe snel wil de minister hier gaan?

Meer algemeen is er in de beleidsnota een terechte aandacht voor jongeren die zich helemaal buiten het onderwijs plaatsen of er ongelukkig in zitten. In de beleidsnota wordt hier terecht ook de link naar Welzijn gelegd. Het lid betreurt in dat verband dat de kloof tussen Onderwijs en Welzijn vaak diep blijft voor wat betreft de aanpak van spijbelen, gezondheidsproblemen of vroegtijdig schoolverlaten. Frappant is het voorbeeld van preventie en deradicalisering. In het regeerakkoord is hierrond weliswaar een passage opgenomen waarin de oprichting, op Vlaams niveau, van een centrale cel van experts wordt aangekondigd, maar noch leerkrachten, noch welzijnswerkers op het terrein merken al iets van betere begeleiding. Studiewerk is er ondertussen nochtans genoeg gebeurd, het is tijd om te handelen, waarbij ook de andere, centrale onderwijsstructuren – dus niet enkel het ministerie – een tandje bij mogen steken.

Dat de minister het M-decreet zorgvuldig wil uitvoeren en opvolgen, is vanzelfsprekend een goede zaak. Geen enkele fractie is tegen de (ook uit internationale engagementen voortvloeiende) integratie van jongeren met specifieke onderwijsbehoeften, maar velen zijn bezorgd over de snelheid waarmee dit gebeurt, aangezien de invoering niet alleen middelen, maar ook en vooral opleiding en ondersteuning van leerkrachten vergt. Voor een dergelijke mentaliteitswijziging is daarenboven ook tijd nodig. Op dat punt somt het lid cijferresultaten op uit een in opdracht van het televisieprogramma Koppen – een paar weken voor de inwerkingtreding van het M-decreet – bij leerkrachten uitgevoerde enquête, waaruit blijkt dat de grote meerderheid zich ongunstig uitlaat over informatie en voorbereiding, zowel bij zichzelf (92 percent) als bij de scholen (73 percent). Een kwart noemt het niet en 56 percent eerder niet haalbaar. Drie vierde noemt kleinere klassen een voorwaarde, 63 percent extra assistentie, 61 percent nascholing en 52 percent samenwerking met het buitengewoon onderwijs. Die reacties komen niet alleen voort uit angst of onwetendheid, want respectievelijk 64 en 80 percent had ooit al ervaring met kinderen met een beperking in de eigen klas en school. De heer De Ro, die het decreet loyaal wil uitvoeren, concludeert hieruit dat er heel veel aandacht moet gaan naar de opvolging. Hij rekent erop dat de uitvoeringsbesluiten snel duidelijkheid zullen brengen over de uitvoering van een en ander en pleit voor empathie ten aanzien van de terughoudendheid van leerkrachten.

Automatische toekenning van studietoelagen is een terechte ambitie in het licht van gelijke kansen, die immers ook samenhangen met de financiële draagkracht

van de ouders. De realisatie hiervan kan worden versneld door de regelgeving te vereenvoudigen. Hoe meer parameters, uitzonderingen en speciale gevallen er in de decreetgeving vervat zitten, hoe moeilijker het immers wordt voor de administratie om dit nobel principe van automatische toekenning te realiseren. Het lid suggereert overleg daarover met de administratie.

Ook de aandacht voor geletterdheid – gewone geletterdheid zowel als digitale geletterdheid – is in de beleidsnota op zijn plaats. Samen met de minister van Media zullen een aantal mogelijkheden worden onderzocht. Waarom vermeldt de nota echter wel VIAA en niet KlasCement of CANON, hoewel die al heel wat bewezen hebben? Daarenboven kunnen die twee, samen met VIAA, heel wat leerkrachten en leerlingen van meer digitale content voorzien. Hij informeert in dit verband ook naar de stand van zaken aangaande de ontsluiting van het digitale VRT-archief, die luidens vorige ministers van Onderwijs en Media nog voor het einde van het lopende jaar realiseerbaar was.

Naast digitale geletterdheid is er natuurlijk ook de gewone geletterdheid. Daar mag niet worden voorbijgegaan aan de rol die de centra voor basiseducatie spelen, zowel naar mensen die anders geletterd zijn, als die minder geletterd zijn als die analfabeet zijn. Het lid wijst erop dat het hier zeker ook geen verwaarloosbaar kleine groep betreft. Die ongeletterdheid of laaggeletterdheid speelt maatschappelijk ook een grote rol in doorgegeven kansarmoede en generatiekansarmoede.

Om voldoende deskundig en gemotiveerd personeel te hebben moet men leerkrachten ondersteunen en hun loopbaan aantrekkelijker maken. Er gingen ondertussen al veel kostbare jaren verloren, maar, anders dan de vorige minister, gelooft hij niet dat de voorbereiding al echt rond is. Er is wel degelijk nog werk aan loopbaanwetgeving en personeelsstatuut. Het lid dringt er dan ook op aan dat dit gebeurt. Wat de loopbaanstart betreft, suggereert hij om een succesvol lokaal initiatief te veralgemenen. In zijn stad, Vilvoorde, werkt men met een gemeenschappelijke vervangingspool van voltijds, voor één jaar in dienst genomen leerkrachten, waarvan de grootte berekend is op grond van een telling van de behoeften in het voorafgaande schooljaar. De betrokken leerkrachten hebben dus werkzekerheid voor een jaar, maar wel in verschillende scholen. Omgekeerd hebben de inrichtende machten de zekerheid dat ze snel aan ervaren vervangers kunnen raken, die reeds vertrouwd zijn met de eigen stad en de daar levende specifieke uitdagingen. Hij erkent wel dat niet alle scholen het berekende risico willen lopen dat er minder afwezigheden zijn dan het jaar ervoor, maar misschien kan het ministerie dat op centraal niveau opvangen. Dat lijkt hem een gezonde vorm van risicobeheer. Verder staan heel wat scholen te springen om te leren uit de in Brussel opgedane ervaring door het Onderwijscentrum Brussel en de ploeg van het Voorrangsbbeleid Brussel. Hij roept de Vlaamse Regering en de VGC op deze ervaringen te delen met scholen in Vlaanderen, waar men met dezelfde uitdagingen geconfronteerd wordt.

De heer De Ro voorspelt dat de debatten over het inschrijvingsrecht en de werkmiddelen basisonderwijs belangrijk zullen worden. Er wordt met aandacht gekeken naar de wettelijke en financiële middelen voor gelijke kansen. Goede opvolging van hun inzet is vanzelfsprekend voor zijn fractie, die desgevallend ook aanpassingen zal voorstellen of steunen als ze tot verbetering leiden. Hij waarschuwt wel dat – in tegenstelling tot wat sommigen willen laten uitschijnen – een nieuw Inschrijvingsdecreet de problematiek van de wachtrijen niet zal oplossen als niet tegelijk in capaciteit wordt geïnvesteerd. Daarzonder dreigt men louter aan symptoombestrijding te doen. Hij hoopt dat er bij de te verwachten voorbereidende hoorzittingen over een nieuw inschrijvingsbeleid ook mensen zullen worden gehoord met ervaring in het stimuleren van de sociale mix (wat een heel specifiek aspect van het inschrijvingsbeleid vormt). De lokale overlegplatforms, hoe onvolmaakt ook, bleken geen praatbarakken maar de start van lokaal overleg tussen directies, netten en diverse stedelijke overheden (welzijn, politie, preventie enzovoort). Hij

vraagt zich wel af of bij de voorgenomen overdracht naar de gemeenten de bovengemeentelijke werking (vooral in het secundair onderwijs) zal bewaard blijven.

Zijn fractie wil het debat – dat ongetwijfeld zal volgen op het verslag van de vier wijzen – over de samenwerking binnen het officieel onderwijs met een open geest aanvatten maar vraagt ook respect voor de vrije keuze van ouders. In het licht van het evenwicht wil het lid niet dat de ene vrijheid ter discussie wordt gesteld en de andere buiten schot blijft. Vrije schoolkeuze is geen relict uit het verleden maar een recht.

Het is goed dat de minister niet over een nacht ijs wil gaan inzake de in het regeerakkoord aangekondigde bijsturing van de basistoelage voor wat de werkingsmiddelen betreft. Niemand kan er tegen zijn dat zij zich wil baseren op het onderzoek van de KU Leuven, de OESO en het Rekenhof, noch tegen efficiënte inzet van middelen. Maar zijn fractie is het niet eens met de stelling dat kansarme leerlingen alleen extra leerkrachtenondersteuning nodig hebben. Daarnaast moeten er ook middelen zijn voor didactisch materiaal, tolkuren en het informeren van moeilijk bereikbare ouders, maar ook voor fysieke plaats om die extra taken degelijk te kunnen uitvoeren. Hij is alvast benieuwd naar de onderzoeksresultaten. Hij hoopt alleszins dat de steekproef groot genoeg zal blijken, en dat de vragen afdoende zullen zijn, om tot een diepgaand debat te komen dat een resultaat moet opleveren waar dit parlement fier op kan zijn.

De heer De Ro komt dan tot het onderdeel van de beleidsnota dat bij uitstek zijn eigen regio betreft. Hij is blij met de aangekondigde oprichting van een taskforce Onderwijs in de Vlaamse Rand, waarmee de regering erkent dat de regio niet alleen kansen biedt maar ook uitdagingen. Het is goed dat de minister naast directies en leerkrachten ook lokale besturen wil betrekken, die tot nu toe niet altijd voldoende werden ondersteund en beluisterd. Hij waarschuwt dienaangaande dat men de Rand niet los van Brussel mag zien. Na de splitsing van BHV moet men durven erkennen dat ze in feite communicerende vaten zijn. Aan de ene kant van de straat ligt een school in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, aan de andere een in de Vlaamse Rand. De cijfers over de schoolpopulatie kleuren steeds meer Brussels. Misschien kan de eerder genoemde, didactische ervaring van OCB en VBB voor heel Vlaanderen ontsloten worden via KlasCement. Hij dringt er alleszins op aan dat de taskforce snel van start gaat.

De strijd tegen de (over)juridisering en de planlast is ongetwijfeld heel belangrijk, maar het lid waarschuwt dat men deze niet mag voeren door ouders en leerlingen minder rechten te geven. Ook hier moet er sprake zijn van co-creatie. Verder rekent hij op het beloofde nieuws over de communicatie.

Wat de capaciteitsproblematiek betreft, verwijst hij naar het recente voorstel van resolutie van de meerderheid ter zake. Tot slot past hij de woorden van de minister over kansen toe op haar relatie met het veld en de commissie, en belooft hij een kritische maar open en constructieve houding van zijn fractie.

Afsluitend verwijst de heer Jo De Ro nog naar een uitspraak van de heer Pascal Smet, de vorige minister van Onderwijs. Deze had uitdrukkelijk gezegd dat het beleidsdomein Onderwijs zijn deel zou doen binnen de oplossing die nu ter tafel ligt over de noodinternaten. Voor de kinderen die niet kunnen worden gehuisvest binnen de 265 plaatsen in de acht GO!-instellingen, zou het beleidsdomein Welzijn een opvang regelen binnen de pleegzorg. Vorige week bleek echter dat minister van Welzijn Jo Vandeurzen hiervan niet op de hoogte was. Mevrouw Schryvers had in de commissie Welzijn namelijk een vraag om uitleg gesteld over de noodinternaten. De minister antwoordde dat hij zijn best doet, en dat er in deze tijden van besparingen heel wat middelen uitgetrokken worden voor pleegzorg, maar dat hij

niet zomaar kan beloven dat iedereen een plaats zal krijgen. De heer De Ro maakt zich zorgen omdat het hier gaat over een heel zwakke doelgroep.

1.4. Tussenkost van mevrouw Ann Brusseel

Mevrouw *Ann Brusseel* leest in de inleiding van de beleidsnota dat deze regering wil focussen op de kerntaak van het onderwijs, namelijk het overbrengen van kennis en vaardigheden. Dat vindt ze positief. Onderwijs kan immers niet alle problemen van de wereld oplossen en moet dus ook die verantwoordelijkheid niet toegeschoven krijgen. Toch moeten onderwijzers ook meer doen dan alleen kennis en kunde overbrengen. Ze moeten ook alert zijn voor wat bij leerlingen leeft. Jonge mensen hebben immers een luisterend oor nodig, begeleiding en ondersteuning. Daarom is ze blij dat de leerkracht een cruciale plaats krijgt in de beleidsnota. De minister wil werken aan de motivatie van de leerkracht en van de lerende. De leerkracht verdient ook meer maatschappelijke waardering dan vandaag het geval is.

Ze is blij dat men in het onderwijs op verschillende momenten zal werken aan een betere toeleiding van kinderen van lager opgeleide ouders naar het hoger onderwijs. Het Aanmoedigingsfonds, het instrument dat tot nog toe daarvoor aangewend werd in Vlaanderen, was blijkbaar onvoldoende effectief om de participatiegraad op een significante manier omhoog te drijven.

Voor wat het aspect co-creëren betreft, laat het lid opmerken dat haar fractie veel belang hecht aan een goede band en goed overleg met de sociale partners. Ze was evenwel niet zo gelukkig met het persartikel waarbij de Christelijke Onderwijscentrale haar mening ventileerde over de studierichtingen met weinig leerlingen. De minister is bereid om de heikele punten te bespreken met de sociale partners. Die moeten het spel echter eerlijk spelen. Met een serene aanpak zal men veel meer realiseren. De minister verdient alle vertrouwen met deze beleidsnota.

Bij het aspect grenzen verleggen stelt ze vast dat de minister de genderbewuste studieoriëntering wil doorbreken. Ze wil ook werk maken van een holebivriendelijke omgeving op school. Op dat vlak is er zeker nog ruimte voor verbetering. Veel te veel jongeren worstelen met hun seksuele geaardheid. Dat zorgt vaak voor schrijnende toestanden zoals pesten op school en hoge zelfmoordcijfers bij jonge holebi's.

Na die punten uit het algemene beleidskader, gaat het lid in op de diverse strategische doelstellingen. Open Vld onderschrijft ten volle de doelstelling om aan leerlingen een sterk oriënteringstraject aan te bieden. Een B-attest wordt vaak negatief gemotiveerd. Daarom moet men het onderwijsveld verder sensibiliseren om te werken aan een positieve aanpak op basis van talent en belangstelling en om niet te blijven zitten in de reflex van de waterval. Als een kind niet overtuigd is van zijn heroriëntering, dan moet men sterker remediëren. Men moet zich daarbij baseren op wat een kind graag doet, goed kan en zelf zou willen doen.

In het verlengde daarvan gaat mevrouw Brusseel ook nog in op de problematiek van de C-attesten. Een C-attest kost de leerling tijd en is dodelijk voor de motivatie. Deze attesten werken schoolmoeheid in de hand en zorgen er uiteindelijk voor dat jongeren al te vaak de schoolbanken verlaten zonder diploma. Op termijn is er geen positief effect op de leerresultaten. C-attesten zijn een stok achter de deur voor leerkrachten en klassenraden die moeite hebben met leerlingen zonder juiste studieattitude. Dat is begrijpelijk, want men kan de leerlingen niet zomaar hun diploma cadeau geven. In dergelijke gevallen kan men verder komen met een oriënteringstraject.

Open Vld is voorstander van een rationeler aanbod aan studierichtingen. Dat heeft niet alleen te maken met de besparingen. Men moet de leerlingen ook richtingen aanbieden waarop ze hun toekomst kunnen bouwen. School mag geen bezigheidstherapie zijn. Afgestudeerden van de beroepsrichting Kantoor hebben het bijvoorbeeld niet gemakkelijk op de arbeidsmarkt. Het behoud van dergelijke studierichtingen mag voor de school ook geen strategie zijn om leerlingen aan te trekken. Misschien heeft het bestaan van knelpuntberoepen te maken met het feit dat bepaalde studierichtingen te weinig leerlingen tellen. Daarom wil ze een lans breken voor STEM. Als klassiek filologe heeft ze daarnaast ook met pijn in het hart vastgesteld dat in verschillende scholen de studierichting Grieks opgedoekt wordt. Nochtans doen leerlingen die Grieks gestudeerd hebben het heel goed in het hoger onderwijs. Daarom pleit ze voor het behoud van het Grieks, en van het Latijn, ook al tellen die studierichtingen in bepaalde scholen niet meer zoveel leerlingen. Men moet dus hoe dan ook voorzichtig zijn met het opdoeken van richtingen die maar weinig leerlingen tellen.

Het is interessant voor de school en voor de leerlingen om de wederzijdse verwachtingen van het secundair en het hoger onderwijs te kennen. Hoe ziet de minister die informatieuitwisseling? Het is niet de bedoeling dat de planlasten van de instellingen voor hoger onderwijs nog groter worden. Kan het hoger onderwijs zich, bij het opstellen van ijkingsstoetsen en toelatingsproeven, niet baseren op de eindtermen om te weten wat de leerlingen beheersen? In dat verband pleit ze voor een goede samenwerking met de pedagogische begeleidingsdiensten, die heel goed weten wat er in de leerplannen staat. De toelatingsproef arts en tandarts wil men blijkbaar niet bespreken met het secundair onderwijs uit vrees dat er informatie zou worden gelekt. Daardoor is het examen te moeilijk, zelfs voor de leerlingen die in de derde graad de richting Wetenschappen-Wiskunde hebben gevolgd, een richting die een degelijke voorbereiding zou moeten bieden voor dat toegangsexamen.

De strategische doelstelling 1.3 heeft betrekking op de maximale kans op slagen in het hoger onderwijs. Ze is blij dat de minister het complexe probleem van de verlengde studieduur wil aanpakken. Zal de decreetgeving rond de financiering van het hoger onderwijs in deze regeerperiode worden gewijzigd? Of zal deze regering zich beperken tot het voorbereidende werk voor die decretale wijziging? Het is belangrijk dat het hoger onderwijs mee kan reflecteren over deze toekomstige wijzigingen. Mevrouw Brusseel begrijpt uit de beleidsnota dat zulks wel degelijk de bedoeling is. Een andere vraag met betrekking tot de verlengde studieduur en het probleem van de flexibilisering: de onderwijsinstellingen hebben al een zekere autonomie. Vinden ze daarin momenteel onvoldoende ruimte om al een aantal zaken te doen? Zijn ze zelf vragende partij voor een gewijzigde decreetgeving? Het overleg tussen de instellingen voor hoger onderwijs en de minister is heel belangrijk. Ze hoopt dat de minister het vertrouwen krijgt van de instellingen om de zaken rustig en grondig te bekijken. Ze hoopt dat deze of gene rector niet steeds de drang voelt om zijn strijd in de kranten of op twitter te voeren. Ze hoopt dat een sereen debat in de commissie en in andere gremia mogelijk is om de voordelen van de flexibilisering te behouden en om te verhelpen aan de onvolkomenheden ervan.

Het lid is tevreden dat de minister de internationale mobiliteit van studenten en docenten hoog op de agenda houdt. De minister erkent terecht dat onze huidige taalregeling een drempel vormt. Ze hoopt dat daarover met open geest zal kunnen worden gediscussieerd in deze regeerperiode. De internationale mobiliteit van studenten, onderzoekers en docenten is te belangrijk om ons vast te pinnen op al te strenge regels.

Het realiseren van kwaliteitsvolle imamopleidingen is belangrijk voor de moslimgemeenschap en voor de samenleving in haar geheel. Die kwaliteit heeft niet alleen te maken met een goede talenkennis, maar ook met een goede kennis van de maatschappelijke context. Heel concreet wenst ze te vernemen of men, in het

kader van die opleiding, ook kan eisen dat er, wanneer het gaat over mensenrechten, verwezen wordt naar het EVRM en niet naar de Verklaring van Caïro? Bij de bespreking van Onderwijsdecreet XXIII, en meer bepaald van artikel III.31 over het levensbeschouwelijk onderwijs, is er al een interessante discussie geweest over het verband tussen het EVRM en verschillende godsdiensten.

Aangaande de doelstelling van samenwerking tussen het kunstonderwijs en de cultuuractoren breekt mevrouw Brusseel een lans voor meer en betere cultuureducatie binnen het leerplichtonderwijs. Tijdens de vorige regeerperiode was er op dat vlak samenwerking tussen de minister van Cultuur en de minister van Onderwijs. Ook de CANON Cultuurcel heeft goed werk geleverd. Er is echter nog verbetering mogelijk. Veel scholen krijgen bij de doorlichtingsverslagen opmerkingen voor muzische vorming of krijgen zelfs ronduit een onvoldoende op dat punt. Ook in de lerarenopleiding moet men daar voldoende aandacht aan besteden. Men mag sommige aspecten van cultuur, bijvoorbeeld de klassieke muziek, niet als elitair bestempelen. Het is belangrijk om aan kinderen dingen te tonen die nog niet tot hun leefwereld behoren.

Ze vindt het goed dat de beleidsnota aandacht besteedt aan de instroom en aan het opleidingsaanbod in het hoger kunstonderwijs. Ze is nieuwsgierig naar de toekomstige evolutie in de Schools of Arts.

Het lid verheugt zich over het feit dat de minister het talenbeleid wil versterken (doelstelling 1.7). De minister neemt nu al concrete maatregelen. Ze kiest namelijk voor meer ambitieuze eindtermen voor de moderne talen. In de vorige regeerperiode bevatte de beleidsnota vooral veel intenties. De taalinitiatie zou luidens de beleidsnota kunnen beginnen van zodra de kinderen het Nederlands goed beheersen. Zijzelf denkt dat men niet bang hoeft te zijn om initiatie van vreemde talen toe te laten op een ogenblik dat de kinderen nog geen perfecte Nederlandse volzinnen kunnen produceren. Zo werken onze hersenen niet. Het zal heus niet tot verwarring leiden als men in de kleuterklas een liedje of een zinnetje leert in een andere taal. Dat is immers het primaire niveau van de taalinitiatie.

Voor wat het talenbeleid in het hoger onderwijs betreft, is het goed dat men buitenlandse studenten, docenten en onderzoekers wil stimuleren om Nederlands te leren. Men mag echter geen planlasten creëren of te hoge taaleisen stellen. Dat zou het aantrekken van internationale onderzoekers bemoeilijken.

De minister is voorstander van het aantrekken van vakleerkrachten Wetenschap en Techniek in het basisonderwijs. Nog in verband met het talenbeleid, denkt mevrouw Brusseel dat dit ook goed zou zijn voor de lessen Frans. De kwaliteit van de lessen Frans in het basisonderwijs is op heden immers niet altijd even goed. In Brussel zijn er zelfs veel leerlingen die beter Frans spreken dan hun onderwijzer. Op dit ogenblik is er al een leerkrachtentekort voor het vak Frans. Als kinderen meteen op de juiste wijze Frans leren, dan zullen ze misschien geneigd zijn om voor dat vak te kiezen in het hoger onderwijs.

Mevrouw Ann Brusseel is blij met de vooruitgang in STEM maar vraagt in het basisonderwijs, naast de inhoudelijke afsplitsing binnen Wereldoriëntatie, bijkomend aandacht voor de didactiek van 'enquiry based learning', en in het secundair onderwijs voor het probleem van het grote aantal leerkrachten dat tijdelijk Wetenschappen en Wiskunde geeft met slechts een voldoende geacht diploma. Dat laatste heeft onder meer te maken met de lange studietijd voor een vereist diploma.

Wat de oriënteringsproef betreft, informeert het lid welke remediëring de minister precies bedoelt in de tweede paragraaf op pagina 34. Kan zij bevestigen dat het niet gaat om de aanpassing van de leerinhouden in het eerste jaar hoger onderwijs?

Het lid is zeer tevreden met het hoofdstuk over de lerarenopleiding, aangezien het belangrijk is om de sterkste en meest gemotiveerde kandidaten daarvoor te laten kiezen. Hoe staat de minister in dat verband tegenover de doorstroming van masters naar het lager onderwijs? Om de kwaliteit te garanderen is het ook onontbeerlijk dat de opleiding gegeven wordt door docenten met een aanzienlijke leservaring. Verder pleit ze voor waakzaamheid ten aanzien van het dreigende tekort aan leraren Frans en Wiskunde vanaf de eerste graad secundair onderwijs. Welke remedies ziet de minister? Voor Frans suggereert het lid alvast meer ruimte voor vakleerkrachten of bijzonder gemotiveerde onderwijzers in het lager onderwijs.

De beleidsnota hecht terecht belang aan de professionalisering en de ondersteuning van jonge leerkrachten, maar het budget voor bijscholing is niet zo hoog. Ziet de minister andere aanpakmogelijkheden of moeten de scholen(groepen) daar zelf naar zoeken? Kan de taak van de directeur op dat vlak worden verbeterd?

Verder vraagt Open Vld wanneer de commissie kennis kan nemen van het evaluatierapport over de financiering van het hoger onderwijs. Maakte de minister al afspraken met haar collega Muyters over de wenselijke synergie in het wetenschapsbeleid? Haar fractie wijst in het bijzonder op het lage aantal ZAP om doctorandi te begeleiden. Zij peilt ook naar de verdere aanpak van en de middeleninzet voor hbo5. Wat de rationalisering van het aanbod betreft, merkt zij op dat de universiteiten al inspanningen leverden tegen de ongewenste proliferatie van richtingen en benamingen. Bovendien mag het levensbeschouwelijke evenwicht niet in gevaar komen en moet men nuchter blijven ten aanzien van de bereikbaarheid van de onderbemande STEM-richtingen.

1.5. Tussenkomsst van de heer Jos De Meyer

De heer *Jos De Meyer* spreekt vooraf zijn appreciatie uit voor deze beleidsnota die moest worden opgesteld tegen de achtergrond van een budgettaire moeilijke periode. Hij somt daarna de onderwijsministers op die hij als parlamentslid al mocht meemaken, maar geeft de minister ter inspiratie wat een van haar nog eerdere voorgangers, de heer Daniël Coens, als onderwijskern naar voren schoof: de drie B's, zijnde basis-, beroeps- en buitengewoon onderwijs. Voor de heer De Meyer zijn de belangrijkste beleidspunten voor de komende periode: meer werkingsmiddelen voor het kleuteronderwijs, een betere administratieve omkadering van het basisonderwijs en het loon van de directies in het basisonderwijs.

De minister wil terecht werken aan de modernisering van het secundair onderwijs, waarbij voor het lid met name voldoende aandacht moet gaan naar het beroepsgericht onderwijs. Het duale systeem leren en werken biedt ongetwijfeld heel wat mogelijkheden. In het eerste genummerde decreet van de vorige regeerperiode werd de uitrustingsstoelage voor zwaar didactisch materiaal op voorstel van minister Smet opnieuw ingevoerd. Tot nog toe bleef deze regeling echter dode letter. De heer De Meyer hoopt dat de subsidie deze regeerperiode werkelijkheid wordt. Wat voor minister Coens het buitengewoon onderwijs was, zijn nu alle leerlingen die bijzondere zorg nodig hebben. Een goede opvolging en blijvende monitoring van het M-decreet acht hij essentieel.

Meerdere regeerperiodes voelde de heer Jos De Meyer zich in dit parlement als een roepende in de woestijn voor wat onderwijsinfrastructuur betreft. Tot minister Frank Vandenbroucke een grote inhaalbeweging inzette, waarvan de moeilijke evolutie iedereen bekend is, en die nu resultaten begint op te leveren. In de vorige regeerperiode begonnen dan de capaciteitsproblemen, waarvoor gelukkig heel wat meer parlamentsleden aandacht hadden. De minister werkt aan een masterplan, het parlement keurde recent een motie daarover goed. De verwachtingen zijn hooggespannen, maar als een en ander te lang aansleept, zal het parlement de minister daar zeker aan herinneren.

Het loopbaanpact, aangekondigd in het begin van de vorige regeerperiode, is nog niet eens ernstig gestart. De huidige minister heeft dat opnieuw opgenomen en CD&V acht dit essentieel voor het onderwijsveld. Startende jonge leerkrachten moeten hoe dan ook bijzondere aandacht blijven krijgen. Gezien iedereen wat langer moet werken, zal het loopbaanpact ook meer dienen te focussen op het einde van de loopbaan.

Tot slot vestigt hij de aandacht van de minister op een door dit parlement aangenomen resolutie over de ordentelijke start van het schooljaar. Schoolbesturen en directies moeten tijdig, dat wil zeggen voor de start van de grote vakantie, geïnformeerd zijn over alle nieuwigheden zodat ze op een goede manier het schooljaar kunnen voorbereiden. Decreetgeving in het onderwijsveld evolueert traag gezien het vele, maar noodzakelijke, overleg. Hij raadt de minister dan ook aan om tijdig aan de genummerde decreten te beginnen werken opdat ze voor de paasvakantie bij het parlement kunnen worden ingediend. Hij concludeert dat het parlement de goede voortgang van de plannen van de minister alert zal volgen.

1.6. Tussenkomst van mevrouw Elisabeth Meuleman

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* kan een aantal basisprincipes van de beleidsnota zeker ondersteunen. Zo vindt ze het een goede zaak dat de minister de scholen wil vertrouwen, dat ze voor hen een regelluw klimaat wil met voldoende autonomie. Scholen moeten inderdaad meester zijn van hun eigen opdrachten en het gevoel hebben dat de overheid vertrouwen heeft in hun kunnen. Dat mag echter niet betekenen dat ze meer zelf moeten doen met minder middelen.

Dat de minister wil samenwerken, wil co-creëren, inspraak wil van scholen bij de overheid, samenwerken op schoolniveau en op directieniveau wil stimuleren, zijn goede voornemens. Daarnaast vindt de minister teamwerking terecht belangrijk. De brede school is hét voorbeeld van co-creatie, van transversale samenwerking, nochtans staat daarover weinig in de beleidsnota. Deeltijds kunstonderwijs moet dan weer samenwerken met (amateur)kunstenaars, maar vreemd genoeg niet met het gewone onderwijs. Dat staat evenmin in het hoofdstukje over transversaal beleid. De spreker hoopt dat de brede school wel afdoende aan bod komt in de beleidsbrief.

De minister wil objectiveren, studies opmaken en afronden, gegevens bijhouden en valideren, conclusies trekken uit studies en resultaten in het beleid implementeren. Die goede intenties zijn evident, hoewel niet altijd in Onderwijs. Nu worden er soms maatregelen genomen, wordt er soms bespaard zonder de impact te bestuderen of studieresultaten af te wachten.

Net als de Vlor vindt de spreker het problematisch dat er voor goede beleidsintenties als het lerarenloopbaanpact, de ondersteuning van de leerkrachten, de uitvoering van het M-decreet, scholeninfrastructuur en capaciteit, onvoldoende middelen worden vrijgemaakt. De besparingen zijn immers ook in Onderwijs zwaar en komen bovenop de besparingen van de vorige regeerperiode. De Vlaamse Regering moet onderwijs blijven zien als kerntaak en er voldoende in investeren, wat meer behelst dan nu in de begroting of de meerjarenbegroting is vrijgemaakt aan middelen.

Ook gelijke kansen en de diversiteit baren het lid zorgen. De minister heeft dan wel al enkele keren mondeling haar toewijding hieraan toegezegd, maar de beleidsnota straalt geen positieve visie op diversiteit uit, noch in de inleiding, noch in de missie noch in de doelstellingen. Haar woorden zijn evenmin weerspiegeld in de begroting, noch in de middelen voor gelijke onderwijskansen noch in de middelen voor FLOB. VVSG zag nochtans de bijkomende flankerende onderwijsmiddelen als recurrent voor de periode 2014-2019. De middelen op de FLOB-begrotingspost

blijven stabiel, erop besparen is voor de VVSG een contractbreuk die de steden en gemeenten in moeilijkheden brengt. Heeft de minister op de krasse brief van VVSG geantwoord? Hebben steden en gemeenten ondertussen al wat meer duidelijkheid gekregen?

Daarnaast zijn er de krasse verhalen over kinderen zonder papieren die op weg naar school opgepakt worden. Zonderwijs komt op voor hun belangen en ook mevrouw Mieke Van Hecke, de voormalige topvrouw van het katholiek onderwijs, vraagt dat die kinderen een bepaald onderwijsniveau zouden kunnen afwerken alvorens teruggestuurd te worden. De minister heeft toegezegd dat de werkgroep die vorige regeerperiode gepland was, samengesteld zal worden. Het lid vraagt naar de stand van zaken dienaangaande. Zijn er al bepaalde denksporen of een akkoord met het federale niveau?

In een uit de vorige regeerperiode daterende motie vraagt het parlement om een expertisecel op te richten die scholen, ouders en leerlingen kan bijstaan bij problemen met geradicaliseerde jongeren. Wat zijn de ministeriële plannen daarover? Dat staat immers niet in de beleidsnota.

De minister wil de participatie van kleuters nog meer bevorderen. Het KRC stelt voor om dat doelgroepgericht en op lokaal niveau te doen. Nu de middelen voor het FLOB dalen en ook de lokale overlegplatformen in de besparingsklappen delen, is de vraag hoe die lokale aanpak – zo cruciaal voor succes – nog kan worden gerealiseerd.

De Vlor beveelt in het lager onderwijs een geïntegreerde werking aan, dus geen al te functionalistische aanpak maar algemene ontwikkeling, wat veel breder gaat dan loutere kennisoverdracht. Het is het niveau bij uitstek om de schoolse achterstand waarover het OESO-rapport het heeft, aan te pakken. Dat in dit onderdeel van de beleidsnota weinig sprake is van gelijke kansen, wekt dan ook de verbazing van mevrouw Meuleman.

De vorige Vlaamse Regering is op een haar na gevallen over de hervorming van het secundair onderwijs. Het compromis was een masterplan met een dermate ruime formulering dat elke regeringspartij de woorden zo kon vertalen dat haar kiespubliek ermee tevreden was. De beleidsnota neemt die tactiek over. Zo zal 'de hiërarchie tussen de onderwijsvormen' weggewerkt worden, wat helemaal niet hetzelfde is als het onderscheid tussen bso, aso en tso uitschakelen. Eigenlijk handhaaft de huidige regering de dubbelzinnigheid van het masterplan: de onderwijsvormen blijven bestaan, maar toch wordt de matrix die de onderwijsvormen dient af te schaffen, uitgewerkt. Volgens de SERV is de screening van het basisaanbod afgelopen. Hoe zit het met de rest van de matrix? Het lid heeft de indruk dat de minister selectief 'gewinkeld' heeft in de hervorming van het secundair onderwijs en enkel overhoudt waar de partijen eensgezind over zijn. Wat zal er bijvoorbeeld gebeuren met de brede eerste graad? Het masterplan was een belangrijke inhoudelijke hervorming, die alleszins meer inhield dan enkel het beperken van studierichtingen. Iets waar de discussie nu toe gereduceerd wordt. Competentiegericht onderwijs, zonder hiërarchie tussen de onderwijsvormen, is een noodzakelijk onderdeel van de hervorming. Ze verwacht dat de minister een duidelijker beeld geeft van haar plannen met deze hervorming.

Het volwassenenonderwijs is voor het lid, evenals voor de Vlor, veel meer dan louter functioneel arbeidsmarktgericht. Het heeft de sociale taak om mensen te laten participeren aan het maatschappelijke leven. Mevrouw Meuleman illustreert die multifunctionaliteit met de cursus NT2, bedoeld om mensen Nederlands te leren, maar ook te laten integreren, iets wat tijd vergt en niet zo maar kan overgelaten worden aan private aanbieders. Hoe ziet de minister de aanvulling met een privaat aanbod? Is het niet gewoon een overheidstaak om zelf voldoende NT2-onderwijs

aan te bieden? Ze omschrijft de visie van de minister op volwassenonderwijs als behoorlijk eng.

Ook over dko is het tijd om knopen door te hakken, er is genoeg bestudeerd. Uit de goede rapporten over toegankelijkheid, over de aantrekkelijkheid, over het bereik enzovoort, blijkt dat bepaalde bevolkingsgroepen niet bereikt worden. Samenwerking met het gewone onderwijs zou een oplossing zijn, nochtans vermeldt de beleidsnota die niet. De minister wil wel inzetten op rationalisatie en schaalvergroting en ook het inschrijvingsgeld voor volwassenen gaat omhoog. Mevrouw Meuleman vraagt de minister erover te waken dat iedereen die wil, dko kan volgen.

Hoewel er al een en ander beslist is, zoals het aanscherpen van de eindtermen voor taal, pleit de spreker voor een echt open en grondig debat over eindtermen en leerplannen, zoals ook de minister schrijft te willen. Zeker voor competentiegericht secundair onderwijs is dat belangrijk. De Vlor vraagt de minister om meertaligheid te zien als een troef en niet, zoals Vlaanderen nu te veel doet, als een hinderpaal, om Nederlands en moderne vreemde talen te leren. Nieuwkomers moeten zo snel en zo goed mogelijk Nederlands leren, daar is iedereen voor, maar over de werkwijze is er discussie. Voor mevrouw Meuleman is het valideren van de moedertaal de sleutel daartoe. Voorts informeert ze of de minister CLIL zal uitbreiden.

De minister zou het budget voor de RTC's halveren. Nochtans zijn de centra voorbeelden bij uitstek van een succesvolle samenwerking tussen onderwijs en bedrijfswereld, waarbij werknemers kunnen bijgeschoold worden, maar vooral leerlingen in contact komen met het bedrijfsleven. De RTC's worden door de OESO gelauwerd, de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand zet soortgelijke projecten op in Ecuador en Suriname. De halvering van de middelen heeft een sneeuwbaaleffect. Daarmee worden immers coördinatoren betaald, die extra privéfinanciering zoeken. Ze informeert naar de decretaal verplichte evaluatie tegen het einde van 2014. Bijsturen als het beter kan, is logisch, maar dat kan onmogelijk door de subsidies te halveren.

Ook de studiekeuzebegeleidingspassage van de beleidsnota valt maar magertjes uit, aldus mevrouw Meuleman. Heel wat jongeren zitten niet in de geschikte secundaire onderwijsrichting, waardoor ze hun talenten niet ontwikkelen, niet geïnteresseerd zijn, schoolmoe worden enzovoort. Een goede studiekeuze is essentieel om de ongekwalificeerde uitstroom terug te dringen. Ook in het hoger onderwijs zijn er heel wat verkeerde onderwijskeuzes. De minister houdt het bij toelatings- en oriënteringsproeven, maar van een echt beleid is geen sprake. Het lid hoopt dan ook dat de beleidsbrief wel diepgang en duidelijkheid zal brengen.

Ze verwijst, voor wat de ondersteuning van de lerenden betreft, voorts naar de alarmerende cijfers over de toename van spijbelen die door mevrouw Helsen – toch ook niet bepaald een notoir voorstander van het schrappen van de studietoelage van hardnekkige spijbelaars – wereldkundig werden gemaakt. De minister staat in haar beleidsnota een preventieve aanpak voor. Zal de minister dan ook voornoemde repressieve maatregel schrappen?

De minister ziet heel wat taken weggelegd voor het CLB: spijbelaars, M-decreet, studieoriëntering. De besparingen vallen de centra, die al op hun tandvlees zaten, dan ook bijzonder zwaar. Mevrouw Meuleman dringt er dan ook nogmaals bij de minister op aan de evaluatie die nagaat of de taken haalbaar zijn, snel af te handelen.

In de plenaire vergadering bleek dat alle partijen zich zorgen maken over het draagvlak, de concretisering, de timing, de ondersteuning van het M-decreet. Iedereen staat ook achter inclusie, het recht van personen met beperkingen om

naar het gewone onderwijs te gaan. Het VN-verdrag verplicht de Vlaamse overheid daar trouwens toe. Desondanks weigert nog zes op acht scholen kinderen met een handicap in te schrijven om redenen van draagkracht, vaak zonder zelfs maar de mogelijkheid te overwegen. Het KRC vraagt dan ook een betere controle op de motieven van de weigering. Eens ingeschreven is het niet zeker dat de persoon met een beperking ook in de school kan blijven, de klassenraad heeft daar nog heel wat zeggenschap in. Die rechtszekerheid kan dus beter. Daarnaast staat de vaststelling dat het gewone onderwijs inderdaad nog niet klaar is voor de shift, heel wat vragen heeft en minder middelen krijgt. Het lid vraagt daarom wat meer informatie over het tweedelijnsinclusienetwerk.

Mevrouw Meuleman is een absolute pleitbezorger van de automatische toekenning van studietoelagen, een semiautomatische toekenning volstaat voor haar niet. Iedereen die recht heeft, moet, ook al heeft hij nog geen aanvraag gedaan, automatisch de toelage krijgen. Hopelijk komt dat deze regeerperiode in orde.

Hoe denkt de minister na het afschaffen van de expertisenetwerken de leerkrachten te helpen bij competentieontwikkeling? Hoe zal voortaan pedagogisch en didactisch onderzoek uitgevoerd en geïmplementeerd worden? De minister beschrijft mooie principes zoals de passie en de liefde voor het onderwijsberoep, aantrekkelijkere arbeidsomstandigheden, betere aanvangsbegeleiding voor startende leerkrachten, interessantere gedifferentieerde loopbanen. Mevrouw Meuleman neemt aan dat de minister ook werkbaar werk voor mensen die langer aan de slag blijven, wil. De minister blijft wel heel vaag over de invulling van die mooie principes. Ook vorig minister Smet zei dat op dat vlak alles gedaan was, dat het maar een kwestie van binnenkoppen was, wat het lid toch durft te betwijfelen. Minister Crevits start in barslechte omstandigheden, zowel federale als Vlaamse beleidsbeslissingen hebben de leerkrachten zwaar aangepakt. Op vijf jaar tijd kregen ze te horen dat ze vijf jaar langer moeten werken en dat de mentoruren teruggeschroefd worden. Wat de cao beloofde voor hun eindejaarstoelage en vakantiegeld is uitgesteld. Ook nu moeten ze opnieuw besparen, hoewel de precieze inhoud daarvan nog niet duidelijk is. Tegelijk is hun taaklast enorm gestegen. De ongerustheid is groot. De minister dient dan ook snel essentiële stappen te zetten om het beroep te versterken. Mevrouw Meuleman hoopt dat de minister al bij haar antwoorden enkele van haar plannen om de leerkrachtenloopbaan werkbaar en aantrekkelijk te maken, zal onthullen.

Samen met het KRC vindt mevrouw Meuleman het vreemd dat het inschrijvingsbeleid niet onder het hoofdstuk van de lerenden, maar wel dat van de onderwijsinstellingen behandeld wordt. Terecht stelt de minister dat het inschrijvingsrecht gebaseerd is op de vrije schoolkeuze. Wachtlijsten en weigeringen om oneigenlijke redenen moeten worden vermeden. Een tweede te behartigen principe van het Inschrijvingsdecreet is de sociale mix. Daarover is er wat discussie onder de onderwijspartners die ook bleek in de toelichting van de Vlor. Wat is de visie van de minister dienaangaande?

De inschrijfregels in het Brusselse waarbij kinderen die negen jaar Nederlandstalig onderwijs volgden geen inschrijvingsvoorrang in het secundair onderwijs krijgen terwijl kinderen van Nederlandstalige ouders dat wel krijgen, bestempelt het lid als absurd. De meerderheid heeft de oplossing van Groen niet aanvaard en wil zelf een alternatief voorstellen. Nochtans moet die ongelijkheid dringend weg, de inschrijvingen beginnen op 5 januari.

Ook de bestuurlijke schaalvergroting blijft vaag. In uitvoering van Onderwijsdecreet XXIV zal de minister scholen die aan bestuurlijke schaalvergroting werken en beantwoorden aan bepaalde kenmerken steunen. Wat zijn die kenmerken? Met welke middelen zal dat gebeuren?

De financiering van de internaten is blijven hangen in de vorige regeerperiode. Over de noodinternaten moet de minister afspraken maken met minister van Welzijn Vandeuren. Hoe ver staat het daarmee? De vakantieopvang in de gedecentraliseerde internaten blijft voor schrijnende verhalen zorgen. De vorige minister van Onderwijs beloofde ervoor te zorgen dat elk kind in een pleeggezin terecht kan. Ook hiervan wil het lid de stand van zaken kennen.

Mevrouw Meuleman stelt vast dat telkens wanneer de kwestie van de SES-werkingsmiddelen aan bod komt, collega Koen Daniëls zich sterk maakt dat ze niet afgeschaft worden. Desondanks staat in de beleidsnota dat de werkingsmiddelen evolueren naar een basistoelage, gelijk voor elke leerling, op basis van het onderwijsniveau en de studierichting, iets wat het lid verontrust. Ze ontkent niet dat plattelandsschooltjes inderdaad meer werkingsmiddelen nodig hebben. Ter illustratie geeft ze het voorbeeld van de school van haar kinderen, gevestigd in aftandse gebouwen, waar de directeur voor elke trip ouders en grootouders moet smeken om te rijden. De school is niet per se voor de maximumfactuur, hoewel ze wel vindt dat basisonderwijs zo toegankelijk en kosteloos mogelijk moet zijn. Bij de invoering van de maximumfactuur werden evenwel meer werkingsmiddelen beloofd voor de essentiële culturele en sportactiviteiten, zeker omdat er zoveel geld gaat naar onderhoud van de oude gebouwen. Daarmee wil het lid absoluut niet ontkennen dat stadsscholen niet nog behoeftiger zijn: geldacties brengen er minder op, het publiek is er divers, de uitdagingen zijn groter. Slechts met meer geld kunnen de ongekwalificeerde uitstroom en de achterstand weggevoerd worden. SES-middelen en FLOB-middelen gebruiken voor een herverdeling acht mevrouw Meuleman niet opportuun. Hoewel er misschien enige efficiëntiewinsten geboekt kunnen worden, zijn extra besparingen op werkingsmiddelen of omkadering totaal onmogelijk.

De financiering en de flexibilisering van het hoger onderwijs zijn belangrijke dossiers. Het parlement dient de kwaliteitscontrole nog te behandelen, overhaaste beslissingen zijn dan ook uit den boze. Voorts betitelt mevrouw Meuleman de capaciteitsproblemen in Brussel als een absolute prioriteit. De minister erkent dan wel de diversiteitsproblemen in de Rand – het percentage anderstalige leerlingen evenaart dat van de steden – maar wil dat enkel aanpakken door in te zetten op de kennis van het Nederlands. Dat is inderdaad cruciaal, maar gelijke onderwijskansen omvat veel meer, wat niet blijkt uit de beleidsnota.

Juridisering vermijden kan best door een goede samenwerking tot stand te brengen met ouders en leerlingen en door een echte participatie in het schoolgebeuren. De Vlaamse Scholierenkoepel geeft toe dat het Participatiedecreet goede onderdelen bevat, maar ziet te weinig instrumenten voor scholieren en scholen opdat ze samen school kunnen maken. Dat gaat immers veel verder dan de loutere schoolraad.

Het lid wacht met interesse op het Masterplan Scholenbouw. Dat mag echter nog zo mooi zijn, zonder voldoende middelen is het zinloos. Dat de regering terugrijpt naar het originele investeringsbedrag en geen extra middelen vrijmaakt om de capaciteit uit te breiden of de structurele wachtlijsten weg te werken, belooft alvast niet veel goeds. Ze hoopt dat er creatieve nieuwe denksporen komen die het scholen mogelijk maken energiezuinig en duurzaam te bouwen of te renoveren. Het Europese beleidsniveau zal dat trouwens verplichten. Scholen zijn ook overtuigd van het nut ervan, maar kunnen de niet-gesubsidieerde meerkost ervan niet altijd opbrengen. Voor mevrouw Meuleman is dat een verkeerde beleidskeuze, de kost voor duurzame gebouwen wordt op termijn terugverdiend. Het zou ook de energiefacturen drastisch doen dalen, waardoor er meer werkingsmiddelen overblijven. Ze hoopt dan ook dat het masterplan de meerkost van duurzaamheid subsidiabel maakt.

Tot slot vraagt ze voldoende parlementaire inspraak over de nieuwe decreten voor het hoger onderwijs. Het parlement is immers bezorgd over de kwaliteitsgaranties.

1.7. Tussenkomsst van mevrouw Caroline Gennez

Mevrouw *Caroline Gennez* toont zich tevreden over de omgevingsanalyse die volgens haar volledig is en de uitdagingen treffend schetst. Minder duidelijk is het beleidskader dat daarop aansluit. Enkele keuzes garanderen terecht de continuïteit van het beleid. Over de beleidsveranderingen heerst echter nog heel wat onduidelijkheid. De rode draad in de beleidsnota is meer autonomie voor scholen. Daar is het lid het helemaal mee eens. Meer ruimte voor eigen schoolbeleid waarover dan verantwoording afgelegd wordt bij de subsidiërende overheid, is een zinvol model. Een sterk centralistisch en top-downsysteem is niet meer van deze tijd. Alle stakeholders – leraren, directies, de lerenden, de ouders, de lokale besturen, de koepels, vakbonden, vakorganisaties, het ruimere middenveld – dienen daarbij hun rol te hebben.

Onderwijs kan niet alles oplossen wat maatschappelijk scheefloopt, maar moet wel een brede blik hebben om het snel te detecteren als het misloopt in het jonge leven. Het gezin is een hoeksteen van de samenleving, maar onderwijs is de andere hoeksteen. De beleidsnota reduceert de school al te veel tot de omgeving waar er leerwinst dient te worden geboekt, waar kennisoverdracht geschiedt. Voor mevrouw Gennez is het een illusie te denken dat de maatschappij buiten de schoolmuren kan worden gehouden.

Hoewel de autonomie van scholen centraal staat, wordt dat concept weinig operationeel gemaakt in de beleidsnota. Mevrouw Gennez vraagt de minister snel duidelijkheid te scheppen om de onrust in het onderwijs weg te werken. Als tegenover de autonomie geen verantwoordelijkheid staat, dreigt kwaliteitsverlies. Naast toegankelijkheid is kwaliteit nochtans het belangrijkste kenmerk van het onderwijs. In internationaal onderzoek scoort het Vlaamse onderwijs goed, maar zowel voor de sterkste als voor de zwakste leerlingen gaan de scores lichtjes achteruit. Ook de kloof tussen de sterkste en de zwakste presteerders is relatief groot. De algemene opdracht is dus kwaliteit bieden zodat iedereen kan excelleren, maar ook de kloof dichten.

Ze is het eens met de minister dat regelneverij in het onderwijs zelden tot de gewenste resultaten leidt. Goed beleid is echter geen zaak van *laissez faire laissez passer*. Planlast kritisch onder de loep nemen is goed, maar kwaliteitscontrole staat naast vertrouwen. Sp.a vindt dat de overheid moet sturen om meer kwaliteit, meer gelijke kansen of andere centrale strategische doelstellingen door te voeren. Co-creatie vergt een gedeelde visie met inbreng van alle stakeholders. Ook hier is er nog wat concrete invulling nodig.

Voor bepaalde doelstellingen formuleert de minister wel acties, maar sommige daarvan zijn te vaag. Zo wil het lid graag weten hoe de minister de lerarenopleiding zal hervormen om het beroep attractiever en de leraar sterker te maken. Voor het lager onderwijs focust de minister te weinig op gelijke onderwijskansen. Naast inclusief onderwijs, moet voor het lid het algemene niveau worden opgewaarderd. Ook daar maakt de beleidsnota weinig melding van. De minister verwijst naar het lerarenloopbaanpact, maar maakt ook dat weinig concreet.

Leiderschap in onderwijs, sterke teams zijn ontzettend belangrijk, maar ook over het governancemodel op het niveau van de school, de scholengroep, de scholengemeenschap, kan voor het lid een zinvol debat worden gevoerd. Kan de minister daar de krijtlijnen voor schetsen?

Voorts mist mevrouw Gennez een langetermijnvisie op onderwijs. In Nederland wordt daar zonder schroom over gepraat, in Vlaanderen worden dergelijke discussies verdrongen in grote principes als vrijheid van onderwijs, de vrijeschoolkeuze, de pluriformiteit, de lat gelijk. Ze pleit voor een discussie met alle belanghebbende partijen over de school van de toekomst en de weg daarheen.

Uit OESO-onderzoek blijkt dat de keuze van de school, nog meer dan de keuze van de richting, sociaal bepaald is. Om die sociale segregatie tegen te gaan, is een hervorming van het basis- maar zeker ook het secundair onderwijs dringend. Kinderen zouden in het basisonderwijs best naar een buurtschool gaan, dicht bij huis die de samenstelling van de buurt weerspiegelt. Voor secundair onderwijs zijn domeinscholen te verkiezen, zeker in een stedelijke omgeving waar kinderen de maatschappelijke segregatie aan den lijve ondervinden. Ouders kiezen voor kwaliteit, toegankelijkheid, nabijheid, goede begeleiding, meer dan voor een net. Dat de drie voorgaande ministers op netoverschrijdende initiatieven inzetten, is dan ook terecht en dient verdiept te worden, zowel in de pedagogische begeleiding, in het schoolvervoer, in de naschoolse opvang.

Dat de regering de onderwijsfactuur systematisch doorschuift naar de lerenden, vindt mevrouw Gennez een foute keuze. Ze geeft de verhoging van de maximumfactuur, van de inschrijvingsgelden in het hoger en het volwassenenonderwijs als voorbeelden, en vindt het vooral verkeerd aan de verhogingen geen sociale compensaties voor een grotere doelgroep te koppelen. Dat dreigt mensen kansen te ontnemen. Is daar geen bijsturing nodig? Voorts zijn er te weinig aanzetten tot onderwijsvernieuwing. Ze acht meer experimenteerruimte voor stedelijke uitdagingen nodig, bijvoorbeeld proeftuinen voor multiculturaliteit, meertaligheid, gelijke kansen. De schrapping van de Projecten Innoveren en Excelleren in Onderwijs (PIEO) is daarvan een klein maar pijnlijk voorbeeld. In onderwijs kunnen nieuwigheden maar slagen als ze van onderuit groeien. Daarnaast zijn financiële middelen altijd een goed smeermiddel voor vernieuwing.

De minister bewijst dan wel lippen dienst aan gelijke onderwijskansen, maar in de feiten staan ze niet meer centraal in het beleid. Ook de Vlor vindt dat gelijke onderwijskansen een aparte strategische doelstelling behoeven. De minister kan gelijke kansen voor elk kind inherent vinden aan de opdracht van elke school, maar het lid vindt dat het centrale beleid ze wat meer moet benadrukken. De gelijke kansen worden bedreigd door regeringsmaatregelen. Zo vallen in het hoger onderwijs het Aanmoedigingsfonds en de SIHO weg. Wat zullen volgens de minister de gevolgen zijn van de aangekondigde aanpassing van het Inschrijvingsdecreet? Heeft de minister de impact van ontcleurde SES-werkingsmiddelen – voor sp.a een grote bedreiging voor de gelijke kansen – op de verschillende scholen, de scholengroepen, naargelang de stad of de gemeente, berekend? Zo ja, zal ze de resultaten aan het parlement bezorgen?

Onderwijs is geen eiland, desondanks doet de minister in haar beleidsnota herhaaldelijke pogingen om maatschappelijke behoeften buiten het onderwijs te houden. Het is illustratief dat ze pas helemaal op het einde een passage aan armoede wijdt. Hoe zal minister Crevits die nobele woorden in praktijk brengen gezien de koers die de minister voor Armoedebeleid wil varen? Heeft ze concrete plannen? Vindt ze de boterhammentaks en de stijgende bijdrage voor buitenschoolse kinderopvang rechtvaardig? Is de minister bereid na te gaan of warme maaltijden op school opnieuw kunnen? De samenwerking tussen het onderwijs en de welzijnssector is belangrijk. Dat transversale gegeven zou meer nadruk moeten krijgen in het beleid.

Het basisonderwijs is het elementaire onderwijsniveau dat de basis legt voor de onderwijskansen. Bij de betreffende strategische doelstelling mist mevrouw Gennez toch wel wat ambitie. Het verhogen van de kleuterparticipatie is een nobel

doel, maar de werkwijze blijft vaag. De verlaging van de leerplichtleeftijd, iets wat met het federale niveau moet worden geregeld, staat niet vermeld. Wil de minister die discussie verder voeren?

Met wat de minister zegt over de hervorming van het secundair onderwijs, kan de spreker het eens zijn. Uiteraard valt af te wachten hoe dat alles uitgevoerd wordt. Naar haar idee wordt het masterplan integraal overgenomen, enkel het woord hervorming wordt geschrappt. Sterk is dat domein- en campusscholen een beleidslijn zijn. Uiteraard mag de hervorming niet vrijblijvend zijn. Hoe ver staat het met de screening van de studierichtingen in het secundair onderwijs? Wat wil de minister aan met de onderwijsvormen?

Het volwassenonderwijs wordt veelal stiefmoederlijk behandeld, soms zelfs afgedaan als een hobbyclub. Nochtans is het veel meer en verdient het een nieuw elan. Ook wie zijn initiële kans op een diploma gemist heeft, verdient goed onderwijs. Het volwassenenonderwijs zorgt voor sociale promotie, maar behartigt ook het levenslang leren. Mevrouw Gennez somt maar enkele van de vele andere taken op: vaardigheden bijbrengen voor de 21ste eeuw zowel arbeidsmarktcompetenties als versterkt burgerschap, de digitale kloof dichten, de geletterdheid verhogen, gedetineerden re-integreren, nieuwkomers integreren, wie op een dood professioneel spoor zit heroriënteren, oudere werknemers sterker maken. Vanuit een nieuwe visie op levenslang leren, moeten de aanbieders, de CBE's, de CVO's, worden versterkt.

Om redenen van toegankelijkheid en kwaliteit is mevrouw Gennez een sterk tegenstander van de overheveling van NT2 naar Inburgering. Nederland heeft dat wel gedaan en daardoor is het er moeilijker geworden om de taal te leren. Privatisering leidt ertoe dat mensen cursussen krijgen waarvan niet bewezen is dat ze er uiteindelijk Nederlands door leren spreken. De reden is dat de gemiddelde student het uitgangspunt is terwijl heel wat nieuwkomers dat gemiddelde niveau van geletterdheid niet halen. Kortom, privatisering betekent weinig maatwerk, weinig differentiatie en weinig controle voor veel geld. Ze vraagt de minister die beleids optie van het regeerakkoord te overdenken en niet overhaast te beslissen.

Ze acht het essentieel dat er inzake de nieuwe eindtermen en de leerdoelen gestreefd wordt naar een maatschappelijke consensus. Het mag zeker geen politiek spel worden tussen meerderheid en oppositie. Voor haar moeten ze voldoende ambitieus zijn zodat het onderwijs gericht blijft op kwaliteit en excellentie. Autonomie voor scholen is goed, maar de overheid moet de weg aangeven. De minister doet dat hier te weinig.

Volgens mevrouw Gennez snoeit de regering te snel in de middelen van heel wat initiatieven zonder een grondige evaluatie af te wachten. Ze vreest dat de minister daar spijt van zal hebben. Zo moeten de expertisenetwerken in 2015 drastisch besparen om in 2016 opnieuw wat meer te krijgen. Tegen dan zullen ze echter genooddaakt zijn mensen te ontslaan, waardoor er heel de facto wat expertise en competentie verloren zal gaan. Ze vraagt de minister dan ook de evaluaties af te wachten of zich beter te informeren vooraleer zulke drastische beslissingen te nemen. En ook om daarbij in het achterhoofd te houden dat wie het hardst roept, niet altijd gelijk heeft.

Voor wat betreft leren en werken is er ook een masterplan nodig met een nieuwe visie om het decreet van 2008 te actualiseren. De diverse systemen van leren en werken worden gemakkelijk door elkaar gehaspeld, wat het lid als een risico beschrijft. In het leerplichtonderwijs zijn er systemen van duaal leren, praktijkgericht leren op de werkvloer, wat voor sp.a zeker moet worden gewaardeerd bij de onderwijs hervorming. Leren en werken richt zich echter tot een specifieke doelgroep. Het gaat vaak om jongeren die de school moe zijn, in diverse graden

van arbeidsrijpheid, die ook sociale of andere problemen hebben. Mevrouw Gennez ziet dus als een eerste belangrijke opdracht in kaart te brengen welk type jongeren naar welke vorm van leren en werken gaat, alsook het duidelijk afbakenen van de vormen en bijhorende structuren. Voorts dient nagegaan te worden welke partners meest geschikt zijn om voor welke vorm de arbeidsmarktcomponent te verzorgen. De expertise in de diverse vormen mag niet verloren gaan en goede spelers zoals Arktos mogen niet verontrust worden doordat een partner, bijvoorbeeld Syntra, alleen verantwoordelijk gesteld wordt voor de werkcomponent. Ook de beroepsfederaties willen zelf een rol spelen, en niet enkel via Syntra optreden.

Volgens sp.a is er behoefte aan goede data om het beleid op te enten. Slechts zo kunnen bestaande situaties goed worden geanalyseerd om problemen effectief op te lossen. In die zin is het risicovol om de (rol van de) LOP's onverhoeds te beperken. Mevrouw Gennez is wel voor een grotere taak van steden en gemeenten, maar ook zij moeten dan middelen krijgen en een betere omkadering. De middelen voor het lokaal flankerend onderwijsbeleid verlagen en dan nog zo laat, helpt daar evenmin bij.

Door de drastische besparingen zullen er in het leerplichtonderwijs banen sneuvelen of er niet bijkomen. In het secundair onderwijs gaat het over 1500 banen, wat de hervormingsplannen hypothekeert. De eerste slachtoffers zullen de jonge, gemotiveerde leerkrachten zijn. Omdat de tbs verdwijnt en de pensioenleeftijd omhoog gaat, zal het onderwijskorps statisch zijn, terwijl de minister in haar beleidsnota terecht zegt behoefte te hebben aan duizenden extra leerkrachten, zowel in het basis- als in het secundair onderwijs. Hoe valt die uitspraak te rijmen met de besparingen?

Het volwassenenonderwijs moet in 2015 meer dan 3 miljoen euro besparen op de personeelskost. Over een wat langere periode is dat al gauw om en bij de 10 miljoen euro, omgerekend ongeveer 245 banen. Hoe ziet de minister haar plannen om het volwassenenonderwijs te versterken gerealiseerd met minder personeel? In het dko zouden ongeveer 106 banen sneuvelen, in de CLB's 72 banen, in de consortia 60 en in de netoverschrijdende pedagogische begeleidingsdiensten 37 banen. Samengeteld met de banen die er in het hoger onderwijs niet komen door toepassing van de klik, komt sp.a aan 2645 banen die sneuvelen. Dan worden de betrekkingen in de expertisenetwerken nog niet eens meegerekend wegens te onduidelijk op dit moment. Soms herstructureren bedrijven omdat hun product verouderd is, kijk maar naar Philips Turnhout, maar onderwijzen is per definitie vernieuwen en permanent vormen. Een herstructurering van dergelijke omvang legt een hypotheek op de toekomst van de hele maatschappij. Voor mevrouw Gennez is dat niet de juiste koers.

De meerjarenbegroting 2014-2019 maakte duidelijk dat, bij ongewijzigd beleid, Onderwijs ongeveer 1,3 miljard euro meer nodig heeft. Dat werd onderschreven door alle partijen van de vorige regering, maar stond ook in de verkiezingsprogramma's van alle partijen, het 3D-plan van CD&V evengoed als het verkiezingsprogramma van sp.a. In de nieuwe meerjarenraming 2015-2020 staat 335 miljoen euro minder ingeschreven: van 12,2 miljard euro naar 11,8 miljard euro. Van de 335 miljoen euro recurrente besparingen gaat 127 miljoen euro van de lonen. Dat legt toch een serieuze hypotheek op ons onderwijs.

Ondanks de aankondiging van een groeipad van 500 miljoen euro extra voor scholenbouw, is inzake de meerjarenplanning enkel voorzien in het optrekken van de beschikbaarheidsvergoeding in het kader van de Scholen van Morgen; voor dit jaar 11 miljoen euro oplopend tot 103 miljoen euro in 2020. Voor het overige staan er in de raming geen middelen voor scholenbouw. De minister heeft 31 miljoen euro minder voorzien in 2015 ten opzichte van 2014. Om op het groeipad te blijven dat ook in de regeerverklaring staat zou de minister volgend jaar de 50 miljoen

euro opstap van dit jaar moeten inschrijven, de 50 miljoen euro extra voor volgend jaar, plus de compensatie van de 31 miljoen euro, zijnde 130 miljoen euro extra. Sp.a zal de minister steunen als ze meer geld wil voor de scholenbouw, uiteraard uit de algemene middelen en niet als extra besparing in Onderwijs.

Niemand is tegen een goede studieoriëntering en daar horen, op verschillende momenten in het leerproces, proeven bij. Daarnaast beseft mevrouw Gennez dat een oriënteringsproef die niet fijn geregeld is, een uitsluitingseffect kan hebben of mensen fout kan oriënteren. Het komt er dus op aan een valide en betrouwbare proef te ontwikkelen, zowel in het secundair als in het hoger onderwijs. Dit zal zowel conceptueel als methodologisch niet eenvoudig zijn. Ze pleit voor een doordachte aanpak om fouten zoals met de recente toelatingsproeven geneeskunde te vermijden. Mevrouw Gennez vraagt de minister dan ook haar tijd te nemen voor een toegangsproef voor de lerarenopleiding. Die moet goed zijn en niet louter tot doel hebben de opleiding of het beroep te heropwaarderen.

Spijbelen en schoolse mislukking zijn voor mevrouw Gennez de grote problemen in het onderwijs. Hoe zal de minister het spijbelen in kaart brengen? En hoe zal ze het bestrijden? Dit probleem overstijgt het loutere onderwijsdomein, naast de ouders kunnen ook lokale overheden en welzijnsorganisaties een belangrijke rol spelen.

Wat de digitale geletterdheid betreft, tonen onderzoeken aan dat er een gigantisch probleem is met de elementaire ICT-vaardigheden, die zelfs bij de jongere generaties soms problematisch zijn. Het onderwijs zet daar veel te weinig op in. Ook hier is een actieplan voor nodig, met bijhorende middelen.

Samen met de minister schaaft mevrouw Gennez zich achter de huidige voorstellen van de commissie voor één publiek net. Bij meer netoverschrijdende samenwerking moeten de rol en de omkadering van de buurtschool in het lager onderwijs en de domeinschool in het secundair onderwijs centraal staan. Daarnaast dienen de lokale besturen hun regisseursrol te spelen. Dat de provincies inrichtende machten blijven, zal bij heel wat provinciale scholen een zucht van opluchting losmaken. Andere netten staan namelijk niet meteen te springen om die vaak gespecialiseerde secundaire scholen over te nemen.

Het schrappen van de leerlingenkenmerken uit de financiering is voor het lid het meest contraproductieve aspect van de beleidsnota. Als het de minister menens is met de autonomie van de scholen, is het zaak het onderscheid tussen werkings- en omkaderingsmiddelen minder strikt te maken. Scholen worden verondersteld over de expertise te beschikken om alle leerlingen gelijke kansen te bieden. Dan hoeven ze niet betutteld te worden over de manier waarop, maar dienen ze alle kansen tot vernieuwing te krijgen. Omgekeerd herverdelen van kansarm naar kansrijk en van stad naar platteland, is echter fout.

Planlast en juridisering zijn reëel, klachten van het personeel daarover dienen ernstig genomen te worden. Samen met de Vlor vindt het lid echter dat het geen containerbegrippen mogen worden om essentiële vormen van toezicht en kwaliteitszorg in vraag te stellen. Publiek gefinancierde scholen moeten verantwoording afleggen. Scholen en leerkrachten doen zichzelf overigens ook heel wat administratieve rompslomp aan. Mevrouw Gennez geeft het voorbeeld van de nieuwjaarsbrieven, in verschillende versies voor verschillende personen, waarbij elke ouder zijn wensen kan bekendmaken. Dat staat in geen enkel decreet en geen enkele koepel vraagt dat. Scholen zouden eens eerlijk moeten overschouwen welke administratie werkelijk verplicht is en wat leerkrachten zichzelf aandoen.

Klasse is een modern instrument voor overheidscommunicatie, nochtans staat het niet vermeld onder het onderdeel over communicatie. Mevrouw Gennez vraagt meer uitleg over het nieuwe businessplan van Klasse.

Dat scholen vanuit een multifunctioneel oogpunt bekeken worden is prima, maar voor het lid moet het principe van de brede school centraler komen te staan. Inrichtende machten zijn soms te terughoudend om samen te werken met andere maatschappelijke actoren, om infrastructuur en kennis te delen.

1.8. Tussenkoms van mevrouw Tine Soens

Mevrouw *Tine Soens* heeft nog een aantal bijkomende opmerkingen en vragen over het hoger onderwijs.

De opwaardering van het technisch en beroepsonderwijs en van het werkplekleren waarvan sprake is op pagina 29 van de beleidsnota, is ook belangrijk voor het hoger onderwijs, bijvoorbeeld voor hbo5. Ze is benieuwd naar de realisaties op dit vlak.

De flexibilisering van het hoger onderwijs heeft aan specifieke groepen de kans gegeven om toch een diploma te verwerven. Toch heeft dit systeem ook nadelen. Als men die nadelen wil wegwerken, moet men de flexibilisering bekijken samen met het Financieringsdecreet en het leerkrediet. In dit verband pleit sp.a voor een open debat, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen, zoals dat het geval is geweest bij het implementeren van de Bolognaverklaring en bij de hervorming van het hoger onderwijs. Daarbij dient men ook rekening te houden met het advies van de Vlor.

De minister wil de studenten stimuleren om een voltijds pakket aan studiepunten op te nemen. Er zijn echter studenten die geen voltijds studiepakket kunnen opnemen, bijvoorbeeld werkstudenten. Dit kwam ook aan bod binnen het begrotingsdebat, toen het ging over de verhoging van het inschrijvingsgeld.

Een snellere heroriëntering zou wellicht niet nodig zijn als er binnen het secundair onderwijs een goede oriëntering was. Daarom vraagt haar fractie dat er werk wordt gemaakt van de hervorming van het secundair onderwijs. Voor de heroriëntering is het belangrijk dat men ook buiten de eigen universiteit of associatie kijkt.

De minister wil dat 33 percent van de studenten de kans krijgt om internationale ervaring op te doen. Hoe rijmt ze dat met de beperking van het budget voor de beurzen?

Hoe zal de arbeidsmarkt betrokken worden bij de stages die de minister vermeldt in het kader van de Asia-Europe Meeting (ASEM)?

Is het de bedoeling om het hoger kunstonderwijs te integreren binnen de universiteiten? Moet het hoger kunstonderwijs op een hoger wetenschappelijk niveau getild worden omdat het achterloopt op andere ingekantelde opleidingen? Is de inkanteling van de andere opleidingen al geëvalueerd? Zo ja, dan zouden we die evaluatie graag bespreken.

Het lid heeft een schriftelijke vraag gesteld over de taaltoetsen voor docenten. Kan de minister daar al kort op antwoorden?

Wat is de relatie tussen de oriënteringsproef en de niet-bindende toelatingsproef in het hoger onderwijs? Zijn er twee proeven, een aan het einde van het secundair onderwijs en een bij het begin van het hoger onderwijs? Hoe zullen die toelatingsproeven praktisch worden georganiseerd? Voor de toelatingsproef arts en tandarts zijn er nu al twee Heizelpaleizen nodig. Zullen er afzonderlijke proeven worden georganiseerd voor de verschillende richtingen? Moeten de jongeren die nog geen keuze gemaakt hebben voor een bepaalde richting dan verschillende toelatingsproeven afleggen? Moeten de studenten die nog twijfelen aan welke instelling ze

een bepaalde opleiding zullen volgen aan beide instellingen een toelatingsproef doen? Wie zal die proeven opmaken? Wie zal ze afnemen? Is er daarvoor een budget? Hierover wil mevrouw Soens een debat kunnen voeren met alle stakeholders.

Het punt 1.13 op pagina 36, over de school- en studietoelagen vindt de spreker weinig ambitieus. Bij de verhoging van het inschrijvingsgeld voor het hoger onderwijs is er een versoepeling gebeurd voor de bijna-beursstudenten, maar dat is onvoldoende. Eigenlijk zouden de studiebeurzen in deze omstandigheden moeten worden uitgebreid naar een bredere groep. Dit is een schijnheilige passage. De drempel voor het onderwijs wordt net verhoogd door de hogere maximumfactuur, het hogere inschrijvingsgeld en de besparingen op de studentenvoorzieningen.

In 3.5 wordt de verhoging van het vaste deel van het inschrijvingsgeld als motivering gebruikt om de studenten ertoe te stimuleren om meer studiepunten op te nemen en om de doorlooptijd te verkorten. Het zijn echter niet de eerstejaarsstudenten die niet alle studiepunten opnemen. Het gaat vooral om werkstudenten, studenten die de opleiding aanvatten met een bepaalde achterstand of studenten die nog een masterproef of een bachelorproef moeten afwerken. Voor deze mensen is de verhoging van het inschrijvingsgeld geen remedie. Dit drijft alleen de kosten op.

Hoe wil men de professionele bacheloropleidingen en de uitbouw van hbo5 financieren? Hoe kan hbo5 zich volwaardig positioneren in het hoger onderwijs?

Ze vindt het positief dat onderwijs een belangrijk thema is binnen de ontwikkelingssamenwerking. Ze vindt het wel vreemd dat minister Bourgeois dat niet heeft vermeld in zijn eigen beleidsnota rond ontwikkelingssamenwerking.

Hoe reageert de minister op de adviezen van de Vlor en van de SERV? De Vlor vraagt stelt zich vragen over de opportuniteit van de besparingen. De vraag is eigenlijk of het onderwijs zijn taken wel op een kwalitatieve manier kan vervullen, gezien de besparingen.

1.9. Tussenkomen van mevrouw Miranda Van Eetvelde

Mevrouw *Miranda Van Eetvelde* stelt vast dat deze ambitieuze beleidsnota is opgebouwd rond mensen en niet rond structuren. Ze is getroffen door het vertrouwen dat de minister geeft aan het onderwijsveld. Haar fractie wil de ambitie van de beleidsnota delen, maar men moet wel realistisch blijven.

Zij zal het in haar tussenkomen vooral hebben over de link tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Ze is blij dat de Vlaamse Regering al tegen het volgende schooljaar werk wil maken van een harmonisering van de verschillende vormen van leren en werken. Haar fractie ijvert daar al een hele tijd voor. Daarom kijkt ze uit naar de evaluatie van het decreet Leren en Werken en naar de conceptnota over het wegwerken van de veelheid aan statuten.

Bij de strategische doelstelling 1.8 gaat het onder andere over het aandeel van de werkervaring. Dat zal variëren van een beperkt aandeel in de meer theoretische richtingen tot een groot aandeel in de meer praktijk- en arbeidsgerichte opleidingen. Hoe ziet de minister dat precies?

De beleidsdomeinen Onderwijs en Werk engageren zich tot het realiseren van een significante stijging van het aantal jongeren met een werkervaringsplaats binnen het huidige Leren en Werken en tot een versterking van de algemene vorming. Wat verstaat de minister onder een significante stijging?

Ze wil graag wat meer uitleg bij de laatste van de zeven concrete doelstellingen in de beleidsnota, namelijk de versterking van de matchingsprocessen.

Bij de aanpassing van het decreet Leren en Werken zou men rekening houden met de evaluatie van dat decreet die nu blijkbaar zal gebeuren in de eerste helft van 2015. Het lid laat hieromtrent opmerken dat die evaluatie eerst zou doorgaan op het einde van 2013, daarna in 2014, daarna eind 2014 of begin 2015 en nu dus in de eerste helft van 2015. Wat zijn de redenen voor die vertraging? Zal men nu de vooropgestelde timing kunnen halen? Is er mogelijks al een eerste voorlopige conclusie zichtbaar?

De gebrekkige aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is een gekend probleem. Het regeerakkoord en het masterplan hervorming secundair onderwijs willen dit met meerdere maatregelen aanpakken. In de derde graad bso en tso zal er een verplichte stage worden ingevoerd. Vanaf dit schooljaar zullen heel wat structuuronderdelen van het eerste en het tweede leerjaar van de derde graad tso al een verplichte stage van minstens 18 halve dagen invoeren. Die verplichte stage is ook van toepassing in het eerste, tweede en derde leerjaar van de derde graad bso. Dat is een gevolg van de omzendbrief van 12 juni 2001 over de organisatie van het schooljaar in het secundair onderwijs. Het gaat dus om de structuuronderdelen waar de stagecomponent nu al aan bod komt. Daardoor blijft de impact op de scholen relatief beperkt. De Vlaamse overheid vraagt dat de sectoren kwaliteitsvol werkelijk leren ondersteunen als middel om te oriënteren, om ervaring op te doen en om vroegtijdige ongekwalficeerde uitstroom te voorkomen. Dat is positief. De leerkrachten hebben trouwens ook nood aan praktijkervaring. Ook zij moeten weten wat de noden en de tendensen zijn binnen het bedrijfsleven. Door de te grote afstand tussen onderwijs en bedrijfsleven raken heel wat vacatures niet ingevuld. De werkgevers verlangen van de toekomstige werknemers niet alleen praktijkervaring, maar ook engagement, flexibiliteit en de wil hebben om bij te leren. De leerlingen kunnen die arbeidsattitudes ook verwerven via het duaal leren. De minister moet daar zeker zwaar op inzetten.

Mevrouw Van Eetvelde is voorstander van verplichte stages in het bso en in het tso. Wat is de stand van zaken rond de stages in tso en bso? Beschikt de minister over cijfers? Hoe zullen de stages worden geïmplementeerd in de structuuronderdelen waarin de stagecomponent nu nog niet aan bod komt? Zal dat leiden tot een wijziging van het opleidingsaanbod? Hoe wil de Vlaamse overheid de bedrijven ervan overtuigen om mee te stappen in het systeem van duaal leren?

De minister wil via betere randvoorwaarden het werkplekleren stimuleren. Ze wil ook inzetten op een betere kwaliteit van het werkplekleren. Daarom wil ze kwaliteitseisen uitwerken voor een betrouwbare evaluatie van de leertrajecten met een component werkplekleren. Er is nood aan een eenduidig en hanteerbaar juridisch kader, aan een eenduidige definitie van werkplekleren en aan een concrete definitie van alle varianten daarvan. Hoe wil de minister dat realiseren en binnen welke termijn?

Wanneer zal het parlement inzage krijgen in de conceptnota Leren en Werken die binnenkort klaar zal zijn?

Mevrouw Van Eetvelde is een voorstander van het werkplekleren in het secundair onderwijs. Daarbij verwijst ze naar de situatie in Duitsland. Daar kunnen leerlingen drie of vier dagen per week aanwezig zijn in de onderneming die hun stageplaats is. Daarnaast zijn ze een of twee dagen per week op school voor een theoretisch lessenspakket. Dat duale stelsel heeft er een heel positief imago en is een volwaardig leertraject. Het is daarenboven het meest gevolgde traject in het beroepsonderwijs. In Duitsland bedraagt de jeugdwerkloosheid amper 7,9 percent, tegen 23,7 percent in België. Het Duitse duale systeem mist dus zijn effect niet.

Wanneer kan men de regularisatie verwachten van de personeelsleden in een DAC- of gesco-statuut in de internatie van het vrij gesubsidieerd onderwijs?

Aangaande het terugdringen van de juridisering en van de regeldruk en planlast vraagt het lid of de minister in specifieke juridische ondersteuning voorziet voor scholen, zodat deze zich niet altijd tot de rechter moeten wenden voor betwistingen rond leerlingen.

Ze hoopt dat de minister tijdens haar antwoordronde ook zal reageren op de opmerkingen in het advies van het Kinderrechtencommissariaat bij de beleidsnota.

Klasse stelt dat er nog heel wat discriminatie en genderstereotypering aanwezig is binnen het onderwijs, in het bijzonder voor transgenders en holebi-jongeren. Het ergste incident dat jongeren meemaken omdat ze holebi zijn vindt in 47 percent van de gevallen plaats op school. De jongeren voelen zich slecht door het onbegrip, de discriminatie en de pesterijen. De zelfdodingscijfers binnen deze groep zijn heel hoog. Een grotere bewustmaking binnen het onderwijs zou de taboes rond holebi's en transgenders kunnen doorbreken. Momenteel doet men in het onderwijs al heel wat op dat vlak. Ook het regeerakkoord besteedt aandacht aan het thema. Is de minister van plan om informatie van holebi- en transgenderorganisaties te laten verspreiden in de scholen? De eindtermen verplichten de scholen om genderdiversiteit aan te kaarten. Moeten die eindtermen worden bijgewerkt? Heeft de minister nog andere plannen om de taboesfeer weg te werken? Deze taboesfeer wordt trouwens versterkt door sommige geloofsargumenten. Daarom benadrukt het lid dat dit onderwerp uit de religieuze sfeer moet worden gehaald en dat men moet focussen op het menselijke.

1.10. Tussenkost van mevrouw Vera Celis

Mevrouw *Vera Celis* leest in de inleiding van de beleidsnota, op pagina 9, dat leraren en directies steeds meer geconfronteerd worden met maatschappelijke en sociale problemen die hun opdracht overstijgen. Daarom moet men zorgzaam omspringen met de draagkracht en niet voor elk probleem naar het onderwijs kijken. Haar fractie onderschrijft dat standpunt. Deze passage zou men in deze regeerperiode in het achterhoofd moeten houden bij het behandelen van bepaalde dossiers.

Op pagina 11, onder punt 1.2, leest ze dat de grote steden evolueren naar 'majority-minority cities'. Dat zijn steden waar de meerderheid van de bewoners afkomstig is uit een waaier van minderheden. Dat is een correcte analyse. Bovendien is het vandaag al een realiteit in veel grote en kleinere steden. Hoe kan men in deze nieuwe context, vanuit het onderwijs, de plaats en de kennis van het Nederlands verzekeren?

De nieuwe stedelijke context leidt uiteraard tot een toenemende vraag naar mobiliteit. Op pagina 15, onder punt 4.2, kondigt de minister aan dat ze actief wil streven naar een verkeersveilig verplaatsingsgedrag binnen de onderwijscontext. Hoe wil de minister dat aanpakken? Wil ze hierover overleg plegen met de minister van Mobiliteit? Zo ja, waarover dan precies? Minister van Mobiliteit Weyts heeft vorige maand al gezegd dat hij, door middel van een dynamische signalisatie en van flitscontroles, wil zorgen voor het respecteren van de zone 30 in de buurt van scholen.

Verschillende passages in de beleidsnota benadrukken het welzijn van leerlingen en personeelsleden. Dat is positief. De minister schenkt ook aandacht aan de problematiek van het pesten. Ze beloofde dat ze werk zou maken van een geïntegreerde aanpak en dat ze zou onderzoeken hoe ze uitvoering kan geven aan de resolutie ter zake. In het onderwijs worden echter ook personeelsleden geconfronteerd met een of andere vorm van pesten. De vzw Limits behandelt klachten van het onder-

wijspersoneel over grensoverschrijdend gedrag op school. De SERV stelde enige tijd geleden dat een op vijf leerkrachten gepest wordt. De schoolbesturen slagen er blijkbaar in om veel klachten intern op te lossen. Het is echter niet altijd gemakkelijk om de klachten op de juiste manier te behandelen, zeker niet als de directie zelf betrokken is bij de klacht. Plant de minister initiatieven tegen pestgedrag binnen het onderwijsveld? Wil ze overleg plegen met de vzw Limits? Getroffen personeelsleden weten vaak niet bij wie ze terecht kunnen of zijn terughoudend om een klacht in te dienen. Daardoor blijven veel problemen lang aanslepen. Gelooft de minister dat de huidige mogelijkheden om een klacht neer te leggen volstaan? Wil ze de bestaande initiatieven beter bekendmaken bij de leerkrachten? Hoe wil ze de slachtoffers beschermen en de directies begeleiden?

In de beleidsnota vindt het lid niets terug over de time-outprojecten. Deze bieden een alternatief voor een klassieke straf zoals definitieve uitsluiting of schorsing. Leerlingen, die om verschillende redenen problemen hebben op school, gedemotiveerd zijn of moeilijkheden veroorzaken, worden, na uitvoerig overleg, enkele weken uit de school gehaald en apart begeleid. Het is de bedoeling dat ze daarna terugkeren naar de schoolbanken. Deze projecten zijn dus een bijzonder instrument om vroegtijdige schooluitval tegen te gaan. Wat is de visie van de minister over deze projecten? Zal ze dit meer promoten bij de scholen?

De minister wil de kleuterparticipatie nog verder verhogen. Op dit ogenblik bedraagt de kleuterparticipatie in Vlaanderen al 98,7 percent. Dat is heel veel. De minister zegt dat ze in dat verband de samenwerking met Kind en Gezin wil stimuleren. Wat bedoelt ze daar precies mee, want die samenwerking bestaat eigenlijk al. Hoe ziet ze de rol van de Huizen van het Kind? Men moet de kinderen die niet naar school gaan actief opzoeken. Denkt de minister nog aan andere initiatieven om de kleuterparticipatie te verhogen, vooral bij moeilijk bereikbare gezinnen?

Op pagina 26 stelt de minister dat ze het financieringssysteem van het volwassenenonderwijs wil moderniseren. Op dit ogenblik wordt de personeelsomkadering berekend op basis van cursistenparticipatie en referteperiodes, coördinatie-uren en omkadering voor ondersteunend personeel. In een auditrapport over de personeelsfinanciering in het volwassenenonderwijs heeft het Rekenhof begin 2013 gevraagd om dat systeem te herzien. De vorige minister van Onderwijs heeft al aan een ambtelijke werkgroep de opdracht gegeven om een nieuw systeem uit te werken. Wat is hier de stand van zaken? Wat denkt de minister over een nieuw financieringssysteem? Hoe ziet ze de toekomst van het systeem van coördinatie-uren? De tussentijdse evaluatie van het volwassenenonderwijs in 2009 en het rapport van het Rekenhof zeggen namelijk dat er te weinig controle is op de aanwending van deze coördinatie-uren. Mevrouw Celis heeft hierover al verschillende schriftelijke vragen gesteld. Op basis van de beschikbare informatie kon de administratie niet verklaren waarom een behoorlijk aantal centra van de 3 percentnorm afwijkt en wat ze effectief doen met die uren.

De beleidsnota bevat een belangrijke passage over de samenwerking tussen het kunstonderwijs en de cultuuractoren. Dat is positief. Op pagina 27 zegt de minister dat ze een aanzet wil geven voor een Niveaudecreet dat in de vorige regeerperiode jammer genoeg niet gerealiseerd werd. Zijn er op dit moment nog werkgroepen actief rond deze hervorming? Zo ja, wat is de stand van zaken? Hoe wil de minister dit nieuwe Niveaudecreet aanpakken?

Op pagina 28-29 leest mevrouw Celis dat de minister wil blijven werken aan de versterking van het talenbeleid in het onderwijs. Onderwijsdecreet XXIII, dat in de vorige regeerperiode gestemd werd, bevatte reeds enkele bepalingen die het mogelijk maken om actief in te zetten op de talenkennis. De taalachterstand kan worden aangepakt via taaltoetsen en remediëring en via een taalbad dat tot een jaar kan duren. De minister zal aan de pedagogische begeleidingsdiensten en aan

de nascholingsorganisaties extra instrumenten vragen om de scholen te ondersteunen op dit vlak. Niet alle scholen blijken echter een even actief talenbeleid te voeren. Over hoeveel scholen gaat het precies? Hoe wil de minister deze scholen aanzetten tot het voeren van een doordacht talenbeleid?

De minister wil de financiële drempel tot participatie aan het onderwijs aanpakken via school- en studietoelagen (punt 1.13). Ze wil ook inzetten op de automatische toekenning van die toelagen. Sommige ouders, die recht hadden op een school- of studietoelage, vielen voorheen vaak uit de boot omdat ze hun aanvraag niet of te laat indienden, vaak omdat de aanvraagprocedure voor hen te complex was. Vooral kwetsbare gezinnen, die deze toelagen het meest nodig hebben, zijn daarvan het slachtoffer. Op dit moment is er een semi-automatisch systeem. Hoe ver staat men met de inspanningen om een volledig geautomatiseerd systeem uit te werken? In zijn jongste jaarverslag meldt AHOVOS een aantal moeilijkheden. De dagdagelijkse realiteit van gezinnen blijkt moeilijk te vatten te zijn binnen een volledig geautomatiseerd systeem. Er zou altijd een kleine groep overblijven die nog een aanvraag moet indienen, zegt men. Wat denkt de minister daarvan?

Ze is tevreden dat de minister de lerarenopleiding wil optimaliseren (pagina 36-37). De minister heeft vroeger al gezegd dat ze van de stages een onderdeel zou willen maken van een professioneel continuüm voor leerkrachten. Daarbij gaat ze ervan uit dat de leraar groeit binnen zijn verdere carrière en dat zijn of haar vorming niet abrupt ophoudt na de opleiding zelf. Wat is de timing van dit loopbaandebat? Wat is het plan van aanpak? Hoe wil de minister de begeleiding van de jonge leerkrachten aanpakken?

De procedures voor de dienstverlening naar scholen, personeelsleden en ouders zouden gedigitaliseerd en vereenvoudigd worden. De onderwijsadministratie werkt al enkele jaren met het elektronisch personeelsdossier. Zo kan een school alle personeelsgegevens digitaal indienen en opvragen. De ervaringen zijn positief. De papierberg is heel wat kleiner geworden. Uit het hoger reeds vermelde rapport van het Rekenhof blijkt ook dat dit voor het volwassenenonderwijs heeft geleid tot een betere samenwerking tussen AHOVOS en AgODi. Er is een meer efficiënte controle op de ingediende documenten en het foutenpercentage bij de loonberekening is sterk gedaald. Volgens het jaarverslag 2013 van het AHOVOS en het verslag van het Rekenhof over de personeelsfinanciering in het onderwijs werken de centra voor basiseducatie echter nog altijd via de papieren weg. Waarom beschikken zij nog niet over het EPD? Zal de minister het EPD ook in de CBE's invoeren?

1.11. Tussenkoms van de heer Koen Daniëls

De heer *Koen Daniëls* leest in de managementsamenvatting dat de beleidsnota opgebouwd is rond mensen, eerder dan rond structuren. Verderop in de beleidsnota zelf is er echter sprake van nieuwe structuren of van bestaande structuren die in stand worden gehouden. Goed functionerende structuren moeten inderdaad worden behouden. Bij het creëren van nieuwe structuren moet men erover waken dat ze geen eigen leven gaan leiden.

De minister stelt dat men zorgzaam moet omspringen met de draagkracht van het onderwijs. Men moet terughoudend zijn bij het toekennen van alsmaar nieuwe opdrachten. Men moet ook de reeds toegekende opdrachten kritisch bekijken. Uit de beleidsnota blijkt echter niet welke bestaande opdrachten er stopgezet of geheroriënteerd zullen worden. Soms hebben de planlasten ook te maken met interne beslissingen van de scholen en van de koepels. Bij de screening van de eindtermen, en zeker van de vakoverschrijdende eindtermen, zal men moeten nagaan wat tot de kerntaken van het onderwijs behoort en wat niet. Alleen de kerntaken van het onderwijs moeten worden opgenomen in de eindtermen. Andere dingen kan men overlaten aan de vrijheid van de scholen.

Het is belangrijk dat voldoende mensen beginnen met de lerarenopleiding. Men moet echter ook een duidelijk profiel maken van de leraar.

De kennis van de Nederlandse taal is belangrijk om goed mee te kunnen in het onderwijs. In dit verband sluit het lid zich aan bij een gezegde van wijlen Vlaams volksvertegenwoordiger Chris Vandenbroeke die stelde: "Neem een jaar en geef ze een leven.". Sinds Onderwijsdecreet XXIV is het mogelijk een taalbad te organiseren. Problemen als studievertraging, ongekwalificeerde uitstroom en het missen van kansen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt, kunnen op die manier vaak worden voorkomen. Toch maken vrij weinig scholen werk van een taalbad. Ze blijven wel signaleren dat het moeilijk is om te werken met klassen die heterogeen zijn op het vlak van taalkennis. Hoe wil de minister de scholen ertoe aanzetten om effectief taalbaden in te richten.

Inzake het M-decreet en de inclusie van leerlingen met bijzondere noden heeft mevrouw Helga Stevens tijdens de vorige legislatuur baanbrekend werk verricht rond de ondersteuning door doventolken in het gewone onderwijs. Dat verhaal is echter niet af. Wil minister Crevits doorgaan op dit elan?

In de beleidsnota komt ook het woord waternalstelsel voor. Dat woord heeft een negatieve connotatie, zeker voor het bso. Hij verkiest termen als oriëntering of heroriëntering. Mensen die de richtingen verzorging en organisatiehulp gevolgd hebben, leveren maatschappelijk belangrijk werk en verdienen alle waardering.

De minister wil vertrouwen en ruimte geven (pagina 19). Ze heeft het over een heldere afbakening van de doelen door het huidige pakket aan eindtermen te reduceren, te concretiseren en ambitieus te formuleren. Hij is het daar helemaal mee eens. Er is echter nood aan een timing en aan een plan van aanpak. Dat debat houdt ook verband met de hervorming van het secundair onderwijs, in het bijzonder met de bijsturing van de richtingen. Hoe wil de minister dat aanpakken?

Interne kwaliteitszorg is een goed idee. Dat moet echter gepaard gaan met de nodige onafhankelijkheid. Men mag daar dus geen mensen bij betrekken die op de een of andere manier gelieerd zijn aan die instelling. Hoe wil de minister dat aanpakken?

Op pagina 21 heeft de minister het over de schoolse vertraging en over de kwalificaties. Mevrouw Miranda Van Eetvelde heeft het eerder al gehad over het duaal leren. Het Kwaliteitsdecreet van 2009 koppelt de onderwijskwalificaties aan de beroepskwalificaties. Daarover moeten we opnieuw nadenken. Sommige jongeren hebben wel een bepaalde beroepskwalificatie, maar halen de onderwijskwalificatie niet. Zij verlaten het onderwijs met lege handen, terwijl ze wel iets kunnen. Hoe wil de minister deelcertificaten betrekken in de realiteit van duaal leren?

Het lesgeven in de twee laatste jaren van het lager onderwijs (bij strategische doelstelling 1) brengt specifieke uitdagingen met zich mee, onder meer inzake Wetenschap en Techniek. Dat is al een uitvloeisel van de hervorming van het secundair onderwijs. Hoe wil men het inzetten van vakleerkrachten mogelijk maken?

In de eerste graad van het secundair onderwijs zouden de leerlingen hun interesses, talenten en competenties moeten verkennen (punt 1.2). Het masterplan secundair onderwijs zegt echter dat de oriëntering al start in het lager onderwijs. Zo kan men naar het secundair onderwijs al een goede keuze maken. Het is de bedoeling om de bestaande basisopties in het tweede jaar te screenen, te updaten en te reduceren, maar de leerling moet wel een basisoptie blijven kiezen in het tweede jaar. Het begrip 'kiest' staat letterlijk in het masterplan.

De minister gewaagt van een opwaardering van het tso en het bso, waarbij ook de landbouwscholen een eigen plaats innemen. Waarom worden de landbouwscholen eigenlijk afzonderlijk vermeld?

Naar aanleiding van het advies van de Vlor heeft de minister in een interview met De Morgen gesproken over de ongewenste effecten van de flexibilisering en over een heroriëntering binnen en buiten de eigen instelling. Het lid benadrukt dat er een goede oriëntering dient te gebeuren vóór de inschrijving in het hoger onderwijs.

De N-VA is blij dat de minister wil onderzoeken of er een automatische koppeling mogelijk is tussen het recht om in Vlaanderen te studeren en het verblijfsrecht. Wat is de timing van het onderzoek in kwestie?

Bij punt 1.6 (het scherpstellen van de leerdoelen) zegt de minister dat ze streeft naar een zekere mate van concreetheid en evalueerbaarheid van de leerdoelen. In het licht van wat er gezegd werd over de OVSG-toetsen en de interdiocesane toetsen, zou men, samen met het Steunpunt Toetsontwikkeling, gewoon moeten streven naar concreetheid en evalueerbaarheid.

De minister wil de huidige taalregeling in het hoger onderwijs evalueren in het licht van de administratieve lasten (pagina 29). Dat kan zeker geen kwaad, gezien de manier waarop sommige testen zijn gevalideerd. De minister focust op de tewerkstelling van internationale toponderzoekers en kunstenaars. Dat is correct. Anders dan lesgevende professoren, spitsen onderzoekers zich namelijk toe op onderzoek en zijn ze minder of helemaal niet bezig met onderwijs.

De minister heeft het over kwaliteitseisen voor een betrouwbare evaluatiepraktijk voor Leren en Werken (pagina 32). Hoe wil de minister dergelijke kwaliteitseisen introduceren zonder daarmee de planlasten voor de scholen of voor de stageplaatsen te verhogen?

De kwaliteit van het basisonderwijs hangt ook sterk samen met de kwaliteit van de directeurs. De minister streeft naar een uitdagende en meer gevarieerde onderwijsloopbaan (pagina 37-38). De heer Daniëls heeft echter geen afzonderlijke passage teruggevonden over de toch wel noodzakelijke opleiding en de bijscholing van de directeurs. Wil de minister daar werk van maken in deze regeerperiode?

Het zag er naar uit dat er vanaf 1 september 2014 bepaalde mogelijkheden zouden zijn voor de zijinstroom. Jammer genoeg bleek dat finaal niet het geval, onder meer ook door de budgettaire realiteit. Wil de minister desgevallend toch nog stappen in die richting zetten binnen de meerjarenbegroting?

Over de uitval van startende leerkrachten zegt de minister dat ze werk wil maken van de versterking van de lerarenopleiding en dat ze een kader wil creëren waarbinnen elke school de nodige ondersteuning kan bieden aan beginnende leraren. N-VA hoopt dat er niet te veel geïnvesteerd wordt in allerlei kaders en dat er voldoende overblijft voor de essentie, namelijk het onderwijs zelf.

De minister wil een plan opzetten rond de lokale overlegplatformen. Daarover wil het lid graag meer duidelijkheid. Is het de bedoeling de LOP's te laten opgaan in de gemeenten? Zal de samenstelling van het LOP veranderen? Zal het LOP op een andere manier beslissingen moeten nemen?

Ook bij de optimalisatie van het onderwijslandschap, op de pagina's 40 en 41, heeft de heer Daniëls een aantal opmerkingen. Hij kan akkoord gaan met de structurele samenwerking tussen schoolbesturen, beslist door die schoolbesturen, en de optimalisatie van het bestuurlijk onderwijslandschap, met respect voor de

verscheidenheid ervan en in de geest van de subsidiariteit. Het is echter de vraag hoe men tot een optimalisatie kan komen als al die zaken naast elkaar kunnen blijven bestaan. Naast het onderscheiden karakter van de scholen stelt de minister ook dat nabijheid van scholen noodzakelijk is voor het basisonderwijs. Hoe ziet de minister dat concreet? Zal ze bepaalde normen aanpassen?

Welke ideeën heeft de minister rond het ene publieke net? Ze stelt dat ze de samenwerking niet kan verplichten, want dat zou niet te rijmen zijn met de vrijheid van onderwijs. Is er op dat vlak nog meer studiewerk nodig? Men zou volgens het lid snel werk kunnen maken van het fijnmaziger maken van de vrijekeuzescholen. Als men de andere publieke onderwijsverstrekkingen zou kunnen inschakelen in dat ene net, dan zou men de budgetten meer optimaal kunnen gebruiken. In het Gemeenschapsonderwijs is elke leerling momenteel een vrijekeuzeleerling, ook al is hij dat niet noodzakelijk krachtens de regelgeving.

De samenwerkingsovereenkomsten rond hbo5 lopen. Op het terrein blijven de centra voor volwassenenonderwijs en de hogescholen vooralsnog echter in het ongewisse. In dit verband wil het lid nog wijzen op de stageproblematiek in de derde graad Verpleegkunde in het secundair onderwijs. Deze richting zorgt immers voor een belangrijke doorstroom. Dat wordt niet verder uitgeklaard in de beleidsnota.

Op de pagina's 48 en 49, bij het punt 4.2 (vernieuwing van het patrimonium), stelt de minister dat het aanpakken van de wachtlijst geen nefaste gevolgen mag hebben voor de realisatie van de al ingediende dossiers. Hij vraagt dat de minister de dossiers op de wachtlijst toch met een kritisch oog zou bekijken. Bij dossiers die al tien jaar op de wachtlijst staan is de lokale situatie misschien al veranderd. Omgekeerd kunnen schoolbesturen soms, om de een of andere reden, gewacht hebben om een dossier in te dienen, hoewel de noodzakelijkheid groter is, bijvoorbeeld omwille van veiligheid, woonbaarheid, hygiëne of capaciteit. Men moet zich dus afvragen of de zuivere chronologie op zich een voldoende criterium is.

De heer Daniëls vindt dat de uitrusting van de tso- en bso-scholen belangrijk is voor de herwaardering ervan. Hoe staat de minister tegenover deze problematiek? Het lid wijst er daarbij nog op dat ook de heer Jos De Meyer daar deze morgen naar heeft verwezen.

Hij is het ermee eens dat men in de toekomst moet streven naar multifunctionele gebouwen. Als men dat ook echt wil realiseren, moet men wel zo snel mogelijk de daarmee samenhangende regeldruk verminderen.

Hoe wil de minister omgaan met de vertragingen inzake DBFM? Die vertragingen kunnen te maken hebben met een veelvoud aan factoren: met de bouwvergunning, met de grond die onvoldoende stabiel is of met het feit dat er geen aannemers kunnen worden gevonden in de voorgeschreven klasse. De minister wil onderzoeken of vereenvoudigde DBFM-operaties kunnen worden opgezet. Dat is goed, op voorwaarde dat men voldoende aandacht heeft voor de problemen die werden vastgesteld bij de huidige DBFM, onder meer rond de schuldgraad, de juridische eenvoud en de afschrijvingstermijnen. De minister zegt dat ze de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk wil besteden. Hoe wil de minister in dat verband omgaan met de recente motie over de bestaande onderwijsinfrastructuur, die het lid mee heeft ingediend?

Strategische doelstelling 5 over het realiseren van topkwaliteit vormt volgens de fractie van de heer Daniëls de kers op de taart. In dat verband vindt hij dat men zo snel mogelijk werk moet maken van een toetsing van alle leerlingen op het einde van het basisonderwijs. Dat zou een belangrijk instrument zijn voor de scholen, voor de begeleiding, voor de inspectie en voor het beleid. Hij veronderstelt dan ook

dat het Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen expliciet zal blijven bestaan en dat het mee zal waken over de validiteit van die toetsen.

1.12. Tussenkomsst van de heer Jan Durnez

De heer *Jan Durnez* opent zijn uiteenzetting met de vaststelling dat er enerzijds zoiets is als de tekst van de hier voorliggende beleidsnota, maar dat anderzijds ook de manier waarop deze tekst geïnterpreteerd wordt, en nog geïnterpreteerd zal worden, van belang is. Hij verwijst dienaangaande naar het Vlor-advies dat hier ook al werd toegelicht en besproken. Daar was al duidelijk dat men interpretatief tewerk was gegaan. Hij acht het dan ook niet meer dan logisch dat deze beleidsnota in de komende vijf jaar geïnterpreteerd zal (moeten) worden door deze commissie.

Hij zal ingaan op zeven operationele doelstellingen. Om te beginnen die over het hoger onderwijs. Momenteel is er discussie in de pers over de vraag welke resultaten een student moet halen in zijn eerste jaar. Luidens berichten in *De Standaard* van 11 december 2014 zou een beginnend student minstens 60 procent moeten halen. Dat klinkt in eerste instantie tamelijk indrukwekkend, maar wordt dat al heel wat minder als men weet dat een beginnend student in beginsel maar 27 studiepunten moet opnemen. Hij vraagt dat de minister daarover tijdens haar antwoordronde duidelijkheid zou geven. Binnen een dergelijke discussie is het dus uitermate belangrijk om goede definities te hanteren.

Bij de eerste tellingen in februari zou men al een eerste zicht moeten hebben op de verschuivingen die het gevolg zijn van de inkanteling. In de komende jaren zou men ook een zicht moeten krijgen op het effect op het hoger onderwijs in zijn geheel.

Over de instellingsreview merkt hij op dat de hogescholen al veel geleerd hebben uit de zelfevaluatie. Daarop moet men verder werken. De externe evaluatie zou in wezen iets uitzonderlijks moeten zijn. Misschien moet dat zelfs maar enkel gebeuren op vraag van de universiteit of de hogeschool. Ook binnen de ziekenhuizen is de interne kwaliteitszorg heel belangrijk. In die sector is er de voorbije jaren een immense vooruitgang gemaakt op het vlak van de opvolgingsinstrumenten.

Het onderwijsluik van het volwassenenonderwijs scoort, specifiek voor wat dat onderwijsluik betreft, heel goed binnen internationale vergelijkingen. Voor wat echter de zaken betreft die niet onmiddellijk de kern van het gegeven uitmaken, de sectoren die te maken hebben met VDAB en Syntra en met landbouw, is er echter wel degelijk nog werk aan de winkel. Hij weet dat de minister daar aandacht voor heeft. Ook de commissie moet voldoende tijd vrijmaken voor het volwassenenonderwijs en het levenslang leren. Misschien kan een buitenlands werkbezoek op dat vlak inspiratie brengen. Het lid kan desgevraagd alleszins nuttige suggesties doen in het nabije buitenland.

Het luikje NT2 zit nu gespreid over twee beleidsdomeinen. De sector van het volwassenenonderwijs zelf is daar niet echt blij mee. In de komende tijd zal moeten blijken of een reële integratie tussen beide beleidsdomeinen mogelijk is. Eventuele hiaten zouden door private aanbieders kunnen worden ingevuld, zegt men. Over welke hiaten gaat het? De attestering van het taalniveau is in feite een basiskwaliteit van de onderwijswereld. Hier komt men de facto uit op een model van bidiplomering. Het is nog maar de vraag of dit echt efficiënt zal zijn en of dit een goede keuze is?

De CBE's zouden in de toekomst geen plaats meer hebben binnen de raden van bestuur van de Huizen van het Nederlands. Hoe wil de minister dan de samenwerking garanderen?

De personeelsleden van de CBE's zijn overigens ook de enige onderwijzenspersonen die niet onder een erkend onderwijsstatuut vallen. Wordt daaraan gewerkt? Zo ja, is er al een timing?

Het lid komt dan tot zijn laatste vraag over het volwassenenonderwijs. Sommige consortia hebben – als goede huisvaders – voorzien in een reserve om hun sociaal passief te kunnen uitkeren. Zullen zij bij het toekennen van de middelen voor 2015 op dezelfde manier worden behandeld als de consortia die dergelijke inspanning niet gedaan hebben?

Inzake het deeltijds kunstonderwijs hebben de directieverenigingen VerDi en Codibel laten weten dat ze signalen hebben opgevangen die erop duiden dat de onderwijsadministratie reeds aan een hervormingsproces begonnen is. Kunnen de plannen rond het deeltijds kunstonderwijs – in zoverre ze reeds afgerond zijn en er daarover reeds contact is geweest tussen de directies en het Departement Onderwijs – aan bod komen in deze commissie? De Vlor vraagt dat het dko een plaats zou krijgen binnen het algemene overleg van de Vlor. Nu is er een sui-generisformule van toepassing.

De minister stelt in haar beleidsnota dat het dko moet worden aangeboden binnen een redelijke afstand. Voor zijn regio zou dat een goede zaak zijn, hoewel een redelijke afstand op zich nog niet gelijkgesteld kan worden met een goede bereikbaarheid en goede mobiliteitscondities. Uit de beleidsnota maakt het lid op dat men voor het volwassenenonderwijs mogelijkerwijze een gelijkaardige benadering zal hanteren.

Voor wat betreft het invoeren van een kwaliteitskader voor de beroepsopleiding (punt 1.9) is er, net als bij NT2, sprake van private aanbieders. Het is belangrijk dat dergelijke private aanbieders gelijkaardige kwaliteitsgaranties kunnen bieden.

Bij de schaalvergroting (punt 3.2) zou enige differentiatie mogelijk moeten zijn. In zijn eigen regio mag men volgens het lid zeker niet overdrijven met die schaalvergroting. Dat kwam ook aan bod op een seminarie dat vorige week georganiseerd werd door AgODi, de inrichtende machten en de drie vakbonden. Het lid preciseert nog dat zijn werkregio 217.000 inwoners telt op een oppervlakte van 118.000 hectaren. De afstand tussen de in het gebied gelegen scholen is in de ene richting 37 kilometer en in de andere 52 kilometer. Veel groter mag het niet worden, zo niet dreigt – mee in aanmerking genomen dat het openbaar vervoer er niet zo schitterend is – de bereikbaarheid van een en ander in het gedrang te komen.

Inzake de subsidies flankerend onderwijsbeleid zullen de 36 gemeenten die nu aan boord zijn, middelen blijven krijgen. Meer dan 260 gemeenten krijgen om allerlei redenen echter helemaal geen middelen, onder meer omdat er te weinig middelen waren. Het kan niet de bedoeling zijn dat bepaalde groepen bediend worden en dat andere groepen definitief uit de boot vallen, los van de concrete (en soms erg vergelijkbare) situaties in de betrokken gemeenten. Soms heeft de spreker de indruk dat de VVSG vooral de grotere steden vertegenwoordigt. Hij roept de vereniging op om ook voldoende aandacht te hebben voor de andere gemeenten. Gelijke behandeling dient ook hier te worden nagestreefd.

In de beleidsnota wordt verder gesteld dat er werk gemaakt zal worden van de financiering van het hoger beroepsonderwijs. In de memorie van toelichting bij het decreet van juli 2013 over het hoger beroepsonderwijs wordt de oprichting van een ambtelijke werkgroep aangekondigd. Is die werkgroep nu operationeel? Wie maakt er deel van uit? Welke thema's werden daar al behandeld? Heeft de werkgroep al voorstellen of standpunten geformuleerd? Welke planning hanteert die werkgroep?

De opleiding Verpleegkunde is de vroegere vierde graad secundair onderwijs (hsbo), dus nu hbo5. De betrokken federale minister zou het oude dossier van de kwalificaties en de erkenningen van verpleegkundigen weer opgenomen hebben. Daarover bestaat sinds lang een dispuut in ons land. Als men de bachelor-master-redenering volgt, vallen de studenten verpleegkunde, dus hbo5, uit de boot in de sector van de volksgezondheid. In die opleiding is het studentenaantal de voorbije drie jaar nochtans met tachtig percent gestegen, van 4000 naar 7300. Hij vraagt dat de minister dit goed in de gaten zou houden.

Inzake de kwaliteit kan men zeggen dat meten weten is. Men mag echter niet blijven stilstaan bij het meten. Men moet de cijfers ook analyseren en omzetten in syntheses.

Afsluitend verwijst het lid nog naar een passage uit het advies van de Vlor, meer bepaald uit het gedeelte over de informatierijke omgevingen. Er zijn diverse nieuwe vormen van toetsing van leerlingcompetenties voorzien. De Vlor vraagt uitdrukkelijk omzichtigheid in dit verband omdat deze beleidsintenties op meer dan gespannen voet staan met betrekking tot de autonomie van de scholen en het vertrouwen in de professionaliteit van de schoolteams. Zijn fractie gaat ervan uit dat het evaluatiebeleid ten aanzien van de leerlingen blijft behoren tot de autonomie van de school.

1.13. Tussenkoms van mevrouw Kathleen Helsen

Mevrouw *Kathleen Helsen*, voorzitter, wenst eerst een aantal algemene bedenkingen te formuleren.

Ze maakt uit de beleidsnota op dat er op onderwijsvlak heel wat werk aan de winkel is voor de komende vijf jaar. Kan de minister al wat meer vertellen over de concrete planning van een en ander? Dan weten de commissieleden op welke beleidsthema's ze zich het eerst moeten voorbereiden en waarvoor ze nog wat meer tijd hebben.

De mensen van het onderwijsveld merken op dat de Onderwijsdecreten – met andere woorden het kader waarbinnen de onderwijsactoren moeten handelen – voortdurend veranderen. Zijzelf is al een aantal jaren actief in de commissie Onderwijs en doet dezelfde vaststelling. Ze heeft het GOK-beleid weten tot stand komen. Bij de evaluatie van tien jaar GOK in 2012 werd opgemerkt dat er op het terrein nu wel meer aandacht is voor het gelijkekansenbeleid, maar dat er toch nog een hele weg af te leggen is, ondanks de ingezette middelen. Aan het Inschrijvingsdecreet wordt er bijna ieder jaar gesleuteld, en er zijn opnieuw plannen om het decreet te herschrijven. Het is nog niet zo lang geleden dat de scholengemeenschappen gerealiseerd zijn. Op het terrein zijn er weliswaar zinvolle dingen gebeurd en de scholen zijn dichter naar elkaar toegegroeid, maar de belangrijkste doelstelling werd niet gerealiseerd. In 2006 werd er een decreet goedgekeurd rond de lerarenopleiding en nu hebben we blijkbaar al een nieuw decreet nodig. Voor het volwassenonderwijs werd er in 2007 in dit parlement een nieuw kader gecreëerd en vandaag is er al een nieuw kader nodig. In 2008 heeft het parlement een nieuw concept rond Leren en Werken goedgekeurd. Enkele jaren later is er ook daarvoor een nieuw kader nodig. De CLB's bestaan nog maar sinds 2000 en zullen in deze regeerperiode grondig onder de loep genomen worden. De voorgangers van de CLB's, de PMS-centra, werden in 1949 opgericht. Dat kader heeft goed gefunctioneerd tot het einde van de jaren 1990. Het M-decreet werd goedgekeurd in de vorige regeerperiode, maar daarmee is het buitengewoon onderwijs niet hervormd. Het buitengewoon onderwijs wordt nog altijd geregeld door een KB van 1978. In het verleden waren de politici dus blijkbaar in staat om voor het onderwijsveld kaders te creëren die vele jaren konden meegaan. De laatste jaren lukt dat op de een of andere manier niet meer. Het feit dat de kaders telkens veranderen draagt

bij tot de planlasten. Daarover moeten de politici nadenken. In deze regeerperiode zou men onderwijsskaders moeten kunnen creëren waarmee men een behoorlijk aantal jaren verder kan.

Het lid wil ook weten hoe de minister zal omgaan met een aantal belangrijke opmerkingen van de kinderrechtencommissaris en van de Vlor in hun adviezen bij de beleidsnota. Het gaat bijvoorbeeld over de participatie van leerlingen en ouders in het onderwijsbeleid en over gelijke kansen en diversiteit. Beide instanties merken ook op dat het onderwijs niet alleen in functie mag staan van de arbeidsmarkt, maar dat ook de algemene vorming en ontwikkeling sterk aan bod moet blijven komen. Ze beklemtonen ook het belang van het welbevinden en de betrokkenheid binnen het onderwijs. Minister van Welzijn Vandeurzen heeft daar al werk van gemaakt binnen zijn beleid rond de kinderopvang. Alles wijst erop dat het onderwijs daar ook meer aandacht moet aan besteden. Er zijn experimenten geweest waarbij leerkrachten onder begeleiding van experts gevormd werden om meer aandacht te hebben voor het welzijn van de kinderen en hun betrokkenheid in de klas. Dat levert blijkbaar spectaculaire resultaten op.

Daarna gaat mevrouw Helsen in op een aantal meer concrete punten. Inzake het verhogen van de kleuterparticipatie sluit ze zich aan bij de opmerking van de Vlor en van de kinderrechtencommissaris dat men vooral doelgroepgericht moeten werken. De algemene graad van kleuterparticipatie ligt immers sowieso al erg hoog in Vlaanderen. Er moet daarom heel speciaal gefocust worden op groepen die we vandaag nog niet bereiken. In dat verband worden externe partners zoals Kind en Gezin en de CLB's vermeld, naast de lokale besturen en de LOP's. Ze benadrukt dat vooral de scholen zelf op dat vlak een rol moeten opnemen. Ze moeten voldoende informatie geven en voldoende vertrouwen geven, zodat de ouders en de kinderen de stap naar de school kunnen zetten. Wat is de mening van de minister daarover?

Ze is het eens met het standpunt in de beleidsnota en met de opmerking van de Vlor dat men in het lager onderwijs op een geïntegreerde manier moet werken. Dat sluit aan bij de bevindingen van de ontwikkelingspsychologie. Dit belet niet dat er voor Wetenschap en Techniek in het lager onderwijs wel degelijk afzonderlijke eindtermen moeten worden geformuleerd om ervoor te zorgen dat die thema's voldoende aan bod komen. Dat zou ook moeten passen binnen het masterplan secundair onderwijs. Op dat vlak zou het lid wel graag wachten op de bevindingen van de Vlor, die momenteel met een verkenning daarover bezig is.

Ze begrijpt uit de reacties van de scholen en de scholengemeenschappen dat ze klaar zijn om de modernisering van het secundair onderwijs waar te maken. De scholen veronderstellen dat de zaken zullen evolueren in de richting die werd aangegeven door het masterplan. Het masterplan geeft scholen de kans om te kiezen voor een volledige brede oriëntering in de eerste graad. Ze veronderstelt dat die keuze mogelijk blijft, ook al staat zulks niet expliciet vermeld in de beleidsnota. Momenteel stoten de scholen op regelgeving en op financieringsmechanismen die hen beletten om voluit te gaan voor de modernisering. Die knelpunten moet men zo snel mogelijk wegwerken.

Op dit ogenblik is er een matrixoefening aan de gang. Dat is echter nog iets anders dan de afstemming tussen het secundair onderwijs enerzijds en het hoger onderwijs en de arbeidsmarkt anderzijds. Wat wil men daaraan doen?

Ze sluit zich aan bij de vraag van de heer Daniëls waarom de landbouwscholen expliciet vermeld worden in de passage over de opwaardering van het beroepsonderwijs. Daarop inpikkend laat minister Hilde Crevits opmerken dat de landbouwscholen blij zullen zijn dat ze eens vermeld worden. Meestal stellen die namelijk de vraag waarom ze niet vermeld werden.

Mevrouw Kathleen Helsen weet dat er momenteel gewerkt wordt aan een nieuw concept rond het werkplekleren en rond Leren en Werken. Ze ziet Leren en Werken als een formule binnen het werkplekleren. Wordt de hervorming van Leren en Werken volledig meegenomen in het nieuwe concept? De evaluatie van Leren en Werken is echter nog niet afgerond. Zal het concept nog worden bijgestuurd in functie van die evaluatie? Heeft dat concept alleen betrekking op de leerlingen die arbeidsrijp zijn? Zal er in de centra Leren en Werken en in de leertijd een vrije instroom mogelijk zijn of moet men vooraf slagen voor een screening? Blijven de individuele en flexibele trajecten daaraan verbonden? Ze zou het logisch vinden dat de trajecten voor de leerlingen die arbeidsrijp zijn ontwikkeld worden vanuit Onderwijs. Is dat effectief de bedoeling? Welke instantie zal er verantwoordelijk zijn voor de regisseursrol, de trajectbegeleiding en de screening? Wie zal er daarover beslissen en op welke basis zal dat gebeuren?

Is er al meer duidelijkheid over de incentives voor domein- en campusscholen en over de concrete timing?

Wil de minister het volwassenenonderwijs alleen bekijken vanuit het domein Onderwijs, of kiest ze voor een domeinoverschrijdende aanpak? Als men een hogere participatie in het volwassenenonderwijs wil realiseren, dan zal men daar ook andere beleidsdomeinen moeten bij betrekken, meent het lid.

Wordt er ook gedacht aan samenwerking tussen het leerplichtonderwijs en het dko? Dat belangrijke item wordt namelijk niet vermeld in de beleidsnota.

Studiekeuzebegeleiding is een afzonderlijk onderdeel van de beleidsnota, misschien omdat de minister dat belangrijk vindt. Het lid zou dit liever onderbrengen binnen het onderdeel over het ondersteunen van de lerende. Op dat vlak verwijst ze naar de verkenning van de Vlor, waar het gaat over het volwassenenonderwijs. Daar wordt expliciet gezegd dat men bij de begeleiding van jongeren en volwassenen niet alleen informatie moet geven over het aanbod. Men moet ook kijken naar de persoon in zijn totaliteit. Op basis daarvan kan men beslissen welke informatie men moet geven. Ze vraagt dat men bij de audit van de CLB's ook echt zou nagaan wat er nodig is inzake leerlingenbegeleiding. Men zou een brede visie op leerlingenbegeleiding moeten ontwikkelen, in samenspraak met de verschillende partners die op dat vlak actief zijn.

Over de pestproblematiek en de spijbelproblematiek werden er al vele plannen geschreven. De problematiek blijft echter toenemen. De aanpak die in het verleden gehanteerd werd, werkt dus niet. Welke fundamentele veranderingen wil de minister doorvoeren op dat vlak, zodat men wel resultaten kan boeken. Mevrouw Helsen denkt dat men een link zou moeten leggen met het welbevinden en de betrokkenheid.

Bij het ondersteunen van de lerende had ze ook een passage verwacht over het leerlingenvervoer. In de vorige regeerperiode heeft mevrouw Crevits als minister van Mobiliteit daarvoor al heel wat inspanningen geleverd. Zijn er op dat vlak ook nog uitdagingen voor een minister van Onderwijs?

Het is de bedoeling om de basiscompetenties en het beroepsprofiel van de leraar te actualiseren. Dat profiel werd eigenlijk nog niet zo lang geleden opgemaakt. Waarom is men er niet in geslaagd om een profiel te formuleren dat enkele jaren meegaat? Welke partners wil men bij die discussie betrekken?

Rond de onderwijsloopbaan moet men volgens het lid vooral ook op een geïntegreerde manier tewerkgaan en niet, zoals tot op heden al te vaak het geval was, probleem per probleem aanpakken. Men moet met name voldoende ruimte creëren voor de scholen en de schoolbesturen zodat ze een modern en professioneel

hrm-beleid kunnen voeren. Er is voldoende professionaliteit op het terrein om dat waar te maken.

De minister wil de onderwijsinstellingen versterken, onder meer door schaalvergroting. Daarbij moet elke regio kunnen kiezen voor het meest geschikte model. In sommige regio's staat men heel positief tegenover een schaalvergroting omdat men gelooft dat dat de beste mogelijkheden biedt voor de uitbouw van professionele onderwijsinstellingen. In haar regio zouden de scholen bijvoorbeeld snel werk willen maken van de schaalvergroting. De scholengemeenschappen zijn echter verlengd tot 2017. De scholen die nu al kiezen voor een schaalvergroting omdat dit de kwaliteit van het onderwijs ten goede kan komen, mogen daarvan geen negatieve financiële consequenties ondervinden. De minister moet hierover snel voldoende duidelijkheid creëren.

2. Antwoorden van de minister en replieken

2.1. Algemeen deel

Minister *Hilde Crevits* stelt met tevredenheid vast dat de omgevingsanalyse werd gewaardeerd. Dat de nota niet op elk punt even concreet is, noemt zij evident. Zij bevat immers de grote lijnen, terwijl de verdere uitwerking volgt in de opeenvolgende beleidsbrieven. Op de bemerking dat sommige van de bij te sturen beleidskaders nog vrij recent zijn, antwoordt zij dat er om te beginnen ook oudere bij zijn (zoals dat van het bijzonder onderwijs) en dat men niet blind mag zijn voor de maatschappelijke problemen die in de scholen passeren, ook al erkent zij dat men niet alles naar het onderwijs mag doorschuiven. Daarom kiest zij voor vertrouwen als sleutelwoord. Zij gelooft dat de meeste scholen de maatschappelijke realiteit oppikken en wil hun daarin autonomie geven. In het onderwijs bestaat een sterke evaluatiecultuur, merkt ze op. Die impliceert de bereidheid om bij te sturen waar nodig.

Zij verzekert dat het de bedoeling is om actief om te gaan met de adviezen. De minister beseft dat men in dit domein alleen steun voor het beleid kan verwerven door samen te werken met de belanghebbenden. In de voorbije maanden deed zij dat al bij de voorbereiding van het nieuwe kader voor kwaliteitszorg en van de implementatie van het M-decreet. De minister ondersteunt, in het kader van eerder genoemde openheid voor het maatschappelijke leven, ook het pleidooi voor de brede school. Verder vermeldt zij de provinciale dialogen van de voorbije weken, die zeer werden gewaardeerd door de 2000 directeurs, van wie zij het belang erkent.

Opvoeding en onderwijs zijn een gedeelde verantwoordelijkheid van scholen, ouders en leerlingen. Ook hier staat vertrouwen voorop. Minister Crevits wil in haar participatiebeleid zowel ouders een bijdrage laten leveren als leerlingen voorbereiden op een volwaardige deelname aan de samenleving. Leerlingen voelen zich meer betrokken in scholen die rekening houden met hun mening. Naast de formele participatiestructuren, waarvoor het decreet een kader aanreikt en die door de inspectie worden gecontroleerd, is er een waaier aan mogelijkheden zoals open klasgesprekken en fora. Naast de bestaande ondersteuning van koepels van ouderverenigingen en scholieren, die ouders en leerlingen begeleiden in de participatie, gaat de minister zich ook richten op maatregelen die de dialoog tussen ouders en leerkrachten stimuleren. Duidelijke, constructieve en regelmatige communicatie leidt tot begrip en vertrouwen, bijvoorbeeld over evaluatiebeslissingen. Door duurzaam, pedagogisch partnerschap kan de juridisering enigszins worden teruggedrongen. Ook het sinds 1 september van kracht zijnde decreet over de rechtspositie van leerlingen bevat bepalingen op dit vlak. De minister noemt evaluatie en bemiddeling.

Omdat genderstereotypen nog te veel aanwezig zijn op school, heeft de minister de projectsubsidie aan Çavaria behouden. Zij ontwikkelt haar beleid op basis van de gemeenschappelijke verklaring van 23 oktober 2012. Op dit ogenblik ligt de focus op expertiseopbouw binnen de begeleidingsdiensten en competentieontwikkeling in de scholen. De pedagogische begeleidingsdiensten en Çavaria verzorgen dit schooljaar team- en leerkrachtgerichte begeleidingstrajecten. Deelname aan deze proefprojecten is vrijwillig en gratis, maar niet vrijblijvend. Ze moeten expertise, instrumenten en praktijken opleveren tegen het einde van het schooljaar. Ook transgender is daarin opgenomen. Het vervolg hangt af van wat men hieruit leert en van de budgettaire context. Datzelfde geldt ook voor de subsidie die de onderwijsdienst van Çavaria ontvangt. In oktober 2014 publiceerde Klasse voor Leerkrachten een eerstelijnsdossier over de vormgeving van een gender- en holebivriendelijke school. Daarnaast worden ook trainingen aangeboden aan scholen, CLB's en koepels over het raamwerk seksualiteit en beleid en het vlaggensysteem, beide door Sensoa uitgewerkt, evenals een draaiboek voor lerarenopleiders. De minister verzekert dat het onderwerp tijdens de hele legislatuur een aandachtspunt blijft.

De belanghebbenden vragen een breed maatschappelijk debat over de toekomstconcepten voor het onderwijs. De minister wil dat organiseren op basis van het eindrapport Onderwijs als Leer- en Werkplek in 2030, dat het partnerschap tussen de Koning Boudewijnstichting, het Departement Onderwijs en de Vlor begin dit jaar publiceerde. Op verzoek van mevrouw *Caroline Gennez* belooft minister *Hilde Crevits* de link te bezorgen.

Als antwoord op de actie Zonderwijs, vroeg minister Hilde Crevits de staatssecretaris voor Asiel en Migratie het overleg weer op te nemen. Op de agenda plaatste zij zelf de termijn waarbinnen schoolgaande kinderen in een gezin dat daartoe het bevel kreeg, het grondgebied moeten verlaten. Zij zal hem vragen alle leerlingen uit het leerplichtonderwijs, ongeacht hun leeftijd en het tijdstip van de beslissing, de mogelijkheid te bieden met het kerngezin in het land te blijven tot het einde van het schooljaar. Minister Crevits heeft begrepen dat dit probleem hem niet ongevoelig laat.

Ze bevestigt dat in het onderwijs kennisverwerving centraal staat maar algemene vorming is minstens even belangrijk. Dat de arbeidsmarkt niet het enige doel is, neemt echter niet weg dat het probleem van de ongekwalificeerde uitstroom moet worden aangepakt. Beide zijn evenwaardig.

De dramatische gebeurtenissen in Parijs bewezen het actueel karakter van de problematiek van de radicalisering. Men moet blijven zoeken naar een evenwicht tussen vertrouwen geven en grenzen stellen. De minister wil leraren en leerlingen informeren en uitnodigen tot gesprek. Naast kwalificatie voor arbeidsmarkt of hoger onderwijs moet het onderwijs weerbaarheid produceren, onder meer door te werken aan actief respect. De acties die het comité Herinneringseducatie ontwikkelt, zoals de vernieuwde toetssteen, dragen daartoe bij. Deze week werd ook de laatste hand gelegd aan de gemeenschappelijke engagementsverklaring over aandacht voor genocides en misdaden tegen de menselijkheid in de Tweede Wereldoorlog, die op de Holocaust Memorial Day zal worden ondertekend. Verder werd al vergaderd door Werk, Jeugd, Inburgering, Welzijn en Onderwijs op Vlaams niveau en met Binnenlandse Zaken en Staatsveiligheid op federaal niveau. Na de vergadering van 24 september 2014, volgt er een op 12 januari 2015. De minister vernoemt het idee om studiedagen te organiseren die het bestaande vangnet versterken. Op 19 juni organiseerde het GO! een infoavond en ook de inspectie Islamitische godsdienst plant onder meer een gezamenlijk initiatief met andere godsdienstleerkrachten over diversiteit en gemeenschappelijke waarden, en een pedagogische studiedag in het secundair onderwijs. Of bijkomende actie nodig is wordt thans bekeken in overleg met koepels, netten en pedagogische begeleidingsdiensten. Binnenlands Beleid gunde een project aan Motief ter vorming van terreinwerkers in

de meest getroffen steden, en een project aan VVSG voor de ontsluiting van goede praktijken in alle steden. Tot slot bereidt de regering een conceptnota voor.

De minister wil hoogbegaafdheid niet problematiseren maar heeft er wel aandacht voor. Scholen moeten met die vorm van diversiteit leren omgaan, geïnspireerd door het handelingsgerichte protocol dat het project Prodia uitwerkte. Dit valt ook binnen de aanmoediging in het kader van het M-decreet. Scholen kunnen een beroep doen op CLB en pedagogische begeleidingsdiensten voor ondersteuning bij de uitbouw van beleid en praktijk. In dat verband biedt ook het masterplan secundair onderwijs mogelijkheden door meer dan vandaag te werken met basis- en uitbreidingsdoelstellingen.

Op de opmerking over besparingen in wetenschappelijk onderzoek repliceert de minister dat in de voorbije legislatuur voor 34 miljoen euro aan studies werd uitbesteed, waarvan sommige nog lopen. In de komende jaren wil zij met de resultaten aan de slag.

Replieken

Mevrouw *Ann Brusseel* waardeert de blijvende subsidiëring van Çavaria en de engagementsverklaring. Daarnaast is het wenselijk dat de lerarenopleiding aandacht besteedt aan de noodzakelijke mentaliteitswijziging op het vlak van genderstereotypering. Ook het didactisch materiaal is nog erg heteronormatief.

Minister *Hilde Crevits* antwoordt op dat laatste punt, dat de aanpak daarvan, hoe nodig ook, slechts geleidelijk kan en dat de overheid daar niet rechtstreeks kan in ingrijpen.

2.2. Strategische doelstelling 1: Talenten van de lerende ontwikkelen

2.2.1. *Kleuterparticipatie*

Daarop bespreekt de *minister* de strategische doelstellingen over het basisonderwijs. Wat de kleuterparticipatie betreft, wil ze eerst zicht krijgen op wat er vandaag al gebeurt in de bevordering daarvan. De verlaging van de leerplichtleeftijd staat echter niet in het regeerakkoord, want is geen Vlaamse bevoegdheid. De participatie bedraagt nu al 98 percent bij de 3- en 99 percent bij de 5-jarigen. Ze wijst op de regels om toegelaten te worden tot het lager onderwijs. Om de resterende groep te motiveren verwacht zij veel van de samenwerking met de Huizen van het Kind naast de bestaande met Kind en Gezin, en van doelgroepgerichte acties.

Replieken

Mevrouw *Ann Brusseel* erkent dat dit debat ook in de Kamer moet plaatsvinden, maar dat belet niet er ook hier over na te denken. Haar fractie blijft bezorgd over de – kleine – groep die zelfs de gemeten 220 halve dagen niet haalt. Dat zijn precies de leerlingen die vervolgens moeite hebben met het behalen van een getuigschrift lager onderwijs. Wetenschappelijk onderzoek leert dat investeringen tussen 0 en 6 jaar veel meer opleveren dan alle andere.

De heer *Koen Daniëls* roept de vraag op of dit niet het moment is om de definitie van 220 halve dagen te herbekijken. Zij is verdedigbaar in het onthaaljaar, maar de context van het derde kleuterjaar is anders. Inzetten op een hogere participatie is cruciaal, al verwacht N-VA wel dat getoetst wordt wat de inzet van de reeds bestaande en bijkomende middelen oplevert. Het lid verwacht bijvoorbeeld niet veel van een zoveelste affichecampagne.

De heer *Jan Durnez* noemt 1 tot 2 percent enorm relatieve aantallen: enkele honderden kinderen, verdeeld over 308 gemeenten. Een geconcentreerde aanpak is wenselijk en ook mogelijk, want men weet waar het probleem zich situeert.

Mevrouw *Kathleen Helsen*, voorzitter, vindt vroege participatie belangrijk en waardeert het overleg met Kind en Gezin. Zij bepleit wel een meer doelgroepgerichte benadering, want nu stuurt men gewoon opnieuw een brief als de vorige zonder gevolg bleef, terwijl het probleem juist is dat men die groepen niet bereikt met de gewone, gemiddelde aanpak. Scholen moeten hun weg vinden in de omgang met diversiteit en het scheppen van vertrouwen. Zij wil graag uitgeklaard zien of zij, dan wel CLB's en lokale besturen, de beste partner zijn om dit aan te pakken, in de plaats van iedereen tegelijk.

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* herinnert aan de verlaging van de leerplichtleeftijd in de partijprogramma's van N-VA, Open Vld en CD&V, die alle in de Federale Regering zitten. Zij relativiseert de hoge inschrijvingspercentages, want hoeveel zijn er echt voldoende aanwezig en komen op tijd? Ook over de – cruciale – pedagogische invulling moet worden nagedacht. Experts pleiten voor een zorgcontinuüm, dat evolueert met de leeftijd. De genoemde verlaging blijft voor haar een belangrijk signaal, waarvoor de kostprijs geen hinderpaal mag zijn.

Mevrouw *Caroline Gennez* leert uit een Antwerpse studie over kleuterparticipatie dat aanwezigheid nog iets anders is dan de inderdaad succesvolle inschrijvingsgraad. Opvallend is dat zij weliswaar samenhangt met de thuissituatie maar niet volledig met SES-kenmerken. Monitoren blijft dus interessant, concludeert ze. Volgens haar zijn LOP's en lokale overheden de belangrijkste partners, samen met de CLB's. Een uniforme registratie is wenselijk. Zelf is ze voorstander van de verlaging – eventueel gradueel – omdat haar ervaring leert dat die het verschil maakt in sociaal zwakkere milieus. Ook kinderopvang speelt een rol. Het is dan ook niet onlogisch om dit samen met Welzijn te bespreken. Het lid is bereid in dat licht een conceptnota op te stellen.

De heer *Koen Daniëls* merkt op dat het betreffende Grondwetsartikel niet voor herziening vatbaar is verklaard door de vorige regering. Verder spreekt het N-VA-programma over onderwijs- en niet leerplicht. Die laatste is immers verbonden met levensbeschouwelijke vakken en de vraag stelt zich of we bij het versterken van de participatie in de kleuterschool alle aspecten van levensbeschouwing moeten meenemen, daar dit het geheel complexer maakt. Het programma bevestigt ook het vermelde onderscheid tussen onthaalklas en derde jaar.

Mevrouw *Caroline Gennez* vraagt of N-VA de verlaging, los van of met een andere visie op levensbeschouwing, wél voorstaat. Op verzoek van de heer *Jan Durnez* bevestigt de heer *Koen Daniëls* dat privéonderwijs voor N-VA onder leerplicht valt. De heer *Kris Van Dijck* vult aan dat de term niet voor niets opduikt. De leerplicht verwijst immers naar de Grondwet. De heer *Jan Durnez* pleit voor helderheid. Is er een probleemgroep of niet? Mevrouw *Ann Brusseel* blijft het merkwaardig vinden dat men een nieuwe term moet invoeren omdat de partijen er niet toe komen om een bepaald Grondwetsartikel te wijzigen. Hoewel levensbeschouwing niet bepaald het belangrijkste is aan kleuteronderwijs, blijft men een oud evenwicht behouden. Zij gewaagt van hypocrisie en gebrek aan transparantie. Ze is wel blij dat sp.a ondertussen de verlaging verdedigt, terwijl sp.a-minister van Onderwijs Smet dat niet nodig vond. Op verzoek van de heer *Jan Durnez*, preciseert de heer *Koen Daniëls* dat leerlingen die huisonderwijs volgen, inderdaad niet aan de schoolplicht maar wel aan de leerplicht voldoen als ze correct geregistreerd zijn. Mevrouw *Kathleen Helsen*, voorzitter, verwacht dat de verlaging van de leerplicht op zich niet volstaat, want ook op dit moment bedraagt de participatie vanaf de leerplichtleeftijd niet 100 percent.

Minister *Hilde Crevits* erkent dat er, zelfs als men een federale wet aanneemt over de leerplichtverlaging, een probleem blijft met Grondwetsartikel 24 over de levensbeschouwing. Zij wil echter niet dat het probleem van de kleuterparticipatie daartoe verengd wordt. Zowel CLB's als Kind en Gezin zien voor zichzelf een belangrijke taak weggelegd. Er moet ook bekeken worden hoe effectief de stedelijke inloopteams zijn die op dit vlak actief zijn. Zij acht het nuttig om te beginnen met een inventarisering van al de bestaande initiatieven. Zij is het eens dat acties doelgroepgericht moeten zijn, dat er een verschil is tussen inschrijven en echt participeren, dat taal cruciaal is, en wel zo jong mogelijk, en dat de taken goed moeten worden afgebakend.

2.2.2. Lager onderwijs

De *minister* wijst erop dat de splitsing van het leergebied Wereldoriëntatie ingaat op 1 september 2015. Tegen dan worden ook de bestaande eindtermen opgesplitst in die voor Wetenschap en Techniek en die voor Mens en Maatschappij. Doel is de zichtbaarheid van Wetenschappen en Techniek in het curriculum basisonderwijs te verhogen, hun belang te benadrukken, een gerichte focus mogelijk te maken, evenals professionalisering van de leerkrachten, een specifieke didactiek, en extra aandacht in de lerarenopleiding en nascholing. De implementatie van het nieuwe leergebied ondersteunen behoort tot de taken van de pedagogische begeleidingsdiensten. De minister onderstreept wel dat het basisonderwijs zijn geïntegreerd karakter behoudt. Scholen krijgen de vrijheid om dit zelf te organiseren, ook wat de leerkracht betreft, die evengoed de huidige onderwijzer kan zijn. De toegenomen bevraging van de STEM-experts toont nu al aan dat de vernieuwing dynamiserend werkt.

Wat het pleidooi voor de buurtschool betreft, merkt ze op dat ook de beleidsnota het belang van de nabijheid onderstreept, zeker wat het basisonderwijs betreft. De schaalvergroting op andere niveaus sluit dat niet uit. De minister zet ook in op de versterking van de laatste jaren en de overgang naar het secundair onderwijs. Daar komt bij dat er ook bij de andere strategische doelstellingen maatregelen staan die het basisonderwijs versterken, zoals die over leerkrachten, taal of kwaliteit.

Ze is het eens met de Vlor dat men het lager onderwijs niet te functionalistisch mag zien. Zij verzekert dat ze uitgaat van de totale persoonsvorming.

Replieken

Mevrouw *Kathleen Helsen*, voorzitter, vraagt aandacht voor de consequenties die de door haar ondersteunde keuze voor geïntegreerd basisonderwijs heeft voor de professionalisering en de lerarenopleiding. Naast Wetenschappen en Techniek noemt zij Vreemde Talen en Muzikale Opvoeding. Minister *Hilde Crevits* erkent dat de opleiding op een aantal punten aan modernisering toe is, maar bevestigt nogmaals haar geloof in het behoud van de geïntegreerde aanpak. Zij heeft geen zin om het vijfde en zesde leerjaar al in vakken op te splitsen ter voorbereiding van het secundair onderwijs. De fractie van mevrouw *Ann Brussee* heeft daar geen probleem mee, maar dit sluit niet uit dat men vakleerkrachten inzet om – tijdelijk – problemen aan te pakken. Van haar mag iedereen Frans of Wetenschappen geven, maar dan moet het wel goed zijn. Te veel kandidaten in de lerarenopleiding hebben zelf een te beperkte algemene vorming genoten. Mevrouw *Kathleen Krekels* denkt dat men beter naar de lerarenopleiding kijkt dan het geïntegreerde karakter van het basisonderwijs in vraag te stellen.

Minister *Hilde Crevits* deelt mee dat op dit moment de richtingen in het secundair onderwijs worden gescreend om uit te maken of ze voorbereiden op een beroep, op verdere studie of beide. Men is vrij goed in staat te bepalen welke richting voorbereidt op een professionele en welke op een academische bachelor. Naast

de kwaliteit van de opleiding is ook een goede studieoriëntatie van belang. In dat verband moet de onderwijzersopleiding als eerste keuze gepromoot worden, terwijl nu opvalt hoe vaak dit pas de tweede keuze is. Zij vat samen dat de versterking van het onderwijzersprofiel een aanpak op vele fronten tegelijk vergt.

De heer *Koen Daniëls* stelt tegenover de herhaalde pleidooien voor een geïntegreerde aanpak dat de keuze om Wetenschappen en Techniek als apart vak te geven een vrije keuze van de scholen moet blijven én hij herinnert eraan dat de invoering van het aparte leergebied net is ingegeven en gemotiveerd door de wens zoals geformuleerd in het masterplan secundair onderwijs om de leerlingen evenwichtiger te laten kiezen voor dergelijke richtingen door hen er reeds expliciet en gelijkwaardig mee kennis te laten maken in het lager onderwijs. Minister *Hilde Crevits* verzekert hem dat scholen die vrijheid hebben en dat zij voor vakleerkrachten mogen kiezen. Dat het basisonderwijs geïntegreerd blijft bedoelde zij algemeen.

2.2.3. Secundair onderwijs

Minister *Hilde Crevits* repliceert vervolgens op de vragen en opmerkingen over het secundair onderwijs. Zij treedt om te beginnen bij dat een goed oriënteringstraject van het grootste belang is, met een oriënteringsproef als sluitstuk. In het hoger onderwijs zorgt een verplichte maar niet-bindende toelatingsproef per (cluster van) opleiding(en) voor de aanvangsdiagnostiek.

Zittenblijven wordt in Vlaanderen meestal curatief toegepast, met name om bij substantiële tekorten de kansen op de doorstroom naar het hoger onderwijs te vrijwaren. Recent onderzoek van OBPWO leert echter dat die aanpak zelden effectief is, maar integendeel gerelateerd wordt met vroegtijdig schoolverlaten. De kans daarop is twee keer hoger voor overzitters in het basisonderwijs en zelfs 2,5 keer voor wie een jaar vertraging oploopt in het secundair onderwijs. Zittenblijven is ook duur. Nochtans kunnen schoolbesturen en klassenraden nu al flexibele leerwegen organiseren met graad- in de plaats van leerjaarevaluatie, en een leerling met tekorten laten doorstromen binnen een graad van het eerste naar het tweede leerjaar. De minister vindt het belangrijk om hen nog meer over die mogelijkheden te informeren. Verder wordt in het kader van het masterplan in de regelgeving opgenomen dat in het eerste leerjaar van de eerste graad de klassenraad enkel in uitzonderlijke gevallen een gemotiveerd C-attest kan uitreiken, en dat leerlingen met een B-attest het jaar niet meer kunnen overzitten tenzij de klassenraad dit expliciet adviseert.

De minister herinnert ook aan de eerder genoemde screening van de studierichtingen in de tweede en de derde graad, waarvan de kwaliteitstoets thans door het agentschap gebeurt. De eindtermen van het secundair onderwijs sluiten niet altijd aan op de startcompetenties die het hoger onderwijs verwacht, aangezien ze niet alleen die voorbereiding maar ook persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie tot doel hebben. Toch geven de grote verschillen in slaagpercentages aan dat de afstemming beter kan. In het overleg dat AKOV daarover voert met VLIR en VLHORA, en dat afgerond wordt in de tweede helft van dit jaar, blijkt alvast dat het hoger onderwijs niet altijd concreet kan definiëren wat die competenties dan wel zijn. In elk geval mogen de planlasten niet verhogen, onderstreept de minister, die, naast een betere inhoudelijke afstemming, ook wil dat scholen voortaan automatisch geïnformeerd worden over de doorstroom en het studierendement van hun leerlingen.

Bij de modernisering van het secundair onderwijs zal de expertise en de inzet van schoolteams, directies en besturen nodig zijn, erkent zij. De nieuwe concepten vereisen ook dat scholen samenwerken om een campus te organiseren, opdat leerlingen hun talenten breed kunnen oriënteren. Voor de eerste stap van het

masterplan werd een draaiboek opgesteld, dat de Vlaamse Regering op 17 januari 2014 goedkeurde. De uitvoering wordt thans door kabinet en administratie bekeken. Cruciaal in dit verband is de genoemde screening van de studierichtingen. Ook het omkaderingsmechanisme wordt bekeken, waarna overleg met het veld en de sociale partners volgt.

De indeling van de richtingen in domeinen zal de basis vormen voor het nieuwe studieaanbod in de tweede en derde graad. De oriënterende functie van de eerste graad wordt versterkt. De doorlichting van het aanbod in het tweede leerjaar zal de basis vormen voor de actualisering en reductie van basisopties en beroepenvelden. De sleutelcompetenties van de basisvorming worden ambitieus geformuleerd. De minister verzekert dat de leerplannen die op basis daarvan worden opgesteld, doelstellingen met een hoger abstractieniveau kunnen bevatten. Naast die basisvorming bieden de scholen uitdagende en remediërende differentiatiemogelijkheden aan.

De afstemming met de arbeidsmarkt heeft de Vlaamse kwalificatiestructuur als kader. De – vrij gedetailleerde – uitwerking van die laatste is volop bezig. De landbouwsector vraagt meer synergie in de opleidingen. Net als voor zorg heeft de minister extra aandacht nodig voor dit onderwijs. Een van de doelstellingen van de modernisering is de opwaardering van het technisch georiënteerd onderwijs en de volwaardige uitbouw van de combinatie leren en werken. Scholen met technische of beroepsgerichte opleidingen kunnen extra middelen krijgen voor investeringen in didactische uitrusting, en om de kosten voor leerlingen te verminderen in knelpuntringen. Daarnaast moet meer worden ingezet op de samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarktactoren om infrastructuur, kennis, expertise en materiaal te delen. Zij wijst in dit verband op de nieuwe openheid van de technische schoolgebouwen die thans worden gebouwd, waar trouwens meteen ook het aantal inschrijvingen blijkt te stijgen. In Londerzeel is er inmiddels al een geopend.

De minister belooft de nieuwe matrix in de commissie te presenteren zodra hij klaar is. Het is een belangrijk element, maar niet het enige. Zij ontkent dat zij uit het masterplan elementen plukt. Het masterplan wordt uitgevoerd in dialoog met het veld. Ook hier wijst ze erop dat niet alle voor het secundair onderwijs relevante acties bij deze strategische doelstelling staan. Als voorbeelden noemt ze het overleg met onderwijsverstrekkers, arbeidsmarkt en middenveld over vorming in doelstelling 1.6, en de studiekeuze in 1.10.

Verder onderstreept de minister dat ze de modernisering geheel wil uitvoeren maar zonder haar van bovenaf op te leggen. Zij is zich bewust dat ook op het vlak van de organisatie van en samenwerking door schoolbesturen nog knopen moeten worden doorgehakt. De definitie van schoolbesturen met bijzondere kenmerken is een van de sleutels. Zij wil tot slot inzetten op de incentives voor domein- en campusscholen. Vooral voor die laatste stelt zij veel interesse vast. Zeker in de scholenbouw zullen ook middelen moeten worden uitgetrokken daarvoor. Op dat vlak moeten ook de programmatieregels bekeken worden en de samenwerking met de arbeidsmarktactoren.

Replieken

De heer *Jo De Ro* vindt toekomstgerichte schoolgebouwen zoals die in Londerzeel erg belangrijk. Voor zijn fractie is het technisch en beroepsonderwijs een bijzondere zorg in de hervorming van het secundair onderwijs. Werkplaatsen met een verouderde outillage motiveren geen ouders of leerlingen. Het is een goed idee om de masterplannen secundair onderwijs en scholenbouw samen te brengen op dit punt.

Mevrouw *Kathleen Helsen*, voorzitter, vraagt of in het tweede jaar de inrichting van een zuivere oriëntering in de vorm van een kennismaking met alle domeinen die de

school in de tweede graad aanbiedt, mogelijk blijft. Zij peilt ook naar het overleg met de arbeidsmarkt in het kader van de rationalisatie over wat wel en niet wordt behouden en hoe breed of specifiek de kwalificaties moeten zijn. Zij geeft de zorg als voorbeeld.

Minister *Hilde Crevits* bevestigt dat de beroepskwalificaties samen met de arbeidsmarktactoren worden opgemaakt. Ook haar collega minister *Muyters* moet zijn goedkeuring verlenen. Zij nuanceert dat er niet noodzakelijk minder beroepsopleidingen zullen worden ingericht, zeker niet als ze op de arbeidsmarkt gericht zijn. De zorgsector is het echter nog niet eens over welke kwalificaties er verwacht worden.

De heer *Koen Daniëls* wijst erop dat het regeerakkoord spreekt over beroeps- en onderwijskwalificaties, die flexibeler kunnen inspelen op maatschappelijke veranderingen omdat ook de snelle ontwikkelingen op de arbeidsmarkt dit nodig maken. Vraag is ook of de koppeling van onderwijs- en beroepskwalificaties moet blijven zoals ze is, dan wel of ook deelcertificaten mogelijk moeten zijn.

Minister *Hilde Crevits* vindt die opmerking zeer pertinent. Dergelijke gedetailleerde regelingen, die dan nog in leerplannen moeten worden vertaald, vragen inderdaad zeer veel tijd. Men moet voor voldoende soepelheid zorgen, maar evengoed voor voldoende kwalificatie. Zij wil de procedure vereenvoudigen maar wel de competenties blijven garanderen.

Het masterplan maakt het aanbieden van alle opties niet onmogelijk. Algemeen doel is wel het aantal te reduceren, waardoor ze ook breder worden.

2.2.4. Hoger onderwijs

Vervolgens behandelt de *minister* het hoger onderwijs. Zij bevestigt dat de administratie werkt aan de conclusies uit de evaluatie van het Financieringsdecreet. Op basis daarvan zal een eventuele decreetwijziging bekeken worden. Zij wijst op de gevoeligheid van het dossier, die ook te maken heeft met de gewenste flexibilisering, die thans niet gestimuleerd wordt, aangezien hogescholen per student een basisfinanciering ontvangen voor het hele jaar. De puntengewichten van de opleidingen vormen een aandachtspunt, maar ook die optimalisering is een moeilijke oefening, want aanpassing zonder bijkomende middelen leidt tot verschuivingen tussen instellingen. De huidige verdeling is het resultaat van historische evenwichtsoefeningen. Ook voor de Schools of Arts wordt onderzocht hoe de combinatie van de artistieke toelatingsproef, de financieringsdrempels en de puntengewichten aangepast kan worden ter bevordering van de kwaliteit van de uitstroom. De minister overweegt een expertencommissie samen te stellen om op grond van de evaluatie de bestaande evenwichten te verbeteren.

De minister is blij verrast met de manier waarop de instellingen zich inspannen om de negatieve effecten van de flexibilisering weg te werken. Uitgebreid overleg leverde concrete voorstellen op. Wat de studievoortgang betreft, verwijst ze naar het rapport van september 2014 over het leerkrediet en de studievoortgangsmaatregelen. De flexibilisering blijkt te leiden tot meer instroom en diploma's en een licht stijgend studierendement, maar de studieduur neemt wel toe. De rapporteurs bevelen aan de complexiteit van het systeem te reduceren, en strenger en sneller voorwaarden op te leggen. Opvallend is dat alle rectoren het daarover eens zijn. De Vlor formuleerde inmiddels aanbevelingen om het decreet aan te passen, maar de minister wacht nog op de resultaten van het overleg met de instellingen zelf. Zij is het eens met het voornemen van de Vlor om een soortgelijke oefening te doen voor het leerkrediet, de examencontracten en de vervolgtijdelijkheid. De hogescholen stellen een intakeprocedure voor, waarin rekening wordt gehouden met de niet-bindende toelatingsproef, naast het advies van de klassenraad en het

rapport, waarbij men al meteen voorwaarden zou kunnen opleggen. Zij vragen ook een gelijke kennisproef overal voor de lerarenopleidingen. De volgende vergadering, met het oog op een consensus, volgt eind januari.

De inkanteling van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten is inderdaad voltooid in 2013-2014, ook wat het personeel betreft. Er zijn de minister tot nu toe geen integratieproblemen gesignaleerd. Voor een oordeel over de effecten acht zij het nog te vroeg. Zij belooft de heer Durnez cijfermateriaal over de verschuivingen van studenten te bezorgen.

Wat de taalregeling betreft, blijven de huidige mogelijkheden en voorwaarden voor anderstalig hoger onderwijs behouden. Tegelijk worden internationale studenten, docenten en onderzoekers gestimuleerd om Nederlands te leren. Het decreet schrijft strikte monitoring voor in de vorm van jaarverslagen en opvolging door de regeringscommissarissen. De minister sluit bijsturing niet uit. Of er decretale voorschriften zijn die het aantrekken van internationale toponderzoekers en -kunstenaars belemmeren, is haar niet duidelijk. Vraag is ook of de administratieve belasting in verhouding staat tot de doelstellingen. De Vlor vroeg haar te wachten, en ook de onderwijswerkgroepen van VLIR en VLHORA denken nog na over vereenvoudiging en alternatieve opvolgsmogelijkheden.

Wat de imamopleidingen betreft, wijst ze erop dat de oprichting van opleidingen voor religieuze bedienaars een bevoegdheid van de erediensten zelf is. In haar conceptnota van 12 juli 2013 besliste de Vlaamse Regering wel om in te zetten op professionaliseringstrajecten waarin de kennis van imams over de Westerse samenleving wordt versterkt. Op 14 september 2013 ondertekenden de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen, de voorzitter van Raad van Theologen en de voorzitter van het instituut Jisr-Al Amana een intentieverklaring tot samenwerking met dat doel. Bedoeling is dat toekomstige imams via creditcontracten opleidingsonderdelen als recht of ethiek volgen aan de instellingen van AUHA. Op 15 oktober 2015 brengt AUHA verslag uit over de besteding van de subsidie die het daarvoor ontving. Na beoordeling wordt het proefproject wel of niet uitgebreid in Vlaanderen.

Het advies van de Vlor over de flexibilisering stelt voor de decretale grens voor een bindend studieadvies te verstrengen van 50 tot 60 percent studierendement. Dat percentage slaat op de studiepunten, niet op het totale examenresultaat voor alle vakken. De minister vindt het belangrijk dat studenten tijdig het signaal krijgen dat ze meer inspanningen moeten doen ofwel meer aanleg hebben voor een andere opleiding. Het gaat niet om bestraffen, maar om het begeleiden en stimuleren van studiesucces. Zij wijst erop dat het gaat om maatregelen die het decreet als mogelijkheid biedt aan de instellingen en niet als verplichting oplegt. Die autonomie blijft belangrijk, maar ze stelt wel duidelijk dat men het kader moet respecteren en dus niet van een uitzondering een regel mag maken.

De zesde staatshervorming maakte de gemeenschappen bevoegd voor studiekearten, terwijl de federale overheid dat blijft voor het verblijfsrecht. De studiekeart is nog niet wettelijk geregeld, al kunnen de gemeenschapsinstellingen al wel attesten afleveren zoals bepaald in artikel 59 van de wet van 15 december 1980. Een buitenlandse student kan een voorlopige verblijfsvergunning aanvragen op grond van een attest van een onderwijsinstelling dat aan een aantal criteria voldoet, en een bewijs dat men over voldoende bestaansmiddelen beschikt. De aanvraag wordt door de dienst Vreemdelingenzaken beoordeeld. Voor Chinese kandidaten geldt bijkomend de APS-screening door de administratie in Beijing om documentenfraude te ontmoedigen en taalkennis te garanderen. Met dit alles wordt niet de toegang tot de arbeidsmarkt geregeld, want op grond van het KB van 9 juni 1999 blijft een arbeidskaart C nodig. De Vlaamse Gemeenschap moet zelf diensten uitbouwen voor uitreiking en controle van de studiekeart tegen

31 december 2015, al sluit de minister niet uit dat de taken worden uitgeoefend door een reeds bestaande. De Europese richtlijn van 13 december 2004 betreffende de voorwaarden voor de toelating van onderdanen van derde landen met het oog op studie, wordt thans gewijzigd. De minister wil eerst zicht op de uitkomst daarvan.

Replieken

Mevrouw *Ann Brusseel* wil weten of de intake ingeschreven studenten betreft dan wel kandidaten voor inschrijving.

Voor de heer *Koen Daniëls* gaat oriëntatie vooraf aan de inschrijving. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat men eerst kandidaten inschrijft in het hoger onderwijs en dan ziet wat men met hen kan doen?

Minister *Hilde Crevits* legt uit dat de – vrijblijvende – SIMON-interessetool van de UGent volledig los staat van de niet-bindende toelatingsproef. Die laatste vindt zij het sluitstuk van een traject dat begint in het secundair onderwijs. Als men eerst inschrijft, is het geen toelatingsproef meer. Zij begrijpt dat de intake aan de inschrijving voorafgaat.

Omdat het actieplan Mobiliteit thans bestaat uit een groot aantal apart gesubsidiëerde, kleine acties, dringt de minister van Begroting, net als haar voorganger, aan op coördinatie. Minister Crevits treedt dat bij en zoekt de komende maanden naar duidelijkheid met het oog op efficiëntere bevordering van de internationalisering bij zowel studenten als docenten. Zij attendeert in dit verband ook op het advies dat de Vlor op 18 december 2014 uitbracht over Erasmus+.

Zij bevestigt dat de arbeidsmarkt betrokken wordt bij de voorbereiding van het jaarlijkse ASEM University Business Forum, evenals bij het proefproject ASEM Work Placement, waarin Vlaanderen, Duitsland, Brunei en Thailand participeren, en dat de combinatie van studie en op werk gebaseerd leren onderzoekt.

De minister bevestigt ook haar ambitie om hbo uit te bouwen tot een volwaardig onderdeel van het hoger onderwijs. Studenten moeten alle kansen krijgen om hun competenties te ontwikkelen en hbo, dat in 2009 van start ging, is daarin een cruciale schakel. Ook volwassenen die hun beroeps carrière een nieuwe wending moeten of willen geven, krijgen daarmee een alternatief. De doelstelling blijft dubbel: arbeidsmarkt en opstap naar professionele bachelor. Sinds 1 september worden de opleidingen gezamenlijk aangeboden door CVO's – of secundaire scholen ingeval van verpleegkunde – en hogescholen. De samenwerking verloopt goed, ook al zijn de middelen voor de coördinatie weggefallen. Zij waren echter nooit bedoeld voor de uitbouw van hbo5 zelf, dat een nieuw financieringssysteem vereist of een dat afgestemd is op dat van het hoger onderwijs. Dat werk moet echter nog opgestart worden. Ook op het inhoudelijke vlak zijn nog te weinig vorderingen gemaakt. De bestaande opleidingen hebben nog een weg te gaan, maar de minister wil daar in de komende jaren in investeren.

2.2.5. Volwassenenonderwijs

Het volgende onderwerp dat de *minister* behandelt is het volwassenenonderwijs. Tijdens de vorige legislatuur mislukten twee pogingen om de evaluatie van het decreet te gunnen, maar drie specifieke onderzoeken leverden wel resultaten op: een naar de tevredenheid van de cursisten, een over de werking van de pedagogische begeleidingsdiensten (in het kader van hun gehele werking), en een van het Rekenhof over de financiering. De thematische evaluatie waartoe haar voorganger de opdracht gaf aan de administratie en het veld is niet volledig afgerond in een rapport. Uit dit alles komt wel naar voren dat een grondige hervorming nodig is,

zowel wat financiering, landschap, personeelsregelgeving als doelgroepenbeleid betreft. Zij werd dan ook opgenomen in het regeerakkoord. Dit moet nu met de onderwijspartners worden geconcretiseerd in een beleidsvisie en een maatschappelijke opdracht. Voor de vraag over de coördinatie-uren verwijst ze naar haar antwoord van 18 november op een schriftelijke vraag van mevrouw Celis.

In de begroting 2015 is 900.000 euro ingeschreven voor goede afbouw en werking van de consortia. Dat volstaat om aan de verplichtingen tegenover de werknemers te voldoen. Haar kabinet volgt de afwikkeling op. In een volgend stadium worden met elk consortium de noden in kaart gebracht.

De minister nam in haar beleidsnota een verwijzing naar het statuut van de CBE op vanwege een cao-verbintenis, die verder moet worden uitgevoerd. Zij verzekert dat zij er verder even veel aandacht voor heeft als voor de CVO.

Brede toegankelijkheid vindt zij net als bij dko een prioriteit, maar het is niet mogelijk om alle opleidingen binnen een redelijke afstand aan te bieden, wel een basisaanbod. In het algemeen moet het volwassenenonderwijs worden versterkt zonder de lage drempel en de regionale verankering te verliezen. Daartoe is een nieuwe beleidsvisie nodig. Zij belooft ook met de minister voor Werk te bekijken hoe een betere afstemming van onderwijs, vorming en werk mogelijk is vanuit het volwassenenonderwijs. Ook de afstemming op het vlak van NT2 wordt bekeken, samen met de ministers van Inburgering en Werk.

Replieken

Op vraag van mevrouw *Kathleen Krekels* bevestigt de *minister* dat deze aangelegenheid naar Inburgering gaat, zoals het regeerakkoord aankondigt, maar dat moet nog geïmplementeerd worden. Ze belooft de heer *Jan Durnez*, die hoopt dat de slechte beheerders niet beloond worden, de verdeling van het middelen voor het sociaal passief over de consortia te bezorgen.

2.2.6. Kunstonderwijs

Vervolgens beantwoordt minister *Crevits* de opmerkingen over het kunstonderwijs. Samenwerking van dko en scholen van kleuter- en leerplichtonderwijs vindt zij zeer zinvol. Academies kunnen de kwaliteit van de muzische vorming versterken, leerkrachten op maat professionaliseren, inspirerende leerkrachten in de klas brengen en daarmee de toeleiding bevorderen. Zij belooft de lopende samenwerking te bekijken en na te gaan of deze een structurele plaats kunnen krijgen in het kader van de hervorming van dko.

Tot een nieuw Niveaudecreet voor dko komen is een beleidsproject voor de gehele regeerperiode. De administratie stelde al een stand van zaken op. Het kabinet bekijkt haar aanzet tot een plan van aanpak. De commissie dko van de Vlor adviseerde over de beleidsteksten van de vorige regering. Zij geeft ook jaarlijks advies over aanvragen tot afwijking van de programmatiestop.

De lokale besturen richten meer dan 90 percent van de academies in en worden dan ook zeker betrokken bij de voorbereiding van de hervorming. Zij leveren ook financiële, personeels- en infrastructuurbijdragen.

Heel wat scholen vragen om kunst- en cultuureducatie door professionals. De samenwerking wordt gestimuleerd door Cultuurkuur.be, een coproductie van CANON Cultuurcel en CultuurNet Vlaanderen, en voor de ondersteuningsvormen is er Dynamo3.be. De integratie van de tweede in de eerste is vanaf 1 februari operationeel en vanaf dan moeten de Dynamo3-subsidies en OPWEG-vouchers ook daar worden aangevraagd. De minister onderzoekt hoe het voor de hand liggende

partnerschap tussen academies en nabijgelegen scholen verder kan worden gestimuleerd en hoe de kosten voor beide partners zo laag mogelijk kunnen gehouden worden. Zij noemt alvast uitwisselen en delen van infrastructuur. Afstemming van academieprogramma's met Cultuurkuur biedt eveneens mogelijkheden.

Het participatieve onderzoek Cultuur in de Spiegel, waartoe CANON Cultuurcel de opdracht gaf aan HIVA, KU Leuven en VUB, loopt van 2012 tot 2016 bij cultuuractoren en onderwijsverstrekkers, en inspireert scholen tot visieontwikkeling over kwaliteitsvolle cultuureducatie en muzische vorming in het basisonderwijs. Lerarenopleidingen worden op grond daarvan bijgestuurd. In zijn netwerk cultuureducatie binnen de lerarenopleiding zorgt CANON Cultuurcel voor de uitwisseling van expertise.

Wat het hoger kunstonderwijs betreft, wordt in de nota niet gesproken van integratie maar van samenwerking tussen Schools of Arts en universiteiten. Evaluatie van de integratie van de academische opleidingen in de universiteiten staat niet op stapel.

2.2.7. *Leerdoelen*

Minister *Hilde Crevits* pikt de draad op waar men bij de vorige vergadering is gestopt, te weten doelstelling 1.6: het scherpstellen van de leerdoelen. De vragen die hierover gesteld werden waren vooral gericht op de aanpak van de eindtermen en de verhoudingen in dat verband, tussen de eindtermen onderling, maar ook met het masterplan secundair onderwijs. De administratie en de minister zijn een concrete aanpak aan het voorbereiden, die dan aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd. Daartoe worden in eerste instantie de Europese sleutelcompetenties vergeleken met de bestaande eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Daarna zou een dialoog met de academische wereld worden gehouden om inhoudelijke referentiekaders uit te tekenen. Op basis daarvan kunnen dan in algemeen overleg de eindtermen worden vastgelegd. Ook de bestaande procedure, het begrippenkader en het statuut worden ook onder de loep genomen. Dat alles moet sporen met de moderniseringsoefening voor het secundair onderwijs.

Het SMART-principe moet als fundament gelden, al kan dat voor de ene eindterm al eenvoudiger zijn dan voor de andere, meent de minister. In het kader van de screening van de vakoverschrijdende eindtermen, blijft voor minister Crevits het principe overeind dat de overheid bepaalt welke kennis, vaardigheden, attitudes en competentieniveau nodig zijn. Een aantal van de vakoverschrijdende eindtermen kunnen volgens haar wel horizontaal en gespreid over een aantal vakken ingebracht worden. Ze verwijst dienaangaande naar EHBO. Ook burgerschap kan ressorteren onder dat vakoverschrijdende kader. Eenmaal de einddoelen bepaald, zijn het echter de scholen zelf die instaan voor de wijze van invulling ervan.

De minister acht het nuttig ook na te denken over het concept van de eindtermen, de formulering, invulling van de basisvorming, positie en verantwoording van de vakoverschrijdende eindtermen. Ze ziet dat graag gebeuren in de vorm van een interactieve bespreking in de commissie over de historiek, de bestaande toestand en de vooropgestelde aanpak. Dit alles kan van zodra het plan van aanpak klaar is.

Het belang van herinneringseducatie staat voor de minister als een paal boven water, ongeacht of deze kennis vakoverschrijdend dan wel via het vak Geschiedenis wordt aangebracht. Het Bijzonder Comité Herinneringseducatie mag dan ook verder op ondersteuning rekenen. In het comité zijn de pedagogische begeleidingsdiensten, het beleidsdomein Onderwijs en de aanbieders van herinneringseducatie vertegenwoordigd. De toetssteen voor kwaliteitsvolle herinneringseducatie is al twee jaar eerder gepubliceerd door het comité. De minister noemt dat een nuttige tool voor wie zich op herinneringseducatie wil toeleggen. De toetssteen 14-18 is intussen wel herzien en geactualiseerd, omvat nog meer praktische tips en voorbeelden

en biedt zo een nog beter instrument voor leraren. De nieuwste versie van dit draaiboek wordt heel weldra verspreid onder alle scholen.

Via het West-Vlaamse project 'Leren uit de Oorlog', worden ook didactische tools verspreid, toegespitst op de herdenking van WO I. Op het einde van de vorige legislatuur is vanuit beleidsdomein Onderwijs de brochure '100 jaar Grote Oorlog herdenken in de klas' verspreid. AKOV, het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming, heeft tevens overleg georganiseerd met als doel een verklaring te formuleren waarbij de onderwijsverstrekkers zich ertoe engageren om het thema 'genocide en misdaden tegen de menselijkheid tijdens WO II' zichtbaar te maken in de leerplannen. Op vraag van de minister heeft AKOV dat overleg opnieuw opgestart om concrete actiepunten op te nemen. Eind januari is er een belangrijk herinneringsmoment waarbij de minister hoopt dat charter te kunnen ondertekenen. Dat moet een hefboom zijn voor scholen om de herinneringseducatie actief op te nemen.

De CANON Cultuurcel stelde een brochure op waarin een aantal bovenlokale initiatieven inzake de herdenking aan scholen worden voorgesteld. Behalve aandacht voor de grote troeven in de Westhoek, wordt ook aangegeven hoe zulks lokaal kan worden aangepakt, met het project 'Namenlijst' of in samenwerking met de heemkundige kring. Het blijkt voor vele scholen een openbaring, stelt de minister, vanwege het vele exploratiemateriaal dat in het lokale erfgoed te vinden is. Vanuit Dynamo3 wordt opgemerkt dat er projectmatig wel wat beweegt in de scholen. Via de vernieuwde site 'Cultuur Puur' kan men in 2015 voorbeelden uitwisselen. Die werkgroep komt eerstdaags weer samen.

Minister Crevits onderstreept dat het voorliggende debat geen politiek spel mag worden tussen meerderheid en oppositie, net zoals ze een bespreking en aanpak inzake eindtermen en dergelijke het liefst over partijgrenzen heen ziet gebeuren.

Voor de meerderheid is het alleszins van belang dat de eerste verantwoordelijkheid voor kwaliteit en kwaliteitszorg bij de scholen zelf wordt gelegd. Kwaliteitszorg is voor de minister geen theoretisch gebeuren, maar een dagelijks gegeven. De overheid neemt in dat verband een ondersteunende rol op. De pedagogische begeleidingsdiensten hebben eveneens een plaats in het geheel. De overheid kan wel zelf een aantal aanvullende acties ondernemen. De inspectie organiseert een stakeholdersbevraging om te peilen hoe die de verhouding tussen interne en externe kwaliteitszorg zien. Voorts zal er meer worden ingezet op het ter beschikking stellen van relevante data, op maat van de scholen. Via 'mijn onderwijs' (cf. hoger) moet de verzamelde informatie maximaal ontsloten worden. Dat is een nieuwe stap.

De inspectie werkt ook nog aan een evaluatie van de eigen werking en een plan van aanpak voor toekomstige inspecties. De minister vroeg hen bovendien om in een doorlichting toe te lichten hoe de informatie die scholen bezorgen, wordt gebruikt.

Replieken

De heer *Jo De Ro* vindt de opening die de minister maakt naar een bespreking over partijgrenzen heen, belangrijk. Ook hij ziet het nut in van een heldere toelichting over hoe alles in zijn werk gaat, over hoe een leerkracht bepaalde inhoud tijdens het jaar overbrengt, hoe dat tot stand komt. Een leerkracht getuigde bij een bezoek nog hoe moeilijk het blijkt om – in voorkomend geval in het laatste jaar aso, binnen het vak geschiedenis – tijd en ruimte te vinden om met jongeren in de marge van een leerprogramma of leerplan aan gerichte projecten te kunnen werken, en dat ondanks de welwillendheid van de school. De projecten waarvan sprake, gingen over democratie, stereotypen over een parlement doorbreken, zelf een commissie bijwonen enzovoort. Het lijkt het lid dan ook zinvol na te gaan hoe leerkrachten

meer ademruimte kunnen krijgen in die zin, en dat vergt volgens hem niet alleen een aanpak qua eindtermen of einddoelen.

2.2.8. *Nederlands en moderne vreemde talen*

Minister *Hilde Crevits* gaat vervolgens in op de vragen met betrekking tot doelstelling 1.7: competenties Nederlands en moderne vreemde talen blijven verbeteren. Op 1 september 2014 werden een aantal decretale maatregelen van kracht die erop gericht zijn scholen hun aanbod Nederlands beter te doen afstemmen op de noden van de leerlingen. De minister refereert ter zake aan de verplichte taalscreening in het gewoon lager en secundair onderwijs, het taaltraject dat eruit voortvloeit, het taalbad dat scholen kunnen inrichten en extra taallessen Nederlands die secundaire scholen kunnen opleggen aan leerlingen die de onderwijstaal onvoldoende beheersen. De taalscreening is erop gericht de beginsituatie van leerlingen inzake het Nederlands in kaart te brengen. Daarop sluit een taaltraject aan indien nodig. Die twee maatregelen zijn verplicht. Verder staat het de scholen vrij om, in het licht van hun specifieke noden en context, verdere keuzes te maken. Er is dus sprake van een goede mix tussen verplichting en optionaliteit.

De expertise is in de voorgaande jaren ook sterk gegroeid, stelt de minister. Toch blijkt uit de rapporten van de onderwijsinspectie dat de integratie en implementatie van het talenbeleid in scholen nog niet vanzelfsprekend is. Het lijkt de minister daarom van belang de organisaties met de nodige kennis en expertise aan te moedigen om praktische instrumenten in te zetten. Ze meent dat er al heel wat tools aangereikt kunnen worden. Scholen uit het gewoon lager onderwijs kunnen alvast sinds schooljaar 2014-2015 een taalbad organiseren, alleen of in samenwerking met andere scholen. Het blijft echter een optie, waarover dan ook geen rapportage wordt gevraagd. De minister is ervan overtuigd dat scholen het vertrouwen moeten krijgen om dat al dan niet te doen en te organiseren zoals ze dat meest geschikt achten.

In het kader van de discussie over de vakleerkrachten is in het masterplan secundair onderwijs vermeld dat scholen voor het Frans als leergebied ook vakleerkrachten kunnen inzetten. De absolute autonomie van scholen om al dan niet met vakleerkrachten te werken noemt minister Crevits een cruciaal gegeven.

De Vlor merkte onder meer op dat meertaligheid als een troef moet gelden. Er is gevraagd om uitbreiding van het CLIL-concept. De belangstelling groeit en het eerste jaar lijkt goed te verlopen. De minister wil de zaken weliswaar stap voor stap aanpakken, maar is blij met de blijken van vernieuwingszin en enthousiasme in het onderwijs. In 2017 wordt CLIL geëvalueerd volgens het nieuwe decretale kader. De minister wacht die evaluatie af.

Bij de vraag over de taaltoetsen en de taalregeling hoger onderwijs verwijst de minister naar het antwoord dat mevrouw Soens al kreeg op haar schriftelijke vraag hierover. Ze vermeldt daarbij nog wel dat de instellingen tot 15 februari 2015 de tijd hebben om zich in orde te stellen. Die tijd krijgen ze zonder meer.

Replieken

Mevrouw *Vera Celis* stelt vast dat de taalproblematiek verder uitdijt, ondanks de vele reeds beschikbare tools die ook volgens het lid nuttig zijn en reeds kunnen worden ingezet. Het is overigens ook geen exclusief stedelijke problematiek meer, stelt ze. Zijn er best practices waarop men ook in meer landelijke omgevingen kan inzetten? Zijn er eenvoudige elektronische tools die voor iedereen gemakkelijk beschikbaar kunnen worden gesteld?

De *minister* antwoordt daarop dat ze voor wat de taalproblematiek betreft, heel uiteenlopende signalen krijgt, ook wat betreft de taalscreening en het gebruikelijke taalbad. Sommige scholen verklaren er absoluut niet mee geconfronteerd te worden, hoewel ze toch aan de reglementering moeten voldoen. De minister oppert dat er inderdaad tegen het einde van het schooljaar aandacht zou moeten zijn voor de problemen in landelijke scholen waarmee deze moeilijk om kunnen gaan en waar anderzijds misschien ook dingen overbodig zijn. De regelgeving vergt een degelijke evaluatie na een jaar en de minister wil zulks dan ook gaarne garanderen.

2.2.9. *Leren en werken – Onderwijs en arbeidsmarkt*

Doelstelling 1.8 betreft het leren en werken. Minister *Crevits* herinnert er daarbij aan dat de Vlaamse Regering de bestaande alternatieve trajecten op de grens tussen Onderwijs en Welzijn grondig wenst te hervormen. Het gaat om de time-outprojecten, de persoonlijke ontwikkelingsprojecten, de voortrajecten. Samen met die trajecten worden ook die van de zorgboerderijen meegenomen. Het is de bedoeling meer flexibiliteit en maatwerk in te bouwen. Tegelijk wil de regering beter waken over de band met onderwijs en het doel om naar onderwijs terug te keren en de kwalificatie te behalen. De stuurgroep Onderwijs-Welzijn wordt opnieuw opgestart, met vertegenwoordigers van beide kabinetten en administraties. Die stuurgroep werkte in de vorige legislatuur al aan een voorstel dat als basis kan dienen.

Er zijn ook trajecten op de grens tussen onderwijs en werk. In die zin worden twee lijnen gevolgd. In eerste instantie is in Onderwijsdecreet XXIII een bepaling opgenomen die stages verplicht in de derde graad van tso en bso. De uitrol is gedelegeerd naar de Vlaamse Regering. Dat wordt voorbereid voor 1 september 2015, in samenspraak met de diverse sectoren en onderwijsverstrekkers. Het juridisch kader voor de leerlingenstages in voltijds onderwijs wordt op punt gesteld via een omzendbrief Werkplekcleren, die alle voorgaande omzendbrieven moet vervangen en die zal schrappen, confirmeren en afstemmen. De omzendbrief omvat overigens ook een modelovereenkomst. Zo moet er voor het voltijds beroepssecundair onderwijs een eenduidig kader tot stand gebracht worden, hetgeen de transparantie ten goede zal komen. De omzendbrief is de eerste stap en zal de verschillende aspecten van arbeids- en welzijnswetgeving duiden, zoals bijvoorbeeld de aansprakelijkheidsregeling. Er zal een algemene definitie van werkplekcleren in worden opgenomen en de verschillende vormen daarvan kunnen erin worden gedefinieerd.

De regering wil werkplekcleren op termijn uitgebreid zien naar andere studierichtingen, onder meer door verplichte stages. Dat werkplekcleren vooralsnog kan via een hele reeks van statuten, wordt door heel wat werkgevers als een knelpunt ervaren. Door de wildgroei aan mogelijkheden raken de meeste werkgevers er gewoon niet meer aan uit. Er is dus duidelijk meer transparantie nodig en daarom probeert men, via rationalisatie, tot een eenvormig statuut te komen. Dat vergt evenwel overleg met de federale collega's, stelt de minister. Alles moet immers sporen met de bepalingen inzake RSZ. Ook met het beleidsdomein Werk is overleg nodig.

De conceptnota Leren en Werken beslaat ook het traject 'duaal leren en werken'. Het is de bedoeling ook het alternerend leren en werken onder de noemer van één statuut te brengen. De minister legt uit dat men streeft naar een versterking van het bestaande systeem waarbij arbeidsrijpheid en tewerkstelling van een jongere in het stelsel een vereiste is. Een mogelijke hefboom moet een nieuw en eenvormig statuut zijn. De nota biedt tevens een duidelijke beleidsvisie met betrekking tot duaal leren en werken en zet er expliciet sterker op in. Men zou dit statuut rond willen hebben tegen de start van het volgende schooljaar, om het dan geleidelijk in de plaats te laten komen van wat bestaat. De conceptnota in kwestie wordt op korte termijn voorgelegd aan de Vlor en de SERV voor advies.

Het bestaande stelsel van Leren en Werken zit in dat geheel vervat, maar de evaluatie van het desbetreffende decreet is nog niet achter de rug. Deze is voorzien voor juni 2015. De conceptnota in voorbereiding – die desgevallend al op basis van de algemene elementen van de problematiek in deze commissie besproken kan worden – steunt voornamelijk op adviezen van diverse stakeholders. Die kunnen ook worden meegenomen bij de evaluatie. Er moeten keuzes worden gemaakt, onder meer op basis van de bouwstenen die al beschikbaar zijn uit de evaluatie. De minister hoopt dat de tijd ook rijp is om Leren en Werken beter te implementeren in het ondernemersveld. De conceptnota stoelt immers, zoals gezegd, grotendeels op adviezen van stakeholders en gaat uit van een aantal gekende knelpunten. De evaluatie kan dan nog worden meegenomen vooraleer de decretale uitwerking is afgerond.

De lat wordt hoog gelegd: jongeren die arbeidsrijp zijn, moeten allemaal over een concrete werkervaring kunnen beschikken. Er moet dan ook een goede koppeling zijn tussen jongeren en arbeidsmarkt, stelt de minister. Dat vraagt logischerwijze om een opwaardering van het bestaande stelsel. Jongeren die niet klaar zijn voor een intrede in het stelsel, kunnen dan een aangepast traject krijgen. Onderwijs blijft hoe dan ook ultiem verantwoordelijk voor elke leerplichtige leerling. Met een volwaardig traject Leren en Werken, naast het voltijds secundair onderwijs en de zorgtrajecten, acht de minister het integrale spectrum afgedekt, kwestie van elke leerling maximale kansen te bieden.

De beroepskwalificaties zijn de door de Vlaamse Regering erkende kwalificaties en zijn opgenomen in de Vlaamse kwalificatiestructuur. Een beroepskwalificatie is een afgerond en ingeschaald geheel van competenties. Het zijn geen deelkwalificaties, maar volwaardige, echte kwalificaties met een civiel effect op de arbeidsmarkt. Als jongeren die beroepskwalificaties halen, hebben ze een betere toegang tot de arbeidsmarkt. Dat impliceert wel een hele omwenteling binnen onderwijs. De sociale partners hebben in deze een zeer belangrijke rol. Het lijkt de minister vooral van belang dat de ingeslagen weg verder bewandeld wordt en dat zoveel mogelijk jongeren die kwalificatie halen. Door de beroepskwalificaties op te nemen in de onderwijskwalificaties, worden jongeren tegelijk gestimuleerd om ook een onderwijskwalificatie te halen. Wie daar niet in slaagt, kan wel nog altijd gecertificeerd worden voor de beroepskwalificatie. Er wordt ook bekeken hoe men samenhangende delen van competenties en afzonderlijke competenties uit de kwalificatie kan certificeren. Dat is van belang voor wie eventueel later toch nog beslist om een onderwijskwalificatie te halen.

Voor de in dit licht gestelde vragen over radicalisering verwijst de minister naar het eerder gevoerde debat (cf. de bespreking van de voorliggende beleidsnota en het actualiteitsdebat in de plenaire vergadering van 14 januari 2015 laatstleden).

De RTC's leveren goed werk en de minister is zich daar ook terdege van bewust. Ze worden dan ook veder gezet, zij het met een verminderd en aangepast budget. Er wordt met name onderzocht welke opdrachten prioritair zijn en hoe die in de werking verankerd kunnen worden. Men zoekt een gedragen oplossing en de minister is ervan overtuigd dat men daarin ook zal slagen.

Het budget Leren en Werken wordt, in tegenstelling tot wat sommigen beweren, niet gehalveerd, maar het ESF-budgetgedeelte dat in verschillende fasen van het stelsel Leren en Werken wordt ingeschakeld, dreigt af te nemen. Het betreft hier dus enerzijds Europese middelen, waarbij het Vlaamse niveau tevens voorziet in eigen middelen om daar bij te leggen. Als het globale aandeel aan Europese middelen zakt, dan wordt ook de pot ESF-middelen kleiner. Men kan niet meer bijdragen dan wat er voor Europa wordt gegeven (het betreft immers een fifty-fiftyfinancieringssysteem). Er zal dus ergens in de eigen werking naar alternatieven moeten worden gezocht. Met de hervorming kan dat, verzekert de minister.

Wat de problematiek van de werkervaring betreft, is het een kwestie van evolutie tussen richtingen en niveaus. Het is zeker niet de bedoeling voor elke studierichting eenzelfde aandeel werkervaring te laten aanbieden. Niet elke studierichting heeft even veel behoefte aan stages. Daarbij denkt de minister met name aan de richtingen die eerder voorbereiden op een intrede in het hoger onderwijs. Het is wel de bedoeling het stageconcept uit te rollen over alle richtingen in beroeps- en technisch onderwijs. Voor minister Crevits is het zaak om goed na te denken over wat de volgende stap moet zijn: het bestaande versterken of echt uitbreiden naar 18 halve dagen. Vanuit het bedrijfsleven krijgt ze hierover gemengde signalen. De minister staat open voor alle suggesties. Men wil vooral echt maatwerk leveren, per studierichting. De 18 halve dagen zijn een minimum, maar de stage kan verder variëren.

Er bestaan daarnaast ook nog andere manieren om kennis te maken met de arbeidsmarkt. De minister refereert daarbij aan bedrijfsbezoeken, observatieactiviteiten en dergelijke. Met de VDAB heeft de minister al overlegd over mogelijke lokale stagebeurzen, op maat van het lokale bedrijfsleven, met eventueel ook een sollicitatieoefening. Dat moet op microniveau worden georganiseerd, stelt de minister, om dicht bij het bedrijfsleven in de buurt van de leerling te staan. Het kan een goede opstap zijn om leren en werken regionaal te verankeren. Soms wordt iets dergelijks als vanzelfsprekend georganiseerd, als de scholen en kmo's zich erop toeleggen. De minister vindt dat ook VDAB daarin een rol kan hebben, maar de ideeën ter zake zijn nog embryonaal.

Er is gevraagd naar het aantal jongeren dat het traject Leren en Werken volgt. Er zitten 1200 jongeren in die wel over de nodige arbeidsrijpheid beschikken maar geen tewerkstelling hebben. Het hoeft geen betoog dat zulks noch de jongeren, noch het imago van het stelsel zelf ten goede komt. Op termijn wil men het aandeel zoekende jongeren verminderen. Men spreekt daarvoor zowel de onderwijsverstrekkers als de sectoren en de sociale partners aan. Voka plakte nog maar recent een getal op het globale aantal beschikbare plaatsen, wat de minister als cruciale signalen beschouwt. Het komt er echter op aan geschikte werkplekken te vinden die ook dicht genoeg bij de school gelegen zijn. De minister onderstreept dat daarom de versterking van het systeem nodig is, met het eenvormig statuut, en dat ze er daarom meteen werk van wil maken, samen met de minister van Werk.

In het kader van de matchingprojecten gaat het insgelijks ook weer om het aantal jongeren dat arbeidsrijp is bevonden maar niet met een arbeidsplaats gematcht kan worden. Dat aandeel moet op korte termijn significant verminderen, oppert de minister. Dat moet kunnen via opwaardering van het stelsel, of via beter overleg tussen ondernemingen en onderwijsverstrekkers.

Wat betreft de leertijd, valt er jaar na jaar een daling vast te stellen in het aantal leerlingen binnen dat stelsel. De oorzaken hiervan zijn nog niet bekend en worden momenteel onderzocht. De onderwijsinspectie gaf ter zake al interessante inzichten mee in haar Onderwijs Spiegel 2013.

Minister Crevits komt dan tot de vraag waarom de evaluatie over Leren en Werken pas in 2015 is voorzien? Ze herhaalt dienaangaande dat er in 2012-2013 een probleem was met de aanbesteding van het project die tot tweemaal toe geen geïnteresseerden opleverde. De evaluatie (door de KU Leuven) loopt intussen, zij het dus later dan initieel vooropgesteld. Er zijn momenteel nog geen tussentijdse resultaten beschikbaar, maar alles zal worden meegenomen naargelang het beschikbaar komt.

Met betrekking tot de structuuronderdelen zonder stagecomponent, die vooral in het tso te vinden zijn, stelt de minister dat ook in die zin volop wordt onderzocht hoe de uitrol kan gebeuren.

Wat betreft terminologie is de minister het ermee eens dat consequentie een absolute noodzaak is. Er is momenteel sprake van werkplekleren, leren en werken, duaal leren enzovoort. Die termen worden door elkaar gebruikt. Minister Crevits houdt weliswaar niet echt van het begrip duaal leren en werken, maar meent dat er toch een duidelijk onderscheid gemaakt moet worden tussen het voltijds secundair beroepsonderwijs waarin leerlingen stages lopen en het duaal leren en werken dat een compleet ander statuut behelst. In de op stapel staande conceptnota moeten de begrippen helder en sober gedefinieerd worden, teneinde duidelijkheid te scheppen, onder meer voor ondernemers en mensen die met het statuut te maken krijgen.

Het bestaande stelsel van leren en werken omvat diverse doelgroepen. Er zijn arbeidsrijpe jongeren maar net zo goed jongeren met een welzijnsproblematiek. Geen enkele jongere mag aan de zijlijn blijven staan, oppert de minister. Daartoe is een aanbod op maat nodig. Dat zal dan natuurlijk verschillen voor jongeren die arbeidsrijp zijn, en met name inzake de plaats van de tewerkstelling, en zij die niet arbeidsrijp zijn. De laatste groep kan dan ook in onderwijswelzijnstrajecten terecht, maar niet in het concept leren en werken.

De mate van arbeidsrijpheid moet dus degelijk worden gescreend. De minister ziet daar een belangrijke rol en taak weggelegd voor de VDAB en verwijst ook naar de sollicitatiegesprekkenuitrol in het GO! Ook het katholiek onderwijs doet dat op microniveau. Wie niet arbeidsrijp blijkt, hoort niet thuis in de leren-en-werken-formule. Nauwe samenwerking met de school is daarin ook een vereiste. De VDAB blijkt in elk geval bereid om zijn kennis en expertise in te zetten. Een definitief model moet nog worden uitgeklaard samen met minister Muyters.

Een aantal commissieleden stelde de vraag hoe het zit met de kwaliteitsgaranties bij privéonderwijsverstrekkers? De minister benadrukt dat de trajecten die door die groep worden aangeboden, absoluut moeten kunnen instappen in het geïntegreerd systeem van externe kwaliteitszorg voor beroepskwalificerende trajecten. Ze moeten ook voldoen aan dezelfde kwaliteitseisen. Vertrekpunt van dat systeem is het principe van de single audit. Informatie van het toezicht wordt dan gebruikt op het niveau van de organisatie, instelling of aanbieder. In die zin is er wat wrijving te noteren. De privéaanbieders willen dat ook met hun evaluatie rekening gehouden wordt. De sleutel tot verzoening ligt volgens de minister bij toenadering in die zin. Essentie is een gelijke kwaliteitsbeoordeling te bekomen.

Men gaat ook met de werkplekken zelf in overleg. Bij vergelijking met het in Duitsland bestaande systeem, waar men een aantal dagen in het bedrijfsleven werkt, kan de minister alleen maar positief zijn over het duale systeem. Amper twee percent van het totale aantal leerlingen is evenwel al in dat systeem ingestapt. De minister is ervan overtuigd dat het voor meer, arbeidsrijpe jongeren een optie moet zijn. Minister Crevits wil vooral inzetten op een langetermijnvisie en niet alleen op de snelle inzetbaarheid van jongeren. Uit het Duitse verhaal is al gebleken dat jongeren er wel sneller door aan de slag kunnen. Maar net zo goed tonen de cijfers van Eurostat aan dat ze in heel wat Duitse regio's langer zonder werkplek zitten, als ze niet meteen tewerkstelling vinden, dan in Vlaanderen het geval is. Duaal leren en werken mag vooral niet betekenen dat iemand in een bepaalde werkplek zijn kwalificatie behaalt om dan uit de boot te vallen. Duurzaamheid moet een factor zijn. De labelling is van groot belang voor de kwaliteitsgarantie, besluit de minister.

Replieken

De heer *Jo De Ro* suggereert om vooral ook kostenefficiënt te werken. Er worden al SID-ins georganiseerd voor de laatstejaars die willen verder studeren. Als men de ruimte die er is op maandag-dinsdag of dinsdag-woensdag kan innemen, dan

kan worden gedacht aan acties in de vijf provincies die ook de 12 tot 13-jarigen aanspreken (en dus niet de standaarddoelgroep van de 18-jarigen). Dat staat al iets dichterbij de scholen, stelt het lid. Er zijn op diverse plaatsen ook lokale initiatieven. Hij meent dat elk moment benut moet worden om de kostenefficiëntie te combineren met maximale effectiviteit.

In het verlengde van de kwestie van de deelcertificering vervolgt het lid dat nogal wat jongeren proberen om via de Vlaamse examencommissie (Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap, de vroegere centrale examencommissie) het diploma secundair onderwijs te behalen. Door het grote aantal kandidaten, moeten sommigen echter nog hun examens afleggen in september, oktober en november. Een deel van de jongeren in die groep willen met hoger onderwijs starten en kunnen dat derhalve niet. Ze kunnen immers nog niet officieel ingeschreven worden zolang ze het diploma secundair niet behaalden. Het lijkt het lid een goed idee om te voorzien in een manier om jongeren die bijna aan het einde van het traject zijn, alsnog toe te laten tot een hogere opleiding. Zo verliezen ze geen tijd en studiepunten.

De heer *Koen Daniëls* ziet nog een tweede punt voor de bedoelde studenten. Wie een tso- of bso-diploma in een bepaalde opleiding (bijvoorbeeld bso-kinderzorg of tso-jeugd- en gehandicaptenzorg) wil halen via de Vlaamse examencommissie, kan geen stage doen. Je kan dus dat diploma niet behalen, of je behaalt het zonder de noodzakelijke stage. Dat veroorzaakt spanning tegenover de (deel)kwalificaties. Hoe denkt men dat uit te klaren?

Voor het lid is verder vooral het bereik van de RTC's van belang. Welke scholen en leerlingen komen er terecht? Dat blijkt vooral af te hangen van de ligging van de RTC's. Waarom stappen scholen naar een RTC? Gaat het hen om de daar aanwezige werktuigen? Of om begeleiding? RTC's hebben een eigen omkadering. De minister beschouwt ze als zeer waardevol. Ze slorpen echter tegelijk heel wat middelen op, stelt de heer Daniëls. Dit baart hem zorgen, omdat het Vlaamse regeerakkoord er een punt van maakt de technische en beroepsscholen zo goed mogelijk te willen uitrusten. Dat niet alle nieuwste toptechnologie in elke school aanwezig kan zijn, is genoegzaam bekend. Het lijkt het lid echter onzin om die dan op één plaats in de provincie te zetten waar men dan met de bus heen moet. Die busritten worden immers ook duurder enzovoort. Het moet zaak zijn om de maximale omkadering die de overheid wil bieden, ook maximaal te laten renderen.

Minister *Hilde Crevits* neemt de suggesties van de heer De Ro inzake de SID-ins mee. Het dichterbij huis organiseren, kan een optie zijn, meent ze. De sollicitatieoefeningen, de stagebeurzen en de kennismaking met bedrijven, de screening op arbeidsrijpheid en dergelijke meer zijn ongetwijfeld nuttige en productieve acties, maar geen ervan biedt garanties qua succes.

Voor wat de RTC's betreft, herhaalt de minister dat er net een deel budget is weggehaald. Ze kunnen een toegevoegde waarde hebben om goede infrastructuur te vinden en te delen. In sommige regio's werkt het concept van de RTC's goed. Het is weliswaar de bedoeling om technische scholen degelijk uit te rusten, maar dan moeten er natuurlijk ook wel garanties zijn voor voldoende budget om dat te doen. In het Masterplan Scholenbouw kan de minister de technische en beroepsscholen wel bovenaan de prioriteiten zetten, maar dan vallen andere scholen uit de boot. Om toegevoegde waarde te creëren, is het nodig te koesteren wat goed is, meent ze. Het is mogelijk de provincie een rol te laten opnemen, als coördinator of om vraag en aanbod samen te brengen. De minister wil derhalve niet zonder meer loslaten wat goed werkt. De structuur behouden zonder geldige redenen, gaat anderszinds ook niet op, beaamt ze.

De heer *Jan Durnez* onderstreept nog dat de RTC's absoluut geen onderwijsverstrekkers zijn, in tegenstelling tot wat men zou kunnen afleiden uit het discours van de heer *Daniëls*. Dit bewijst op zich al de nood aan heldere definities.

De heer *Daniëls* repliceert dat elke RTC op termijn ook samenwerkingsovereenkomsten sluit en dus, in de omkadering, mensen bepaalde zaken laat doen. Ofwel matchen ze ofwel gaat het meer om schoolbegeleiding. Hij vermoedt alleszins dat er grote verschillen zijn van RTC tot RTC en pleit er dan ook voor echt te onderzoeken waar de uitrusting en de middelen het best terecht kunnen om maximaal te renderen. De verscheidenheid van Vlaanderen noopt ertoe goed te weten waar men heen wil en wat men precies wil bereiken, besluit het lid.

De *minister* herhaalt dat ze in eerste instantie aan het nagaan is wat de RTC's precies doen en wat er goed loopt. Ze stipt aan dat ook de VDAB soms opleidingsinfrastructuur heeft staan op de meest onmogelijke plaatsen. Als de overheid de idee van gedeelde infrastructuur wil doorzetten en daarin wil investeren, dan moet men ervoor zorgen dat die maximaal bereikbaar is voor een zo groot mogelijk doelpubliek. De budgettaire krapte zet mensen ertoe aan na te denken over procedures en hoe ze te optimaliseren. Zo is het onwaarschijnlijk hoeveel van het budget op gaat aan ritten naar de CLB's. Ook in dat verband wordt naar andere werkwijzen gezocht. Er zijn heel wat positieve initiatieven die goed zijn en sneller meerwaarde kunnen bieden, dan de minister dat zou kunnen realiseren via infrastructuurmiddelen.

De heer *Daniëls* is het ermee eens dat een overaanbod van dezelfde instrumenten zinloos is en inefficiënt. Sommige RTC's of organisaties die op gelijkaardige wijze werken, liggen vlak tegen de provinciegrens, maar hebben een werking die alleen voor scholen uit die provincie geldt. In die zin wil het lid meer flexibilisering zien.

Minister *Crevits* acht de opmerkingen over de Vlaamse examencommissie en de tso- en bso-opleidingen pertinent. Ze stelde hoger reeds dat het van belang is dat men deelcertificaten kan krijgen. De heer *Daniëls* haalt de omgekeerde oefening aan: iemand die niets van certificering heeft, en een bepaald diploma wil halen, kan de praktische kwalificatie niet halen. Dat probleem moet opgelost worden, erkent de minister. Voor haar staat voorop dat wie zijn algemene vorming niet haalt, toch zijn deelcertificaten kan krijgen. De deelcertificaten zijn opgesteld in overleg met de sociale partners en zijn zo praktijkgericht dat ze wel degelijk onder de noemer beroepskwalificatie kunnen worden geklasseerd. De minister is het er evenwel mee eens dat ook in omgekeerde zin een oplossing nodig is.

De heer *Daniëls* meent zich te herinneren dat men tot 1995-1996 in bepaalde richtingen van tso en bso een beroepskwalificatie kon afleveren, maar geen diploma secundair onderwijs. Dat was onder meer zo voor de richting jeugd- en gehandicaptenzorg en het deelcertificaat opvoeder A2. Er waren leerlingen die geen belangstelling hadden voor de algemene vakken, en men had het gevoel dat die algemene vorming dan weliswaar verloren ging, maar dat het wel zeer goede opvoeders waren. Dat men van die principiële samenhang afstapte, veroorzaakte heroïsche discussies over al dan niet volwaardig afstuderen. De heer *Daniëls* vindt het een moeilijk debat, uitgaand van het onderscheid beroepskwalificatie/onderwijskwalificatie. Om de ongekwalificeerde uitstroom terug te dringen zijn deelcertificaten ook volgens hem de enige mogelijkheid. Toch lijkt het onafwendbaar dat er dan sprake is van 'collateral damage', met name de algemene vorming. Het gevaar bestaat bovendien dat mensen voor een richting kiezen omdat iets hen – omgekeerd – aanspreekt in de algemene vakken, terwijl de praktijk hen koud laat. Ook daar is er collateral damage, besluit het lid. Daarover moet goed worden nagedacht, vindt hij.

Minister *Crevits* oppert dat die collateral damage de essentie niet mag overschaduwen. Er wordt heel wat moeite gedaan om de beroepskwalificatie in het secundair onderwijs in te brengen. De leerplanmakers moeten dan ook bereid zijn om een certificaat af te leveren. Het halen van een eindkwalificatie blijft weliswaar het ultieme doel, maar voor een groep jongeren lukt dat gewoon niet. Om de ongekwalificeerde uitstroom te doen dalen, is de certificering broodnodig. Met de kwalificaties die al gelden, kan men perfect aan de slag. In de sociale sector zijn er vooralsnog geen. Waar het kan, moeten deelcertificaten mogelijk zijn, besluit de minister.

Mevrouw *Kathleen Helsen* meent dat er ook op moet worden toegezien dat mensen die met deelcertificaten de arbeidsmarkt betreden, desgevallend hun plaats krijgen in de diverse overheidssectoren. Staat men wel open voor die mensen? Een diploma is een primaire vereiste voor tewerkstelling bij heel wat overheidsdiensten. Minister *Crevits* vindt dat het zelfs niet langer een deelcertificaat genoemd moet worden. De persoon in kwestie heeft een beroepskwalificatie. Dat is een eerste stap.

De heer *Daniëls* vat samen dat jongeren die iets kunnen, dat op papier moeten krijgen in de vorm van een formeel document dat die beroepskwalificatie bevestigt. Daarmee moeten ze toegang krijgen tot de arbeidsmarkt, zodat hen geen werk geweigerd kan worden omdat ze niet over de juiste papieren zouden beschikken. Het civiele effect van de beroepskwalificatie zal dan ook in andere reglementering ingeschreven moeten worden. Daarmee komt men terecht bij KB nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, dat wijziging behoeft. En daarvoor zal dan weer intensief overleg met de zorgsector nodig zijn, besluit de heer *Daniëls*.

2.2.10. *STEM: Science, Technology, Engineering, Mathematics*

Minister *Crevits* gaat vervolgens in op STEM en het STEM-actieplan dat ondertussen al genoegzaam bekend is. De STEM-stuurgroep werkt door en is samengesteld uit vertegenwoordigers van de beleidsdomeinen Onderwijs, Vorming en Werk, Sociale economie, Economie, Wetenschap en Innovatie en van de adviesraden. Het onafhankelijke STEM-platform blijft bestaan, al worden een aantal mensen vervangen. De Vlaamse Regering bekijkt de toekomstige samenstelling nog.

In de lerarenopleiding moet er voldoende aandacht zijn voor STEM. Er lopen al heel wat initiatieven waarbij wordt ingezet op een actualisering van de inhoud van STEM. Voor het basisonderwijs is er het project STEM voor de basis, gesubsidieerd vanuit Onderwijs en Vorming. Daarnaast is er ook het initiatief Techniekcoaches. Die kunnen in het basisonderwijs aan de slag. Voor het secundair is aan de KU Leuven een onderzoek gestart over geïntegreerde didactiek in het SBO-project 'STEM at school'. Dat wordt gefinancierd vanuit EWI. Het project bestaat uit drie grote luiken en de onderwijskoepels zijn er nauw bij betrokken. Vanaf 1 september 2015 wordt het vak Wereldoriëntatie opgesplitst in Mens en Maatschappij en Wetenschappen en Techniek. Lerarenopleidingen moeten specifiek inzetten op versterkte aandacht. Nascholingen leggen extra nadruk op navorming in de STEM-domeinen. De Vlor volgt alles nauwlettend op. Er zijn wel twee leergebieden, maar het is niet de bedoeling de eindtermen specifiek te veranderen.

2.2.11. *Werken in de zorgsector*

Wat dan met de zorgsector? Minister *Crevits* stelt vast dat er vooralsnog geen volledige doorstroom is van afgestudeerden naar de verschillende sectoren. Afgestudeerde verpleegkundigen maken veel sneller de keuze voor het ziekenhuis dan voor de thuiszorg en de ouderenzorg. Die laatste lijken nog altijd minder aantrekkelijk, vooral omwille van het takenpakket dat voor een groot deel het verlenen van basiszorg omvat.

De minister erkent dat er enerzijds hard gewerkt dient aan de beeldvorming voor het beroep van verpleegkundige in thuis- en bejaardenzorg. Ze wijst er daarbij op dat haar collega, minister Vandeurzen, al een zeer succesvolle campagne opzette rond de zorgberoepen. Die campagne loopt nog steeds. Vanuit Onderwijs en Vorming wil men de goede uitrol mee helpen garanderen. Anderzijds zijn er initiatieven die de minister absoluut wil ondersteunen. Zo vermeldt ze het Vlaams Overlegplatform Zorgberoepen, dat de promotiecampagne Zorgberoepen ondersteunt. In elke provincie is een provinciaal overlegplatform opgericht dat focust op het uitwerken van zowel Vlaamse als lokale initiatieven in de provincie. Op die manier zijn er over heel Vlaanderen meer dan 300 mensen uit het werkveld, VDAB, Onderwijs, minderhedenforum bezig met het actief promoten van de zorgberoepen.

In het kader van het actieplan Werk maken van werk in de zorgsector is begin 2014 overleg gepleegd met alle aanbieders van de opleiding verpleegkunde. Via Onderwijsdecreet XXIII zijn stages verplicht in de derde graad tso en bso. De uitrol hiervan loopt.

Voor de zorgsector kan de minister bevestigen dat er overleg is met de sector over het werkplekklaren van leerlingen in voltijds en deeltijds onderwijs.

De hogeronderwijsinstellingen bepalen vooralsnog zelf de inhoud van de onderwijsprogramma's en van de stages als onderdeel van het studieprogramma. Daarbij dienen ze rekening te houden met de voorschriften uit de beroepensector. Voor wat verpleegkunde betreft, komen daar bij uitstek nog de Europese voorschriften bij. Waar studenten verpleegkunde hun stages lopen, hangt van heel wat factoren af. De minister is geen voorstander van een dwingend optreden maar wil wel samen met de VLHORA en de sector bekijken hoe keuzes gestimuleerd kunnen worden, in het kader van de knelpuntenproblematiek.

De Europese richtlijn inzake de erkenning van de beroepskwalificaties omvat al een verplichting tot het opnemen van bejaardenverzorging, geriatrie en verzorging thuis als onderdeel van het klinisch onderwijs van de opleiding tot verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger. Dat moet derhalve meer gebeuren. Het kan worden meegenomen in de vermelde overlegcontext om te zien hoe stages in de thuiszorg meer gespreid kunnen worden over de hele opleiding.

Replieken

Mevrouw *Ingeborg De Meulemeester* laat opmerken dat dit vooral van belang is in een derde jaar, waar mensen bijna afstuderen. Als zij stage kunnen lopen in een rusthuis, op die werkvloer, dan hebben ze bijna de hele kwalificatie en niet louter het wassen en voeden van bejaarden. Ze ervaren en beseffen dan beter de integrale verantwoordelijkheid die hen wacht als ze later echt aan de slag gaan in die context. In het eerste jaar doen ze in mei een stage geriatrie. Dan kunnen ze mensen wassen en daar houdt het mee op. Als dat terugkeert in het derde jaar, kennen en kunnen ze al veel meer. De *minister* herhaalt dat dwingend optreden niet opgaat voor haar, maar stemt wel in met de nood aan overleg met het oog op voldoende uitstroom naar thuiszorg en ouderenzorg. Ze ziet eventueel wel soelaas in stimulerende campagnes.

2.2.12. Studiekeuzebegeleiding en versterking van de ondersteuning van lerenden

De oriënteringsproef op het einde van het secundair onderwijs moet voor de *minister* deel uitmaken van een ruimer oriënteringstraject dat leidt tot goede keuzes. Dat hangt ook samen met de toelatingsproef hoger onderwijs. Een aantal verplichte, niet-bindende proeven worden per opleiding of per cluster van opleidingen georganiseerd. Het thema wordt binnen de Vlor grondig bestudeerd en uitgewerkt, en dat rond drie sporen. Ten eerste is er de commissie Visie, die doorwerkt op basis

van het reeds geleverde werk, maar waakt over de brede visie op het oriënteringstraject en de plaats van niet-bindende proeven daarin. Ten tweede is er de ontwikkelingscommissie Wetenschappen. Er zijn overigens al heel wat proeven in de exacte wetenschappen. En ten derde is er ook visieontwikkeling inzake de proef voor de geïntegreerde lerarenopleiding die wordt opgenomen door de hogescholen.

Binnen Onderwijs en Vorming is in een budget voorzien voor de ontwikkeling van instrumenten binnen de pilootprojecten wetenschappen en geïntegreerde lerarenopleiding. De pilootprojecten worden uitgevoerd door een samenwerkingsverband van VLIR, VLHORA en IMinds. De eerste instrumenten zouden operationeel moeten zijn na de zomer van 2015. De minister zal de commissie op de hoogte houden van de evoluties in dit dossier.

Onder punt 1.11, het versterken van de ondersteuning van de lerenden, staan de CLB's opgenomen. De audit van de CLB's bestaat uit een performance audit van PWC, een wetenschappelijke review en een aantal beleidsaanbevelingen. De audit loopt momenteel nog. Oplevering ervan is voorzien voor eind juni 2015. Voor de wetenschappelijke review is dat eind september. Een integrale en grondige beoordeling van de CLB's wordt dus mogelijk vanaf oktober.

De CLB's wachten ondertussen echter niet passief af, stelt de minister. Ze nemen de taken die ze via het M-decreet toegewezen kregen, zeer ernstig. Dat behelst ook taken zoals de eerstelijnsaanspreekpunten met betrekking tot radicalisering. Ze zijn niet de hulpverlener zelf, maar kunnen wel kortetermijnhulp bieden en fungeren als doorgeefluik bij uitstek. De CLB's blijken erop te staan de taken inzake integrale jeugdhulp ook in de toekomst op te nemen. Ze willen er zijn voor de leerling en de lerende, zowel voor begeleiding als voor zorg, hulp en als aanspreekpunt. De minister wil dat logischerwijze ook zo houden.

Studie- en beroepskeuzebegeleiding is een onderdeel van de leerlingenbegeleiding en gaat veel breder dan louter informatieverstrekking over het aanbod. De ondersteuning van leerloopbanen door middel van leeradvies, studieoriëntering en leerlingbegeleiding doorheen de schoolloopbaan is belangrijk. Bij de modernisering van het secundair onderwijs zal ruime aandacht gaan naar het verbeteren en verankeren van studie- en beroepskeuzebegeleiding. De minister laat daarbij nog opmerken dat dit ook breder gaat dan alleen de CLB's, die er wel een belangrijke rol in opnemen.

Inzake het actieplan voor hardnekkige meerderjarige spijbelaars is afstemming nodig met de minister voor Werk. Zelf ziet minister Crevits nood aan een meer aanklappend beleid waarbij degelijke gegevensuitwisseling tussen Onderwijs en Werk fundamenteel is als een jongere de school verlaat zonder kwalificatie. Het plan is al bijna helemaal uitgeschreven maar het actieplan krijgt wel nog een andere benaming mee: het 'leerrecht'. De minister staat daarbij open voor alternatieven, zolang ze positief geïnspireerd zijn.

Het luxeverzuum is als dusdanig niet ingeschreven in de beleidsnota, omdat het meegenomen zal worden in het globaal actieplan. Minister Crevits wil het probleem niet minimaliseren, maar vindt het systeem van het doktersbriefje een non-oplossing. Er moet aan gewerkt worden binnen de marges van de idee dat leerlingen – in het licht van de leerplicht – gestimuleerd dienen te worden om naar school te gaan. Het actieplan zou op korte termijn voorgelegd moeten worden in de commissie.

Wat betreft pestgedrag en met name de problematiek van het pesten tussen schoolpersoneel onderling, en tussen schoolpersoneel en leerlingen; dat vormt deels ook onderdeel van de federale welzijnswetgeving en meer bepaald het stuk over het voorkomen van psychosociale risico's. Iedere werkgever, schoolbesturen

inclusief, is ertoe gehouden dergelijke risico's te voorkomen en te beperken. Als de risico's zich voordoen, zijn ze verplicht gepaste maatregelen te nemen. Efficiënt beleid vertrekt niet uitsluitend vanuit afzonderlijke incidenten maar stoelt op een degelijke analyse en een evenwichtig geheel van maatregelen, oppert minister Crevits. Samen met de onderwijskoepels, het GO! en de centrumnetten bekijkt de minister wat er ter ondersteuning van scholen en CLB's nog moet en kan gebeuren. Dat moet leiden tot een veralgemeend efficiënt beleid. In het geïntegreerde actieplan over vroegtijdig schoolverlaten zal de minister tevens de scholen vragen een antipestbeleid te voeren.

De minister ziet een hefboom in de mogelijkheden die nu reeds in de federale wetgeving vervat zitten wat betreft de time-out voor leerkrachten. Daarin is voorzien dat de school kan vragen dat een arbeidsgeneesheer ter plekke komt om de leerkracht mee inzicht te bieden in zijn problematiek. Dat aspect wordt ook opgenomen met de sociale partners.

Voorts verwijst de minister naar het geïntegreerd actieplan inzake spijbelen, dat er eveneens zit aan te komen.

Replieken

Mevrouw *Kathleen Helsen* heeft uit de toelichting van de minister begrepen dat men na de audit best de leerlingenbegeleiding in zijn totaliteit beschouwt als het om de CLB's gaat. De CLB's zitten door hun takenpakket tussen Onderwijs en Welzijn in. Het lid wijst er daarbij op dat het van belang is hun opdracht niet los te zien van de andere opdrachten in het zorgcontinuüm. Dat is overigens een bezorgdheid die haar al heel lang bezig houdt.

Wat betreft het spijbelen, lijkt de vooropgestelde benadering haar correct, al heeft mevrouw Helsen het liever over preventie in plaats van aanklampend beleid. De term leerrecht heeft binnen de sector overigens ook een connotatie die slaat op de flexibele trajecten, oppert het lid. Men moet bekijken wat er met een jongere die dreigt af te haken, of al afgehaakt heeft moet gebeuren. Dat die link wordt gelegd, vindt mevrouw Helsen een goede zaak. De platformen die zijn opgezet in het kader van het leerrecht, houden een oogje in het zeil bij leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Het komt haar voor dat alles op die manier prima georganiseerd is.

Mevrouw *Kathleen Krekels* weet vanuit het veld dat het CLB's enorm bezorgd zijn over de mate van waarheidsgetrouwheid van hetgeen een audit op papier kan weergeven vis-à-vis de complexiteit van wat er werkelijk op het werkveld gebeurt. Men hoopt alleszins dat er bij beoordeling een continue aftoetsing is aan de realiteit.

Minister *Crevits* is van oordeel dat vooral een goede taakafscheiding cruciaal is. CLB is er voor de lerende, de pedagogische begeleidingsdiensten zijn er voor de scholen, en er zou een spontane doorverwijzingsreflex moeten zijn. De link naar Welzijn kan perfect, maar de audit vindt de minister wel degelijk nuttig. Dat betekent niet dat de CLB's ongerust moeten zijn, verzekert ze. Het lijkt haar geen enkel probleem om hen bij de bespreking van de audit te betrekken. Een helder en afgeslankt takenpakket kan verwarring voorkomen en de werking ten goede komen.

Mevrouw *Krekels* laat ook nog opmerken dat er grote verschillen in werking zijn tussen verschillende centra. Iets waarvan de *minister* zich terdege bewust is.

De heer *Jo De Ro* vraagt om – mee in het licht van de planning van de werkzaamheden van deze commissie – ook de timing van een en ander mee te geven. De *minister* stelt dat ze dat, waar mogelijk, ook doet.

De heer *Jan Durnez* begrijpt dat de audit niet moet dienen om de CLB's te liquideren, maar wel om hen te versterken door de taken duidelijk af te bakenen. Klopt dat als samenvatting van de hele operatie? Hij gaat ervan uit dat er, vanuit die optiek, ook een open gesprek mogelijk moet zijn.

Minister *Crevits* verklaart dienaangaande aangenaam verrast te zijn over de manier waarop de CLB's intussen het gesprek aangaan. Een aantal daarvan hebben haar, naar aanleiding van een bezoek, ook een visienota bezorgd. De minister viel vooral de vage grenzen op een aantal vlakken op. Hetzelfde geldt voor de pedagogische begeleidingsdiensten. Met een specifieke taakafbakening kunnen de CLB's goed werk leveren, wat ze volgens de minister op een aantal punten overigens nu al doen. Daarnaast kunnen andere aspecten (zoals een versoepeling van het statuut, waarover desgevallend met de sociale partners gepraat kan worden) aangepakt worden, maar dat is niet de eerste essentie. Met goed gedefinieerde kerntaken kunnen de CLB's zelf bepalen wat ze zelf kunnen doen en voor welke zaken ze moeten doorverwijzen. Zo trekken ze zelf de grens tussen begeleiding van de lerende en begeleiding van de school. De minister vindt dat er minder aandacht naar de school – waar de pedagogische begeleidingsdiensten hun plaats hebben – en meer naar de lerende moet gaan.

De heer *Jan Durnez* vindt het goed dat vanuit de overheid de noodzakelijke duidelijkheid wordt ingebracht om een aloud zeer – het al immer bestaande spanningsveld tussen het CLB en de school – op te lossen.

Mevrouw *Helsen* verwijst naar de vele modellen van verschillende soorten van ondersteuning die moeten worden aangeboden. Inzake preventie kan perfect een onderscheid gemaakt worden tussen opdrachten van pedagogische begeleidingsdiensten en CLB's. Toch doen ze de facto vaak hetzelfde werk, stelt het lid. Ze maken dus zelf te weinig de scheiding, omdat er een nood is en er geen passend aanbod komt. De lijnen moeten ook voor mevrouw *Helsen* duidelijk getrokken worden en elk dient zijn eigen specifieke verantwoordelijkheid op te nemen.

2.2.13. *Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften*

Minister *Hilde Crevits* gaat daarna in op het M-decreet. Het is de bedoeling de uitrol daarvan uitermate zorgzaam te laten gebeuren. Ze is er zich terdege van bewust dat er vanuit het werkveld veel verschillende bezorgde geluiden opstijgen. In eerste instantie moeten er een aantal uitvoeringsbesluiten worden genomen. Tevens benadrukt de minister dat een aantal (gevreesde) zaken ook helemaal niet te gebeuren staan.

Ten eerste is er de verslaggeving door het CLB, of de manier waarop een gemotiveerd verslag moet worden opgemaakt voor gon en toegang tot het buitengewoon onderwijs. Vanaf 1 januari 2015 wordt een nieuwe werkwijze gehanteerd in functie van de inschrijving voor schooljaar 2015-2016. Het ontwerp van besluit is op 4 december 2014 onderhandeld en ligt momenteel voor advies bij de Raad van State. De dialoog met de CLB-sector, de pedagogische begeleiding, het GO! en de representatieve verenigingen van de inrichtende machten loopt. Leden van de onderwijsinspectie die het kwaliteitstoezicht op die diagnostische praktijk van de CLB's zullen uitvoeren, zijn erbij betrokken om de implementatie zo vlot mogelijk te laten verlopen.

Ten tweede zal in het kader van het inschrijvingsrecht voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften een omzendbrief worden gestuurd aan alle scholen met betrekking tot dit inschrijvingsrecht. De draagkrachtafweging wordt daarin vervangen door de afweging van de redelijkheid van de aanpassingen. Als scholen na overleg met ouders, CLB en klassenraad beslissen dat de nodige aanpassingen om in kwaliteitsvol onderwijs voor een leerling te voorzien binnen het gemeen-

schappelijk curriculum of op basis van een individueel aangepast curriculum onredelijk te noemen zijn, kan men de inschrijving ontbinden, zij het dat men dergelijke beslissing degelijk moet motiveren. De rechtsbeschermingsprocedure – waar ouders gebruik van kunnen maken – bij de commissie inzake leerlingenrechten is versterkt.

De minister legt het procédé uit aan de hand van een voorbeeld. Het CLB maakt een formulier op aan de hand waarvan beoordeeld kan worden of de inschrijving van een kind met speciale noden in het gewoon onderwijs kan lukken. De overheid heeft uitdrukkelijk zelf geen dergelijk gedetailleerd kader noch formulier uitgewerkt dat aangeeft wat al dan niet redelijk is. De CLB's krijgen zo samen met de school de mogelijkheid om maximaal gebruik te maken van de aanwezige expertise. Met de inspectie is afgesproken dat er twee jaar tijd is om alles rustig te evalueren. De vrees dat er veralgemeend geoordeeld zal worden, noemt de minister dan ook ongegrond. Het CLB kan per individueel geval bepalen wat al dan niet kan. Als het niet lukt, dan wordt een attest buitengewoon onderwijs afgeleverd. Het gaat niet op dat de instellingen voor buitengewoon onderwijs bang zijn dat alle leerlingen eerst in het gewoon onderwijsstelsel zullen worden 'ingeplant' om ze dan later door te schuiven, onderstreept minister Crevits. Doel is maatwerk en het zorgbeleid moet uitgaan van redelijke aanpassingen. Een aantal scholen heeft al een zeer uitgebreide en functionele zorgwerking en bij hen zal er dan ook zo goed als niets veranderen, bij andere scholen is dat nog niet het geval en daar zal dus geval per geval moeten bekeken worden of de zaak – mits redelijke aanpassingen – haalbaar is. Als de inschrijving negatief beoordeeld wordt, dan kan ze ontbonden worden. Het gaat de minister erom het veld te laten functioneren en de expertise die de komende twee jaar wordt opgebouwd te optimaliseren.

Er moet ook nog een type 9 worden geprogrammeerd. De nodige adviezen – Vlor, onderwijsinspectie en AgODi – zijn afgeleverd. De administratie bereidt een voorstel van beslissing van de Vlaamse Regering voor. Er zijn enorm veel aanvragen ingediend en het is derhalve een complexe zaak, stelt de minister. Nu moet het verzamelbesluit opgesteld worden. Dat brengt wijzigingen aan in de diverse besluiten en vooral op de gewijzigde typologie, om een basisaanbod type 9 in te voeren. Ook een waarborgregeling is nog nodig. In februari 2015 wordt de monitoring aangevat. Dat moet bij evaluatie duidelijk maken waar er desgevallend met middelen geschoven kan worden naar het gewoon onderwijs. Spectaculair zal dat volgens de minister niet zijn, omdat er sowieso al heel hard en ernstig werk wordt geleverd op het terrein. Men probeert in de mate van het mogelijke leerlingen in het gewoon onderwijs les te laten volgen en de minister verwacht dan ook geen aardverschuiving.

De aanpassing van de gon-ion-regeling aan het M-decreet vergt voornamelijk een afstemming van de typologie (in casu type basisaanbod en type 9). Daaraan moet nog een debat voorafgaan over de globale herziening.

In het kader van een voorstel van aanpak qua monitoring is al een datum geprikt voor een eerste voortgangsrapport op het einde van het schooljaar 2015-2016. Er is een updatebrochure over het M-decreet mee verstuurd met Klasse voor Leraren. Via de pedagogische begeleidingsdiensten wordt de implementatie van het M-decreet ondersteund. De competentiebegeleiders werken gemeenschappelijk een vormingstraject af. Ze zijn zeer actief betrokken in scholen. Er is ook extra geïnvesteerd in nascholing die in de volgende twee schooljaren gratis wordt aangeboden aan alle leraren teneinde het M-decreet te implementeren.

De impact op leerlingenvervoer is vooralsnog moeilijk in te schatten, stelt de minister. Het is weliswaar de bedoeling meer leerlingen met specifieke onderwijsbehoefte in het gewoon onderwijs te laten instappen, maar ook hier verwacht de minister geen aardschok.

Ze wijst er verder nog op dat het recht op redelijke aanpassingen in het M-decreet ingeschreven staat, maar eerder ook al deel uitmaakte van het decreet van 10 juli 2008 over gelijke kansen en tevens in het VN-verdrag inzake rechten van personen met een handicap staat. Die visie vormt ook de grondslag voor de omschrijving van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Het M-decreet reikt voor scholen en CLB's een kader aan dat toelaat bepaalde maatregelen te nemen ten aanzien van bepaalde leerlingen en dat ook beter te verantwoorden.

Het basisaanbod is ook belangrijk, oppert de minister. Scholen die al type 1 of type 8 organiseren in het buitengewoon basisonderwijs of opleidingsvorm 3, type 1 in het buitengewoon secundair onderwijs, bieden vanaf 1 september 2015 automatisch basisaanbod aan. Er komt dus geen apart besluit over, onderstreept minister Crevits. Ze weet dat sommigen op het terrein daar weliswaar op wachten, maar het gaat hier gewoon over een automatisme. De omschakeling gaat geleidelijk en types 1 en 8 doven uit. Alles wordt zo uiteindelijk basisaanbod.

Zijdelings laat de minister nog horen dat ze het wat spijtig vindt dat in het masterplan secundair onderwijs leren en werken niet is meegenomen en dat ook het buitengewoon onderwijs er buiten valt. De match tussen die twee acht de minister cruciaal en daarom zoekt ze naar een manier om het buitengewoon onderwijs daarin toch een plek te geven. Het buitengewoon secundair onderwijs blijft immers gewoon bestaan, en levert in een aantal types ook beroepskwalificaties af.

Replieken

De heer *Jo De Ro* stelt dat een deel van het gewoon secundair onderwijs ook van het buso kan leren hoe jongeren in het buso begeleid worden, zeker voor opleidingsvorm 3. Het lid meent te weten dat die mensen als ze de school verlaten, juist een hoge tewerkstellingsgraad hebben. Zijn er daar mogelijks cijfergegevens over beschikbaar? De heer *De Ro* denkt dat goede praktijkvoorbeelden van de betrokken scholen zinvol effect kunnen sorteren, ook in het bso.

Uit cijfers van OVSG bleek dat er zich al een danige verschuiving aan het voordoen was in 2014-2015. Dat zou met het M-decreet te maken kunnen hebben, stelt het lid. Er deed zich een daling voor van maar liefst 15 percent van het aantal leerlingen.

De omzendbrief over het inschrijvingsrecht en de beoordeling van al dan niet redelijkheid van aanpassingen, waarop een inschrijving kan worden ontbonden, zou voor eerstdaags zijn. In Brussel lopen de inschrijvingen ondertussen echter al. Is er al een impact merkbaar? Of melding van problemen? Kan dat dan ook snel worden aangepakt? In Vlaanderen start de inschrijving vanaf de eerste maandag in maart.

Volgens de heer *De Ro* heerst er ongerustheid over de mogelijkheid om inschrijvingen te ontbinden en de gronden waarop dat dan zou kunnen. Er zijn evidente onverenigbaarheden (wanneer een oud schoolgebouw zich bijvoorbeeld absoluut niet leent tot – zelfs kleine – aanpassingen), maar er zijn ook scholen die al langer heel wat kinderen met extra zorgbehoeften opvangen en dus goed bezig zijn, maar het evenwicht willen bewaren. Dan wordt het moeilijk. Kan een school die vindt dat ze al veel kinderen met zorgbehoeften opvangt, op grond daarvan nog een inschrijving ontbinden?

Minister *Crevits* legt uit dat de heer *De Ro* dat concept verkeerd inschat. Het gaat erom of een kind mits enige redelijke aanpassingen al dan niet ergens school kan volgen. De taak van het CLB – dat bekend is met de school in kwestie – wordt danig onderschat in deze, als er een kind met extra zorgbehoeften bijkomt. Zij moeten evalueren en motiveren of en waarom een inschrijving al dan niet valabel is. Als

er een afwijzing komt, moet die grondig worden gemotiveerd. Daarbij speelt ook de draagkracht van de school, en aantrekkelijkheid. Onderwijs moet inclusiever worden, met inspanningen van elke school.

De milde paniek inzake het M-decreet heeft volgens de minister veel met vermeende onduidelijkheid te maken. De inspectie neemt haar tijd voor evaluatie, en zal daarbij ook tewerkgaan op maat van scholen en samenwerkingen. Maar er moet openheid zijn en dat moet ook zo worden gecommuniceerd. Hopelijk zal dat de rust wat doen terugkeren. Het is dus absoluut niet de bedoeling dat alle leerlingen in eerste instantie via het gewoon onderwijs passeren en dat er geen doorverwijzing meer zou zijn naar het buitengewoon onderwijs, beklemtoont minister Crevits nogmaals. Maar mogelijks hebben de CLB's dienaangaande ook intern nog niet voldoende duidelijk gecommuniceerd.

Mevrouw *Kathleen Helsen* vindt het vooral interessant af te wachten welke bewegingen zich nu zullen voordoen en welke richting het opgaat om dan te bekijken hoe het buitengewoon onderwijs van de toekomst vorm moet krijgen. Het lid meent dat het basisaanbod een evolutie zal teweegbrengen in dat buso. Ze ziet er nog meer dan al het geval is, expertisecentra ontstaan die leerlingen zullen begeleiden.

Het lid stelt verder vast dat er – ondanks de vele beschikbare informatie – op het veld toch nog heel wat onduidelijkheid heerst over het M-decreet en wat het exact inhoudt. Ze vraagt dan ook om vanuit het beleid een goede communicatie te voeren met de CLB's, vanwege hun cruciale rol in de implementatie van het M-decreet.

Mevrouw *Kathleen Krekels* beaamt dat niet alle informatie ook doorsijpelt, maar stipt aan dat niet enkel de CLB's maar ook de scholen zelf goed op de hoogte moeten zijn.

De heer *Koen Daniëls* vindt het zeer belangrijk dat er met betrekking tot de al dan niet-inschrijving sprake is van het niet kunnen volgen van het gemeenschappelijk curriculum, het nodig hebben van een individueel curriculum, van al dan niet bepaalde mogelijke aanpassingen in overleg met ouders, CLB en klassenraad. Dat het gemeenschappelijk versus individueel curriculum in de verf wordt gezet en dat de beoordeling niet enkel van de directie uitgaat, maar dat de klassenraad bespreekt en beslist, is een goede zaak, stelt het lid. Ultiem is het – omdat het gaat over een heel schooltraject – zelfs de hele school en niet louter de klassenraad waar een leerling eerst terechtkomt.

Daarnaast mogen scholen die op vandaag al sterk zorgondersteuning bieden, vooral niet het slachtoffer worden van hun eigen inspanningen, besluit het lid. Hij gaat ervan uit dat het de bedoeling is om scholen die die inspanning nog niet leveren, tot een zeker niveau te brengen.

Volledigheidshalve vraag het lid ook nog of het klopt dat de scholen nog altijd zelf de samenstelling van de klasgroepen in het basisaanbod type 1 en 8 bepalen? Ook hierover doen immers allerhande indianenverhalen de ronde.

Minister *Crevits* antwoordt daarop dat ze recent nog versteld stond, toen een school bleek te wachten op een ministerieel besluit over de inrichting van het basisaanbod. Ze maakte duidelijk dat het aan de school is om dat basisaanbod – dat er de facto is – in te richten naar eigen inzichten en dat dus ook de klasgroepen zelf samengesteld worden. Het is niet omdat er bepaalde benamingen veranderen dat het systeem ten gronde verandert. Er doen dus inderdaad verkeerde verhalen de ronde.

De heer *Koen Daniëls* staat erop dat de focus op het kind ligt, waar men op de meest haalbare manier het maximale uit moet kunnen halen. Die jongere mag niet worden gebruikt als element in een strijd om een bepaald principieel punt te maken. Voor sommigen blijft het buo nu eenmaal het meest aangewezen traject.

2.2.14. School- en studietoelagen

Minister *Crevits* komt dan tot de laatste twee punten van strategische doelstelling 1. In eerste instantie gaat het over de automatische toekenning van studietoelagen. Ze verwijst dienaangaande naar haar tussenkomst in het kader van de bespreking – op 8 januari 2015 in deze commissie – van het onderwijsluit van het jaarverslag 2013 van de Vlaamse Ombudsdienst. De kwetsbare gezinnen kwamen ter sprake, de al dan niet automatisering, de verandering van adres evenals de problematiek van de hogeschoolstudenten die moeilijk te traceren blijken.

2.2.15. Digitale geletterdheid en mediawijsheid

Over het luik mediawijsheid kan de *minister* nog meegeven dat scholen zelf beslissen hoe ze de punten voor ICT-coördinatie inzetten. Ze kunnen kiezen tussen een meer technische of pedagogische taakinvoering. Scholen zijn ook zelf verantwoordelijk voor de taakinvoering van het personeel en, daaraan gekoppeld, het opstellen van functiebeschrijvingen. De overheid biedt wel uren voor ICT-coördinatie aan maar preciseert niet wat daarmee exact moet gebeuren.

Het samenwerkingsplatform waaraan de punten voor ICT-coördinatie worden toegekend, kan na onderlinge afspraken autonoom beslissen welke taken het betrokken personeelslid opneemt. Die taken moeten natuurlijk wel ten gunste staan van het leerproces van zowel de leerkracht als de leerling.

KlasCement en CANON staan als dusdanig niet vermeld in de beleidsnota, VIAA wel. De vorige Vlaamse Regering richtte dat laatste op om het VRT-archief en andere archieven te digitaliseren. Onderwijs, onderzoek en bibliotheken zijn vastgelegd als prioritaire doelgroepen voor ontsluiting. Het VIAA kweet zich vooralsnog uitstekend van de taak die het opgelegd kreeg, oppert de minister. Er is veldonderzoek gebeurd. Vrij recent is ook een databank aangelegd ten behoeve van scholen, met de naam 'Testbeeld'. De overheid financiert vanuit Onderwijs mee de educatieve werking van het VIAA.

De minister gaat dan in op de bezorgdheden die de heer De Ro formuleerde over de CANON Cultuurcel. Die werkt sinds 2010 aan mediawijsheid in de lerarenopleiding door labotrajecten. In 2014 is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met VIAA vanuit een aantal doelstellingen. Het gaat daarbij om afstemming tussen IMinds en VIAA en CANON omwille van de continuïteit van de bestaande labotrajecten. Er zou ook een strategisch en operationeel plan worden gemaakt voor het multimediaal atelier, de technische infrastructuur en de mogelijke integratie van Testbeeld en INgeBEELD (het hoger genoemde platform rond mediawijsheid). Het lijkt de minister alvast aangewezen dat er voldoende afstemming is tussen die diverse leermiddelen-initiatieven, KlasCement, INgeBEELD en VIAA. In de beleidsnota is al aangegeven dat er voor educatief lesmateriaal een unieke toegangspoort zou worden voorzien. Dat vergt verder overleg en onderzoek. KlasCement noemt de minister nog een best-practicevoorbeeld, onder meer als het gaat om het herkennen van signalen van radicalisering. In dezelfde zin moeten de educatieve platformen worden gehanteerd om informatie te delen. Er is heel veel overleg tussen VIAA en de administratie, maar van een depreciatie van KlasCement of de CANON Cultuurcel is zeker geen sprake. Er zal vooral veel meer geïntegreerd worden gewerkt, besluit de minister.

Replieken

De heer *Jo De Ro* meende – op basis van uitlatingen van de ministers Smet en Lieten – reeds op het einde van de vorige legislatuur te hebben begrepen dat de ontsluiting van het VRT-archief niet lang meer op zich zou laten wachten. Het kan voor heel wat leerkrachten in heel veel lessen een enorm nuttige bron zijn. Ze vragen er dan ook al bijna tien jaar naar. Is er al enig zicht op de concrete realisatiedatum van dit project?

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat ze daarover momenteel geen nader nieuws te melden heeft.

2.3. Strategische doelstelling 2: Voldoende, deskundig en gemotiveerd onderwijspersoneel garanderen

2.3.1. *Versterken van de lerarenopleiding en actualisering van het beroepsprofiel*

Minister *Hilde Crevits* reageert op de vragen en opmerkingen over strategische doelstelling 2. Hoewel er onmiskenbaar een toenemende behoefte is aan leraren – toch een van de mooiste beroepen én waarvoor ook bijzonder gemotiveerde mensen nodig zijn – loopt het aantal generatiestudenten, zeker in de opleidingen voor het secundair onderwijs, terug. Het lerarenberoep heeft dus een probleem qua aantrekkelijkheid. Voor wat het lager en kleuteronderwijs betreft blijven de aantallen overigens op peil of is er zelfs sprake van een lichte vooruitgang. De idee leeft dan ook om campagnes op te zetten die een positieve keuze stimuleren, naar analogie met die voor de zorgberoepen en voor STEM. Hoe dan ook moet de keuze voor het lerarenberoep een positieve keuze zijn. Een verplichte, niet-bindende en in een breder oriënteringstraject passende toelatingsproef zal zowel de verwachtingen verduidelijken als de uitdaging versterken, maar volstaat op zich natuurlijk niet om het probleem van de instroom aan te pakken. Tevens spreekt het voor zich dat de toelatingsproef geen doel op zich mag zijn. Lerarenopleiders vragen in dat verband dat men niet alleen kennis test maar ook vaardigheden.

Verder wil de minister inzetten op de afstemming van de opleidingsinhoud en de onderwijspraktijk in alle mogelijke settings, inclusief het werken in een grootste-delijke en diverse context. Zowel de actualisering van de basiscompetenties als de natuurlijke samenwerking tussen scholen en opleidingen bieden mogelijkheden. Die samenwerking mag zich dan ook niet beperken tot het occasioneel opvangen van een stagiair. Daarbij wijst de minister erop dat haar dienaangaande toch wel een aantal verontrustende signalen bereikt, luidens dewelke het de laatste jaren blijkbaar moeilijker is dan voorheen om stagiairs geplaatst te krijgen in scholen. De spontane samenwerkingen die bestonden (oefenscholen, demonstratielessen enzovoort) zijn wat weggedeedsterd. De knelpunten die zich voordoen, en dan met name de verminderende openstelling van stageplaatsen, wil zij aanpakken in overleg met koepels, scholen en opleiders. Het kan in elk geval niet dat kandidaatleraren geen stageplaats vinden. De problemen doen zich overigens ook niet overal voor, het beeld is eerder gemengd.

Wat de – inderdaad cruciale – professionalisering en ondersteuning van jonge leerkrachten betreft, wil zij de bestaande instrumenten (bijvoorbeeld de vormingsbudgetten) kritisch tegen het licht houden en nagaan hoe deze het best kunnen worden ingezet. Er moet voor worden gezorgd dat wat er nu reeds gebeurt zinvol is en ook aansluit bij de noden van startende leerkrachten. Goede ondersteuning voor jonge leerkrachten gebeurt op de eerste plaats in de school zelf en omvat een goede opvolging en feedback. Ze wil een en ander ook breder bekijken in het hele onderwijsloopbaandebat en dus niet reduceren tot een budget voor te volgen externe opleidingen.

In het verlengde daarvan is een lokale vervangingspool alleszins een middel om het statuut van de beginnende leerkracht te verbeteren, zowel wat de werkzekerheid als de aanvangsbegeleiding betreft. Met name het feit dat het gaat om een lokaal verankerde vervangingspool die is opgezet door de schoolbestuur zelf, dat er ook de verantwoordelijkheid voor draagt, is volgens de minister een belangrijk element in het debat. Een en ander kadert overigens ook in de evolutie naar grotere regionale samenwerkingsentiteiten, die enerzijds moeten toelaten om duurzaam werk te realiseren en anderzijds ervoor moeten zorgen dat het masterplan beter geïmplementeerd kan worden. Regionale samenwerking biedt dus op verschillende vlakken voordelen (ook qua opleidingsaanbod dat dan gemakkelijker kan variëren van zeer abstract tot zeer concreet). De minister drukt daarbij haar geloof uit dat de schoolbesturen hun bestaande autonomie goed zullen aanwenden. Op korte termijn is zulks echter nog niet voor elk schoolbestuur een haalbare kaart. Individuele scholen die een dergelijke pool willen opzetten, moeten op zichzelf een voldoende grote schaal hebben, merkt ze op. Als denkpiste wordt de zaak echter hoe dan ook meegenomen in het licht van de geïntegreerde loopbaanvisie. Ze verwijst dienaangaande naar haar voorganger, Pascal Smet, die onder de vorige legislatuur vruchteloos geprobeerd heeft om tot een loopbaanpact te komen. Een van de obstakels was dat het groter definiëren van schoolbesturen zonder rekening te houden met de lokale verankering, het – door de lange verplaatsingen – in de praktijk quasi-onmogelijk maakt om dergelijke vervangingspools te realiseren. Dat gegeven zal de minister zeker ook opnemen met de sociale partners.

Voor de minister houdt een lerarenprofiel in dat men gemotiveerd is om anderen op te leiden en te vormen en bereid is zichzelf voortdurend te blijven ontwikkelen. Wie vastzit in zijn patronen kan onmogelijk dertig jaar lang een goed opleider van jongeren zijn. Het pleidooi voor de maatschappelijke herwaardering vindt ze ietwat vreemd, want de Vlaming waardeert het onderwijs veel hoger dan enige andere overheidsgerelateerde dienst. De waardering is er dus wel degelijk, maar meer mensen moeten een gemotiveerde keuze maken voor het lerarenberoep. Ze erkent dienaangaande wel dat een perspectief op duurzame tewerkstelling nodig is om de instroom te vergroten. Tegelijk moeten echter wel degelijk ook rationaliseringspistes in het secundair onderwijs verder worden doorgesproken, want een leerling in het secundair onderwijs kost in Vlaanderen gemiddeld veel meer dan in andere regio's. De zaken zijn overigens minder onverenigbaar dan men op het eerste zicht zou denken. Er zijn heel wat leerkrachten nodig, die men in betere omstandigheden dan nu het geval is moet kunnen laten werken, waarvoor op zijn beurt een zekere mate van rationalisering nodig is. Zij wacht daarvoor op de resultaten van de lopende doorlichting van de richtingen.

Replieken

Op vraag van mevrouw *Kathleen Krekels* bevestigt minister *Hilde Crevits* dat zij, zoals de kranten deze week reeds meldden, het 'oerwoud' van verlofstelsels in het onderwijs wil rationaliseren. De basis voor deze persartikels was het antwoord dat ze verstrekt had op een schriftelijke vraag van de heer *Jos De Meyer* over de veelheid aan verlofstelsels. Ze erkent dat het debat over de verlenging van de loopbaan ook vragen over de kwaliteit van werken (betaalde verlopen, onbetaalde verlopen, verschillen tussen vastbenoemden en niet-vastbenoemden, bescherming van zwangere kleuterleidsters en dergelijke meer) oproept en wil in overleg met de vakbonden meer harmonie en helderheid brengen. Vooralsnog kan de minister daarover echter nog niets definitiefs zeggen, aangezien het sociaal overleg nog moet starten. In dat verband laat de heer *Jo De Ro* opmerken dat de regelgeving die zwangere kleuterleidsters van de ene dag op de andere verbiedt om nog voor de klas te staan, luidens professionals uit de medische sector totaal achterhaald zou zijn. Als dat klopt, dan is dit alvast een voorbeeld van een stelsel dat nodig moet worden herzien. Het duurt immers soms weken eer men vervanging vindt en het betreft jaarlijks toch ook zo'n 900 mensen.

Met betrekking tot de vormingsbudgetten, erkent mevrouw *Ann Brusseel* dat nascholing slechts één aspect is, maar bepleit wel om na te gaan welke van de bestaande vormen meest gevolgd worden en als meest effectief ervaren worden en niet louter als formele vereiste in het kader van een benoemingsdossier, én om genoeg middelen in te zetten voor de nascholing van mensen die lesgeven met een voldoende geacht diploma in plaats van met het vereiste diploma, of daar minstens binnen de scholengroep ruimte en incentives voor te creëren. Minister *Hilde Crevits* antwoordt daarop dat de nascholingsmiddelen van de Vlaamse overheid de volgende twee jaar zullen worden besteed aan bijscholingen in het kader van de implementatie van het M-decreet. Wel gaat een deeltje van de middelen van de koepels voortaan rechtstreeks naar de scholen, die laatste zijn immers best geplaatst om binnen hun eigen context te kijken waar de focus nu juist moet worden gelegd. Verder zetten de lerarenopleidingen via hun interexpertisenetwerk in op onderzoekend leren in het kader van STEM en andere leergebieden.

Wat dan de bekwaamheidsbewijzen betreft klopt het dat er voor elk ambt bewijzen vastgelegd worden die ingedeeld zijn in een aantal categorieën (i.c. vereist, voldoende geachte en andere), maar wijst ze erop dat schoolbestuur of directeur vrij kunnen kiezen tussen 'voldoende geacht' en 'vereist' en dat het systeem geen rangorde vastlegt. In beide gevallen gaat het immers om volwaardig opgeleide leraars. Vakkennis en vakinhoud zijn weliswaar belangrijk, maar ook bevologenheid en inzet tellen mee. De minister pleit derhalve voor vertrouwen, maar heeft er geen probleem mee leraren met een voldoende diploma bijscholingskansen te geven. Mevrouw *Ann Brusseel* blijft erbij dat er in de praktijk nog een weg valt af te leggen en geeft het voorbeeld van schooldirecteuren die weigerachtig staan tegenover de inzet van een klassiek filoloog voor het vak Geschiedenis in de eerste graad, terwijl die daar mogelijk een betere vakkennis over heeft. Minister *Hilde Crevits* stelt dat te zullen meenemen in het globale debat.

De heer *Jos De Meyer* laat – refererend aan een eerdere vraag van zijn hand – nog opmerken dat de keuze voor een leraar met een vereist diploma gestimuleerd wordt met een hogere verloning. Hij is wel bezorgd dat het meest met voldoende en andere bekwaamheidsbewijzen wordt gewerkt in de derde graad, hoewel juist daar de inhoud het meest gespecialiseerd is en, in doorstroomrichtingen, het meest gericht op het hoger onderwijs. Hij ontkent niet dat mensen met een voldoende diploma de materie ook goed kunnen kennen, maar pleit toch voor voorzichtigheid. De diplomaverenisten zijn anderzijds soms ook té stringent. Zo kunnen sommige mensen met een opleiding Geschiedenis die deze of gene specialisatie niet gevolgd hebben, geen aanspraak maken op het bezit van het vereiste diploma. Misschien moet, met het oog op de onderwijskwaliteit, de indeling in vereist, voldoende, andere eens geëvalueerd en bijgewerkt worden.

Volgens de heer *Kris Van Dijck* mag men zich niet blindstaren op het diploma, dat immers in een bepaald jaar wordt verworven, terwijl men een heel leven lesgeeft. De evolutie van de inhoud maakt bijscholing hoe dan ook nodig. Mevrouw *Ann Brusseel* reageert dat dit des te meer geldt voor wie vanaf het begin al niet het vereiste diploma had en pas 20 jaar later instroomt. Zijinstroom mag niet halsoverkop gebeuren. In het verlengde daarvan laat de heer *Koen Daniëls* opmerken dat bepaalde diploma's ook gekoppeld zijn aan een ambt en stelt zich in dat verband toch wel vragen bij de toelating van kleuterleiders in het eerste jaar van het lager onderwijs. Tegenover de mogelijkheid dat zijinstromers gedateerde of minder vakkennis hebben, staat omgekeerd wel dat ze in hun voorafgaande carrière mogelijk andere, voor het onderwijs interessante competenties hebben verworven.

Minister *Hilde Crevits* heeft begrip voor de diverse opmerkingen die hier geformuleerd werden, maar waarschuwt tegelijk voor overregulering. Op dit moment beschikt het werkveld over ruimte voor het uitbouwen van een professioneel

hr-beleid (met inbegrip van de bijscholing), waarvan men trouwens in Vlaanderen veel goede voorbeelden kan waarnemen. De scholen weten immers zelf hoe ze iets het best organiseren. De beleids- en bestuurskracht van de schoolleiding is dus belangrijk en zij wil de autonomie die daarvoor nodig is en waar het veld echt naar snakt, zeker niet opnieuw op de helling zetten. Zij pleit andermaal voor vertrouwen. De minister heeft begrip voor de vragen bij de inzet van kleuteronderwijzers in het eerste leerjaar, maar ziet ook de noden. Ze is niet geneigd om nu grote wijzigingen aan te brengen in de regeling op dit vlak. In de plaats wil ze de besturen versterken opdat ze een goed personeelsbeleid op maat van de school kunnen voeren. Op dit moment wil ze liever kansen geven dan bijkomende regels opleggen.

Mevrouw *Ann Brusseel* pleit juist voor vereenvoudiging. De bestaande regelgeving is veel te complex. Ze suggereert een algemene regel voor het tijdelijke gebruik van een voldoende bekwaamheidsbewijs. De heer *Koen Daniëls* laat opmerken dat de regels zo talrijk zijn omdat ook het aantal studierichtingen in het hoger onderwijs voortdurend aangroeit, die telkens weer moeten worden beoordeeld als al dan niet voldoende. Rationalisering van het aantal richtingen zal vanzelf het aantal regels verlagen.

Op vraag van mevrouw *Kathleen Krekels* verklaart minister *Hilde Crevits* zich akkoord om ervoor te zorgen dat de directeurs de nodige vrijheid krijgen om bepaalde dingen in te vullen, aangezien de op vandaag bestaande regels nu soms voor onzekerheid zorgen. Dat geldt ook voor wat de heer De Meyer zegt over de specialisering in de derde graad, op voorwaarde dat er voldoende aanbod is. Wat dat betreft, is ze alvast blij verrast met de resultaten van de zorgcampagnes. De voorgestelde vereenvoudiging hangt inderdaad mogelijkerwijze samen met de rationalisering in het hoger onderwijs. Over de aanpak daarvan staan de universiteiten dicht bij een akkoord, de hogescholen echter totaal niet. Hoe dan ook kan de kwestie zeker opnieuw te berde worden gebracht op het ogenblik dat de kwaliteitszorg en de rationalisatie van het hoger onderwijs – ergens in de komende maanden – ter bespreking voorliggen in deze commissie.

De minister vindt het niet nodig de samenwerking tussen pedagogische begeleidingsdiensten bij decreet op te leggen. Deze samenwerking dient bij voorkeur op vrijwillige basis te gebeuren en dit niet alleen onderling, maar ook met andere actoren. Belangrijk is dat de expertise die binnen het SNPB werd opgebouwd, niet verloren gaat maar wordt overgedragen aan de begeleidingsdiensten. Dat gebeurt ondertussen ook. Overigens vindt er ook overleg plaats met de begeleidingsdiensten om gezamenlijk prioriteiten te bepalen en duidelijke engagementen af te spreken. De minister wil dienaangaande, in navolging van de bevindingen van de commissie-Monard, komen tot een verdere professionalisering van de pedagogische begeleidingsdiensten zelf, onder andere door meer gebruik te maken van de resultaten van praktijkonderzoek.

Wat de problematiek van de zijinstroom betreft, merkt minister Crevits op dat het bestaande systeem nog steeds toelaat nuttige praktijkervaring mee te nemen bij de indiensttreding, ook al werd het ontwerpbesluit van de vorige Vlaamse Regering hierover ingetrokken, onder andere na de bedenkingen van de Raad van State over de mogelijke ongelijke behandeling van verschillende leerkrachten. Deze kwestie blijkt ook niet zo gemakkelijk op te lossen. Een eventueel nieuw systeem zal dus zeker nog het nodige denkwerk vergen.

Met betrekking tot de vragen over de expertisenetwerken, onderzoek en innovatie herhaalt ze dat – zoals eerder reeds gemeld naar aanleiding van een vraag van de heer Jos De Meyer – er de voorbije legislatuur voor meer dan 34 miljoen euro aan studies met betrekking tot onderwijs werden besteld. Het merendeel daarvan is ook reeds opgeleverd of zo goed als opgeleverd. Ze gaat er daarbij van uit dat alle kennis uit onderzoek en praktijk verwerkt moet worden in de beleidsvoorbereiding,

de beleidsondersteuning en -implementatie. Er moet kritisch naar deze resultaten worden gekeken om na te gaan welke ervan kunnen worden geïmplementeerd en welke niet. In meer praktische zin verzekert ze dat de onderwijskundige onderzoeksresultaten door de overheid, in het kader van OBPWO altijd ter beschikking worden gesteld op de onderwijswebsite en samen met de onderzoekers via diverse valorisatievormen verspreid. Het werkveld kan er dus wel degelijk kennis van nemen, maar de minister beaamt dat er, samen met de onderzoekers, nog veel sterker gezocht moet worden naar manieren om dit onderwijsonderzoek niet enkel ter beschikking te stellen, maar ook en vooral in de praktijk te laten brengen. Ze belooft dan ook verder in te zetten op die praktische toepassing, die vandaag nog te weinig gebeurt. In de stuurgroep die de administratie opricht ter ondersteuning van de OBPWO-opdrachten zitten ook vertegenwoordigers van de pedagogische begeleidingsdiensten, die zo expertise uit de eerste hand vergaren en deze kunnen delen met het werkveld. Dit sluit dan weer aan bij de noodzaak van een verdere professionalisering van de pedagogische begeleidingsdiensten zoals aanbevolen wordt in het rapport van de commissie-Monard. De minister geeft daarbij, in het kader van de hervorming van de lerarenopleiding, nog mee dat de leraar in spe al tijdens zijn opleiding een onderzoekende houding moet aanleren.

Dat voor de directeur geen specifieke acties zijn opgenomen in de beleidsnota, betekent volgens de minister niet dat er geen aandacht is voor zijn sleutelrol in het schoolgebeuren, die ruimte vereist. Ze wijst er daarbij op dat ze gedurende vijf dagen in alle provincies schooldirecteuren heeft ontmoet om hen te verzekeren van haar aandacht. Voor een aantrekkelijk loopbaankader, sterk personeelsbeleid, professioneel leiderschap en sterk bestuur zijn duidelijke afspraken met onderwijsverstrekkers en vakorganisaties nodig. Voor een meer adequate beleidsomkadering en voor de loongelijkschakeling van de directeuren in het lager onderwijs heeft zij op dit moment geen budget maar ze kent de prioriteit en beseft dat het beleidskader cruciaal is. Het instrument van de scholengemeenschappen zou wat meer ruimte kunnen bieden om te schuiven met de omkadering, maar de lagere scholen willen logischerwijze eerst een versterking van hun omkadering, kwestie van op een evenwaardige manier te worden behandeld als de secundaire scholen.

De heer *Jos De Meyer* wil er geen misverstand over laten bestaan dat hij onderzoek wel degelijk belangrijk acht, maar is niettemin verrast dat in de vorige legislatuur voor 34 miljoen euro studies besteld zijn. Dat is uitermate veel. Hij kreeg op zijn verzoek wel een overzichtslijst van de administratie maar slechts een omfloerst antwoord op de vraag wat het beleid concreet met de resultaten deed. Dat blijkt – zelfs nog daargelaten een aantal Europese projecten waar Vlaanderen hoe dan ook in mee moet doen – in veel gevallen hoegenaamd niets te zijn. Hij pleit voor criteria voor zowel de toekomstige bestelling van studies zelf als voor hun gunning (openbaar, onderhands enzovoort).

Minister *Hilde Crevits* beaamt dat de opmerkingen van de heer De Meyer pertinent zijn. Tegelijk nuanceert ze echter dat bij het genoemde bedrag ook een pak peilingsproeven zitten. Ze verzekert dat er geen nieuwe studies gegund zullen worden vooraleer de implementatie van de vorige bekeken is. Zo wordt bijvoorbeeld een stuurgroep samengesteld om de planlasten concreet te verminderen, na de bevraging daarover. Dat zal gebeuren voor elk onderzoek, er worden ter zake werkafspraken uitgedokterd. De gunningscriteria zijn de gebruikelijke. Voor actuele thema's, zoals radicalisering, sluit ze – mee in het licht van de nakende versterking van de cel die daarmee bezig is – geen praktijkonderzoek uit. Zulks lijkt haar alleszins een goede zaak te zijn. Wat de studie over één publiek net betreft, hebben de onderwijsverstrekkers zes weken gevraagd om tot een consensus te komen over de (door vier deskundigen opgestelde) voorlopige versie, waardoor de waarde bij publicatie verhoogt. Bij sommige meer theoretische studies kan men zich natuurlijk wel vragen stellen. De heer *Jos De Meyer* kondigt aan zijn vraag om uitleg daarover aan te zullen houden, aangezien hij toch nog wat op zijn honger

blijft over een aantal kwesties. De heer *Jo De Ro* merkt op dat in zijn ervaring alvast voor de OPBWO-onderzoeken in de laatste jaren minder geld voorhanden was. Een totaalbedrag van 34 miljoen euro komt hem dan ook wat bevreemdend voor. Minister *Hilde Crevits* legt uit dat naast OBPWO in heel veel begrotingsartikelen ruimte is voor studies. Zij verwijst voor meer details naar haar antwoord op de schriftelijke vraag van de heer De Meyer.

Op verzoek van de heer *Jo De Ro* belooft minister *Hilde Crevits* ook nog inzage in het protocol met de pedagogische begeleidingsdiensten als en van zodra dat er is.

2.4. Strategische doelstelling 3: Onderwijsinstellingen versterken

2.4.1. Flankerend onderwijsbeleid

Minister *Crevits* komt dan tot haar antwoorden met betrekking tot strategische doelstelling 3 betreffende het versterken van onderwijsinstellingen. Wat vooreerst het FLOB betreft, vernoemt zij een vergadering met de centrumsteden, het VVSG en haar kabinet op 10 december laatstleden, waarop nogmaals de vragen en bezorgdheden werden geformuleerd en ook de bedragen werden meegedeeld. Bij de budgetcontrole wordt bekeken hoe daar verder mee kan worden omgegaan.

2.4.2. Inschrijvingsbeleid

Verder wil de *minister* komen tot werkafspraken in het licht van de vernieuwing van het inschrijvingsbeleid. Het inschrijvingsrecht op zich lost immers het capaciteitsprobleem niet op. Daar waar er minder aanbod is dan vraag en de capaciteitsproblematiek ook een individuele school overstijgt, moet er uiteraard werk gemaakt worden van capaciteitsuitbreiding. In deze legislatuur worden daarvoor dan ook middelen vrijgemaakt. Dat wil omgekeerd echter ook niet zeggen dat bijstellingen aan het inschrijvingsrecht geen zin hebben zolang er nog ergens in Vlaanderen capaciteitsdruk is. Ouders ervaren namelijk de huidige complexiteit van het inschrijvingsrecht als een beperking van de vrije schoolkeuze, hoewel die juist de basis van het huidige inschrijvingsrecht vormt. Het inschrijvingsrecht wil uiteraard de rechten van de lerenden versterken. De minister wil in elk geval niet terug naar kampeertoestanden en wachtrijen voor de schoolpoorten. Ze wil er wel voor zorgen om instrumenten die nodig zijn ook enkel in te zetten waar ze nodig zijn (cf. ook de gelijkaardige discussies over de taalscreening). Het inschrijvingsrecht staat vandaag soms haaks op het basisbeginsel van het vertrouwen, door alles te willen vastleggen in regels. De minister is zich er terdege van bewust dat het om een bijzonder moeilijke oefening gaat. In het licht daarvan stelt zij aan de commissieleden de vraag of men van haar verwacht dat zij met een door haar administratie uitgewerkt technisch voorstel naar de regering en vervolgens naar het parlement komt, dan wel dat de commissie zelf eerst een aantal uitgangspunten, bijvoorbeeld over de verhouding tussen vrije keuze en sociale mix, vastlegt in de vorm van een resolutie. De beide mogelijkheden van aanpak zijn voor wat haar betreft valabel.

Replieken

De heer *Koen Daniëls* bevestigt dat de bestaande regeling onuitlegbaar technisch is. Omdat verder sleutelen onbegonnen werk is, treedt hij de optie bij om eerst de principes te bekijken. De heer *Jo De Ro* stelt voor daarover enige mensen te horen, bijvoorbeeld over het verschil tussen het Brusselse en het Vlaamse Gewest. Mevrouw *Kathleen Helsen*, voorzitter, verwijst naar de aanstaande regeling van de werkzaamheden, die haars inziens het meest geschikte moment is om te bepalen welke werkwijze de commissie voorstaat. Inpikkend op de bemerking van de heer Daniëls verklaart minister *Hilde Crevits* verder technisch sleutelwerk evenmin te zien zitten. Haar voorkeur gaat uit naar een voorafgaande resolutie over de principes die dan de basis kan vormen voor het meer technische werk. Mevrouw

Elisabeth Meuleman treedt het voorstel bij om eerst hoorzittingen te houden en te discussiëren over de basisopties van het beleid. Aanvullend daarop stelt de *minister* dat zij ook bereid is om bij te dragen aan een dergelijke basisdiscussie via het aanleveren van een knelpuntennota. Dergelijke nota is beschikbaar binnen de administratie en kan zeer wel als basis voor de hoorzittingen dienen.

2.4.3. *Optimalisatie van het onderwijslandschap*

Minister *Hilde Crevits* gaat daarop verder met haar antwoorden. Voor wat de kwestie van het ene publieke net betreft, verwijst ze naar hetgeen ze daarover zonet al gezegd heeft. Met betrekking tot de regeling voor de vrije keuze geeft de minister mee dat deze in de loop van de voorbije jaren al is aangepast, waardoor de meeste gemeente- en provinciescholen ook de vrije keuze invullen. Bij een nog nauwere samenwerking in het officieel onderwijs, ligt het voor de hand de stap te zetten naar een situatie waarbij alle scholen die in een samenwerking participeren, samen de vrije keuze mee verzekeren. Dienaangaande herhaalt de minister dat ze ervoor opteert om nog wat te wachten op de eerder genoemde consensus tussen de betrokken partners.

Bij de bestuurlijke schaalvergroting voor de periode post-2017, gaat het om de optimalisatie van het bestuurlijke onderwijslandschap, en dus met andere woorden over de schoolbesturen. Dit alles moet dan ook gebeuren in overleg met de onderwijspartners. In Onderwijsdecreet XXIV is voorzien dat scholen die daar werk van maken en aan bepaalde kenmerken beantwoorden, ondersteund zullen worden. Over de verdere uitvoering van die decretale bepaling, bijvoorbeeld over de mogelijke normen en over de wijze waarop deze ondersteuning zal gebeuren, moet echter nog overlegd worden. De minister acht het wel evident dat ook in geoptimaliseerde schoolbesturen de scholen, en met name de basisscholen, desgewenst hun identiteit behouden, gekoppeld aan de lokale context. Het ene sluit het andere niet uit en ook het pedagogisch project hoeft daar niet onder te lijden. Ze belooft de schoolbesturen in elk geval tijdig de nodige duidelijkheid.

Replieken

De heer *Kris Van Dijck* signaleert dat het VSKO, een van de grootste onderwijsverstrekkers, zich recent bij monde van zijn directeur-generaal, de heer *Lieven Boeve*, bereid verklaarde om mee te werken aan de uitbouw van schoolbesturen op regioniveau. Het lid roept op om deze opportuniteit niet te laten liggen en dus met bekwame spoed werk te maken van wat reeds voorzien is in Onderwijsdecreet XXIV.

Minister *Hilde Crevits* verklaart het daarmee eens te zijn en wijst er in dat verband op dat de bijzondere kenmerken, die gedefinieerd worden voor de modellen in het kader van het masterplan secundair onderwijs (domeinscholen en vooral ook campusscholen), samenwerking op het terrein kunnen stimuleren. Zij vult nog aan dat ook het GO! momenteel bezig is met een dergelijke oefening. Er is voortdurend overleg over deze voorbereidingen, merkt ze nog op.

2.4.4. *Internaten*

Wat de internaten betreft – een dossier dat al een hele geschiedenis heeft – wijst de *minister* erop dat er intens wordt samengewerkt met Welzijn. Vanaf 1 september 2015 zullen alle kinderen met nood aan geregeld verblijf en begeleiding tijdens schoolvrije dagen binnen de huidige internaten van het GO! enkel in één van de acht internaten met permanente openstelling terecht komen. Daarmee komt een einde aan de wekelijkse verhuis van de betrokken jongeren en de gevolgen die deze had voor de werking rond en met de betrokken jongeren met name wat betreft de eenheid van begeleiding, het doorgeven van informatie, de ontheemding en dergelijke meer. Het gaat hierbij overigens ook over veel meer dan louter organisatorische

ingrepen. Het gaat om een nieuwe benadering, waarbij de geplande gefaseerde verlaging van de huidige 344 erkende bedden tot de opvangcapaciteit van 265 zal worden opgevangen via meerdere pistes. Als sporen om dit op te vangen somt de minister op: ondersteunende pleegzorg, reactivering van de context zodat het kind daar kansen tot opvang krijgt, uitstroom, verminderde instroom en opvang van occasionele vraag in de veelheid van opvanginitiatieven.

Ondertussen lopen er drie initiatieven. Ter voorbereiding van de opstart op 1 september wordt met het GO! een convenant afgesloten, waarvoor Welzijn 350.000 euro ter beschikking stelt. Het is de bedoeling dat het Gemeenschapsonderwijs centraal, samen met de acht internaten in kwestie de opstart voorbereidt. In een werkgroep bestaande uit het GO!, het Departement Onderwijs, het VAPH, Jongerenwelzijn en Pleegzorg Limburg vindt een inschalingsoefening plaats, om zo de beste ondersteuningsvorm voor elke jongere en zijn gezin te vinden. In een project van Pleegzorg Limburg en Pleegzorg West-Vlaanderen en de internaten van het GO! wordt pleegzorg als hulpverlening ingezet om permanent verblijf van jonge kinderen (met name kinderen jonger dan zes jaar) in een internaat te vermijden. De minister concludeert dat alles in het werk wordt gesteld om op 1 september 2015 zo ordentelijk mogelijk van start te gaan met de IPO. Voor de betrokken jongeren wordt gezorgd. Sommigen blijven resident van een IPO, terwijl andere een plaats binnen pleegzorg krijgen, meer thuis zijn of van een mengvorm genieten. Zij vult nog aan dat met de acht IPO's beheersovereenkomsten zullen worden afgesloten.

Minister Crevits komt dan tot de kwestie van de regularisatie van de personeelsleden van de internaten met DAC- of GESCO-statuut. Voor wat het dossier-GESCO betreft worden momenteel in samenwerking met de dienst Activering en Individuele Tewerkstellingsmaatregelen van Werk alle met het GO! en de individuele onderwijsinstellingen afgesloten onderwijsconventies in kaart gebracht om na te gaan op wie de regularisatie van GESCO van toepassing zal zijn en wat dit budgettair betekent. Pas daarna kan de regularisatie verder voorbereid en gefinaliseerd worden in overleg met de partners. Ook voor het DAC-dossier wordt op dit ogenblik met de partners de financiële meerkost van de regularisatie geactualiseerd op basis van de loonkosten van 2014. In de loop van februari, wanneer die oefening afgerond is, kan de regularisatie technisch en financieel worden uitgewerkt.

2.4.5. *Evaluatie van de werkingsmiddelen in het leerplichtonderwijs*

Wat de werkingsmiddelen betreft, wacht de *minister* de resultaten af van de drie onderzoeken over de verdeling ervan op basis van SES-kenmerken.

2.4.6. *Bijsturing van het aanbod en de financiering in het hoger onderwijs*

Daarna gaat de *minister* in op de vragen aangaande het aanbod en de financiering in het hoger onderwijs. Inzake hbo5 ligt er duidelijk nog veel werk op de plank. Twee zaken zijn hierbij van belang. Vooreerst stelt ze een positieve evolutie vast van de samenwerkingsverbanden die bestaan sinds 1 september. Op het terrein is er merkbaar sprake van een goede dynamiek qua samenwerking en afstemming. En ten tweede wordt binnen VLHORA door de hogescholen, CVO's en administratie overlegd over verdere stappen ter voorbereiding van de regelgeving en haar implementatie. Met de voorzitter van die werkgroep wordt een plan van aanpak uitgewerkt. De minister verzekert dat ze het terrein – waar duidelijk wat ongerustheid heerst – nauw wil betrekken bij de uitwerking van de langetermijndoelstelling om hbo5 verder uit te bouwen tot een volwaardig onderdeel van het hoger onderwijs. Men zegt haar dat een volwaardig hbo5 overigens niet noodzakelijk meer hoeft te kosten, doordat de oriëntering van de leerlingen meteen ook mee verbetert. De mogelijke bewegingen worden thans in kaart gebracht.

Van de 25.000 cursisten hbo5 zijn er meer dan 7000 ingeschreven in Verpleegkunde. Het gaat dus om een belangrijke groep, niet enkel binnen hbo5, maar zeker ook in de discussies over de zorgopleidingen en de zorgberoepen. Er wordt daarover dan ook overleg gepleegd met het kabinet van minister Vandeurzen. Wat betreft het voldoen aan de Europese richtlijn betreffende de erkenning van beroepskwalificaties (zoals recent nog gewijzigd) is het zo dat de opleiding hbo5 Verpleegkunde zowel qua inhoud als qua opleidingsduur voldoet. Het beroeps- en competentieprofiel voor de opleiding hbo5 wordt momenteel nog opgemaakt door de Federale Raad voor Verpleegkunde. Deze werkzaamheden worden nauwgezet opgevolgd. Het betreft hier alleszins een – alleen al qua aantallen – kritisch dossier, waaromtrent de minister de bezorgdheden meeneemt.

Minister Crevits vervolgt dat er momenteel slechts in één samenwerkingsverband formeel middelen werden overgedragen vanuit de hogeschool (Vives) naar een participierend CVO, dat ze omzette in lerarenuren (2,45 vte). Voor andere samenwerkingsvormen is een dergelijke overdracht overigens niet nodig, maar de mogelijkheid is wel decretaal voorzien voor waar het nodig is. De minister wil in overleg met haar collega van Welzijn, de sector, het Vlaams Overlegplatform Zorgberoepen, de VLHORA en de betrokken onderwijsinstellingen de problematiek van de stages Verpleegkunde verder uitklaren en de nodige maatregelen nemen.

Replieken

De heer *Jan Durnez* wil weten of alle Vlaamse deelnemers aan het overleg met de federale overheid de erkenning van hbo5 blijven ondersteunen. De heer *Koen Daniëls* pleit ervoor bij de evaluatie de geschiedenis van hbo5 als vierde graad Verpleegkunde bso in herinnering te houden. Overheveling naar het hoger onderwijs heeft serieuze (financiële) consequenties voor de middelbare scholen alsook voor de perceptie van de instromende leerlingen. Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat de Vlaamse deelnemers momenteel nog niet unisono spreken en is zich bewust van wat de heer Daniëls aanvullend liet opmerken.

De aangepaste studiegelden zijn dezelfde voor werkstudenten als voor reguliere, maar de minister erkent wel dat ze gemiddeld minder studiepunten opnemen en daardoor verhoudingsgewijs wat meer betalen. De evolutie wordt daarom goed opgevolgd, het is immers zeker niet de bedoeling om werkstudenten af te remmen. Een vast bedrag van 230 euro per jaar noemt zij wel redelijk voor de voorzieningen die studenten daarvoor krijgen.

Vanuit Onderwijs en Vorming wordt de toevoeging van onderwijs aan de prioritaire thema's van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking ondersteund, voornamelijk in Zuid-Afrika. Het bepalen van de prioritaire thema's van ontwikkelingssamenwerking gebeurt uiteraard door de minister van Ontwikkelingssamenwerking in samenwerking met de partners in het Zuiden. Er is dus geen tegenspraak tussen de beide beleidsnota's. Als onderwijs effectief gekozen wordt als thema, zal er in functie van expertise-uitwisseling evidentierwijze samenwerking zijn tussen de beleidsdomeinen. De minister citeert de passage in haar nota daarover, evenals die van minister Bourgeois, die onderwijs als voorbeeld van thema geeft. Daarop inpikkend attendeert mevrouw *Tine Soens* de minister erop dat onderwijs niet op de feitelijke prioriteitenlijst van de partnerlanden staat. Minister *Hilde Crevits* verklaart verrast te zijn en belooft dat mee te nemen en te zullen bekijken. De heer *Jo De Ro* merkt op dat VVOB onderwijs expliciet als enige expertisematerie selecteerde.

2.4.7. *Onderwijsbeleid in de Vlaamse Rand en Brussel*

Minister *Hilde Crevits* bespreekt het onderwijsbeleid in de Vlaamse Rand en Brussel. Zoals gemeld gaat de Taskforce Vlaamse Rand, met vertegenwoordigers van lokale besturen, scholen en schoolbesturen, nog dit voorjaar van start. De administratie bereidt een startnota voor. Een belangrijk doel bestaat er immers in een beleid vorm te geven op basis van vragen en behoeften die zich in de regio voordoen. Er zal ook een compromis moeten worden gevonden tussen de vertegenwoordiging van deze 19 lokale actoren en een vergadermodel waarin efficiënt van gedachten kan worden gewisseld.

Voor zover het OCB en VVB gebruikmaken van fysieke leerobjecten (video's, werkbladen, methodes enzovoort) die ook digitaal beschikbaar zijn, kunnen deze ook worden gedeeld in KlasCement. De minister verzekert dat startnota en taskforce de band met het Nederlandstalig onderwijs in Brussel zullen leggen. De zaken zullen dus zeker niet los van elkaar worden bekeken. Wat de capaciteit in Brussel zelf betreft, heeft de administratie eind 2014 een eerste inhoudelijke nota met een aantal kerncijfers, pijnpunten en uitdagingen opgesteld, die voorligt ter bespreking met het oog op de uitwerking van concrete actiepunten. De voorbije maanden werd al meermaals constructief overleg met de ministers Vanhengel en Milquet.

Replieken

Op vraag van de heer *Jo De Ro* preciseert minister *Hilde Crevits* dat dit laatste overleg onder meer ging over elektronische gegevensuitwisseling over kinderen. Ze voelde daarbij aan dat haar collega ambitieus is voor Brussel en bereid is om in een actieplan te stappen, maar ook zij zit met beperkte budgettaire middelen. Verder werd nog gepraat over immersie, en een tweetalige lerarenopleiding met bidiplomering. Mevrouw *Ann Brussee* informeert naar het tijdspad van een en ander. Ze waarschuwt dat bij een aanhoudend capaciteitsprobleem steeds meer ouders, ook Franstalige, hun kinderen naar Vlaamse scholen in de Rand zullen sturen. Minister *Hilde Crevits* onderkent dat punt en antwoordt dat vervolgoverleg wordt voorbereid. De heer *Koen Daniëls* waarschuwt dat de Nederlandstalige component van die gezamenlijke lerarenopleiding volwaardig moet zijn, inclusief taalbeheersing, en verwijst daarbij naar artikel 91 van de Vlaamse regelgeving. Het kan niet de bedoeling zijn om tweetalige leerkrachten op te leiden die van alles wat kennen en kunnen, maar niets echt ten gronde. Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat ze juist daarom bewust over bi- en niet over gezamenlijke diplomering sprak. Overigens is er nog niets geregeld, stelt ze gerust. De Franse Gemeenschap en minister Guy Vanhengel zijn wel sterk geïnteresseerd. Bij de onderwijsverstrekkers zijn de meningen – luidens informele gesprekken – blijkbaar verdeeld. De heer *Jo De Ro* meent te weten dat bidiplomering onder onze regelgeving al een hele tijd mogelijk is. Deze optie is indertijd nog ingevoerd onder minister van Onderwijs Frank Vandenbroucke.

2.4.8. *Terugdringen van juridisering, regeldruk en planlast*

De *minister* laat opmerken dat administratieve vereenvoudiging en planlastvermindering op heel wat plaatsen in haar beleidsnota terugkomen. Als praktische voorbeelden van mogelijke vermindering van de planlasten geeft ze de doorlichting van scholen, de stages in de lerarenopleiding, de regels inzake de schoolinfrastructuur, de statuten van jongeren bij leren en werken, de inschrijvingsregels en het inzetten op open data en structurele data-uitwisseling. Hiervoor een omvattend plan opmaken – een 'plan voor de planlastvermindering' dus – lijkt haar niet aangewezen, omdat ze liever praktisch wiedt in het hele beleidsdomein. Wel is een goede definitie nodig, sommigen beschouwen immers (meestal door acuut tijdsgebrek) zowat alles waar er administratie mee gemoeid is als planlast. Mevrouw *Kathleen Krekels* treedt de minister bij en geeft als voorbeeld een uitvoerig stageverslag, dat

alleen als last wordt ervaren als er vervolgens geen rekening mee wordt gehouden. De minister antwoordt daarop dat een soortgelijk aanvoelen leeft bij de bedrijven die stagelopende leerlingen opvangen. De heer *Koen Daniëls* verwijst naar de omzendbrief 2002/09 die de volledige eindverantwoordelijkheid van de stage aan de school toewijst. Hij treedt bij dat valorisatie essentieel is, daarzonder wordt administratie als planlast ervaren. Daarnaast is ook goede data-uitwisseling zonder nodeloze herhalingen van groot belang, vult minister *Hilde Crevits* aan. Gegevens over de doorstroom van leerlingen en gegevens die de inspectie nodig heeft voor haar werk, worden door de minister aangehaald als voorbeelden. Verder worden de vernieuwde externe visitaties in een ontwerp van decreet gegoten, wordt een plan Inspectie 2.0 voorbereid en vinden gesprekken met de scholen plaats in focusgroepen met leerkrachten, middenkader, schoolleider en leden van het schoolbestuur.

Nog in dit verband gaat de minister ook in op het feit dat CBE's nog altijd niet werken met het elders al standaard gebruikte elektronisch personeelsdossier. Ze wijst er dienaangaande op dat de centra voor basiseducatie sinds 1 september 2008 worden betaald door de afdeling Volwassenenonderwijs. Ze ressorteren echter onder een eigen personeelsstatuut in vergelijking met de personeelsleden die onder de rechtspositiedecreten vallen. In de cao 2 voor de basiseducatie van 10 december 2010 werd echter reeds de mogelijkheid opgenomen van een overgang van de personeelsleden uit de CBE naar het onderwijsstatuut. Dit werd nog eens herbevestigd in cao 3 voor de basiseducatie van 13 december 2013, waarin sprake was van een overgang per 1 september 2015. Tot op vandaag is die overgang echter nog niet gerealiseerd. Om nodeloze kosten te vermijden heeft de administratie ervoor geopteerd om voor de CBE's te wachten met de digitalisering tot er duidelijkheid is over de toekomst van hun statuut.

2.4.9. *Dialogo en communicatie*

De *minister* geeft mee dat het businessplan van Klasse waarnaar gevraagd werd, een publiek document is en dus kan worden geraadpleegd. Een en ander vergt volgens de minister echter wel wat nadere uitleg. De merken Klasse voor Leraren, Klasse voor Ouders, Yeti en Maks! verdwijnen. Klasse wordt één project dat zich inzet voor onderwijs. De focus ligt daarbij op leraren als belangrijkste doelgroep, met – als dat relevant is en de boodschap versterkt – een vertaling van de boodschap voor ouders, leerlingen of directeurs. In het nieuwe model wordt een zorgvuldig door de redactie uit beleid of actualiteit gekozen boodschap verspreid via een multimediale mix van eigen en externe mediakanalen (online, offline of het veld), op maat van de doelgroep. Het grote verschil tussen het vroegere en het nieuwe Klasse is dus dat men de boodschappen beter aan de man wil brengen door gericht rond één boodschap te werken, veeleer dan één kanaal te hebben waarlangs men dan een maximaal aantal boodschappen verspreidde. Nu kiest de redactie (cf. hoger) eerst zorgvuldig de boodschap, vanuit het beleid of de actualiteit en vanuit een uit de contacten met scholen en andere organisaties gedetecteerde behoefte aan service en ondersteuning. Dan lijnt ze de doelgroepen af en vervolgens – op maat van die doelgroepen – ook de kanalen en formats.

Centrale drager van de boodschappen is de website *klasse.be*, vier keer per jaar aangevuld met een – financieel zelfbedruipende – papieren editie voor de leraren en occasioneel met een print rechtstreeks gericht naar de ouders. Klasse heeft dan ook een nieuw personeelskader uitgewerkt, op maat van de nieuwe aanpak en met de passende rollen. Met onder meer online advertenties wordt daarnaast ook op zoek gegaan naar nieuwe inkomsten. De minister stelde op de werkvloer veel enthousiasme voor de nieuwe thematische aanpak vast. De onafhankelijkheid van de redactie wordt gegarandeerd, verzekert ze. Verder ondersteunen ook de lerarenkaart en acties de boodschappen, zorgen ze voor het gemeenschapsgevoel en helpen ze het bottom-up werken. De minister twijfelt er ook niet aan dat de

hoofdredacteur van Klasse zeer zeker bereid zal zijn om desgevraagd de nieuwe werkwijze toe te lichten in deze commissie.

Nog voor wat de communicatie betreft, werden er heel wat initiatieven genomen om de verkeersveiligheid bij kinderen en jongeren te stimuleren. De minister noemt in dat verband de subsidies vanwege minister van Mobiliteit Weyts voor de Vlaamse Stichting Verkeerskunde en de subsidiëring van Rondpunt vzw voor de opvang van verkeersslachtoffers. In tijden van schaarste komt het de minister voor dat het uitermate relevant is om maatregelen in het kader van de verkeersveiligheid beter op elkaar af te stemmen en te zorgen voor een meer integraal beleid.

Met betrekking tot het leerlingenvervoer wil de minister bekijken of het zonaal leerlingenvervoer in het gewoon onderwijs niet kan worden opgeheven. Momenteel slaat dat immers nog maar op 8,4 percent van alle Vlaamse gemeenten. Het spreekt daarbij voor zich dat eerst moet worden nagegaan wat de implicaties van deze afschaffing zouden zijn op zowel de leerlingen als de scholen. Voorlopig plant ze – mee omdat de effecten van het M-decreet nog moeten worden ingeschat – echter geen grote wijzigingen.

2.5. Strategische doelstelling 4: Masterplan Scholenbouw

Vervolgens bespreekt minister *Crevits* het Masterplan Scholenbouw. Ze wijst dienaangaande op de in dit parlement aangenomen meerderheidsresolutie over de scholenbouw, waarin wordt aangedrongen op snel reageren en snel realiseren. Volgens haar moet men er durven over nadenken om chronologie niet langer als enige en hoofdcriterium te hanteren bij het bepalen van de prioriteiten op de wachtlijst. Tegelijk hoedt ze zich voor het creëren van grote onrust op het veld. Door een redelijke overgangstermijn en uitzonderingsprocedures wil ze dan ook rekening houden met gerechtvaardigde verwachtingen van scholen die nu reeds lang vooraan op de wachtlijst staan. Dit alles komt terug in het in opmaak zijnde masterplan.

Met betrekking tot de vraag naar multifunctionaliteit van schoolgebouwen meent de minister dat het opentrekken van het gebruik van onderwijsinfrastructuur naar een zo breed mogelijk publiek, indien mogelijk, vrij logisch is. Er worden trouwens al veel dergelijke dossiers ingediend en in het pps-programma 'Scholen van Morgen' wordt dat zelfs als voorwaarde gesteld. Anderzijds moet men natuurlijk ook te allen tijde realistisch en pragmatisch blijven. Schoolgebouwen kunnen niet altijd multifunctioneel worden gebruikt, vandaar dan ook de in het Vlaamse regeerakkoord een zekere mate van conditionaliteit is opgenomen.

De komende maanden plant ze de afwerking van de betreffende conceptnota kwestie van daar dan ten gronde verder over te kunnen discussiëren. Ze wijst er verder nog op dat bij AGION nu al een bijzondere procedure bestaat voor de versnelling van een dossier – met andere woorden een afwijking van het chronologiecriterium – dat wordt ingediend samen met een andere overheid of publieke actor. In dat verband vernoemt ze ook de samenwerking bij de aanpak van dossiers die te maken hebben met andere beleidsdomeinen, zoals bodemverontreiniging, onroerend erfgoed of zorginstellingen. Ook deze kunnen gezamenlijk versneld worden gerealiseerd.

De minister acht het – refererend aan de antwoorden die zij dienaangaande gisteren reeds verstrekke in de plenaire vergadering – verder ook nuttig om binnen het Masterplan Scholenbouw te onderzoeken in welke mate nog steeds nieuwe, eventueel kleinere, vereenvoudigde en meer projectspecifieke DBFM-operaties inzake schoolgebouwen kunnen worden opgezet. Voorwaarde is in elk geval dat vooraf voldoende duidelijkheid bestaat over de toepassing van de Europese kaders (in casu de ESR-problematiek). De minister wil zeker ook lessen trekken uit de

ervaringen met de huidige DBFM-structuur, zoals die werd opgezet. De voorlopige balans is alleszins niet eenduidig negatief. Spijts de opmerkingen over de kostprijs van een en ander, vielen er onmiskenbaar ook goede punten te noteren (onder andere knappe bouwprojecten, creatieve projectteams en vooruitstrevende concepten die 'toekomstklaar' zijn). Maar het moge tevens duidelijk zijn dat, als er nog verder wordt gewerkt met een DBFM-structuur, die er niet zal uitzien zoals degene die vandaag bestaat. Een eventuele nieuwe structuur zal slanker moeten zijn en ook kostenefficiënter. Daarnaast bekijkt ze verder ook volop wat de mogelijkheden zijn voor uitbreiding van de huursubsidies voor schoolinfrastructuur. Ze preciseert dat de hiervoor op heden voorziene middelen telkenjare niet opgebruikt raken. Nochtans moet uit contacten op het veld blijken dat de private sector wel degelijk bereid is om scholen te bouwen die ze daarna een aantal jaren in huur kan geven. Op basis van die bereidheid tot investeren lijkt het aangewezen om op zoek te gaan naar hefboomen om ook meer kleinschalige projecten mogelijk te maken.

De minister zal zich hic et nunc beperken tot deze algemene beschouwingen over de problematiek van de scholenbouw. Voor een meer uitputtende bespreking van dit immer actueel blijvende thema verwijst ze naar de aangekondigde conceptnota (cf. hoger), die ter bespreking zal worden voorgelegd in deze commissie.

2.6. Strategische doelstelling 5: Realiseren van topkwaliteit

2.6.1. Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen

Een eerste punt dat de *minister* hier wil aanhalen is de kwestie van het 'weten is meten' en de daaraan verbonden problematieken van het voortbestaan van het Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen en meer algemeen de problematiek van de toetsing van competenties van leerlingen. Ze overlegt daarover momenteel met de koepels om te bekijken hoe aan het Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen een bijkomende opdracht kan worden gegeven om de eindtoetsen lager onderwijs te valideren. Het steunpunt in kwestie is opgericht bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 juli 2011. Het daar uitgevoerde peilingsonderzoek biedt belangrijke beleidsinformatie over de mate waarin de eindtermen gerealiseerd worden en biedt scholen ook instrumenten voor hun interne kwaliteitszorg. De minister drukt dienaangaande haar overtuiging uit dat deze taken best niet door de overheid zelf worden opgenomen, maar veeleer door een steunpunt. Daarom wil ze de werking van dat specifieke steunpunt dan ook graag verderzetten. Het wordt dus niét afgeschaft. De huidige beheersovereenkomst loopt nog tot 31 december 2017. In de eerste helft van dat jaar wordt geëvalueerd of het steunpunt zijn doelstellingen heeft gerealiseerd. De minister wijst er daarbij op dat elk peilingsproject een periode van drie jaar bestrijkt, wat dus betekent dat de projecten die in 2017 starten nog niet afgerond zullen zijn op het einde van de looptijd, maar ze zal wel haar uiterste best doen om maximaal de continuïteit van die peilingswerkzaamheden te waarborgen. Ze verzekert de heer Durnez – die de vrees uitdrukte dat een en ander op gespannen voet zou kunnen staan met het basisgegeven dat de individuele leerlingenbeoordeling tot de autonomie van de scholen behoort – verder nog dat de peilingen in het zesde jaar geen invloed hebben op de toekenning van het getuigschrift, maar louter dienen om aan de scholen inzicht te geven in hun eigen kwaliteit. De minister garandeert dat ze daarover zal waken.

2.6.2. Kwaliteitszorg

Wat de onafhankelijkheid van de externe kwaliteitszorg betreft, verklaart minister *Crevits* dat in het akkoord met de universiteiten en de hogescholen over de opschorting van de visitaties duidelijk voorzien is dat de instellingenreview wordt uitgevoerd door een onafhankelijke commissie van experts die aangewezen worden door NVAO. Ze verzekert verder dat in het betreffende ontwerp van decreet zal worden opgenomen dat de instellingen bij hun eigen kwaliteitsbewaking externe en

internationale experts moeten betrekken. Een instelling zal zichzelf dus niet louter door de eigen experts kunnen laten beoordelen. De nadere richtlijnen omtrent de wijze waarop de instellingen de kwaliteitsborging van hun opleidingen moeten waarmaken, komen insgelijks in het genoemde ontwerp van decreet te staan. De kwaliteitscode wordt vervolgens uitgewerkt door NVAO in overleg met de instellingen. De minister besluit dat de kwaliteitscontrole door de opschorting van de visitaties dus zeker niet wordt teruggedroefd, maar wel wordt gemoderniseerd en zelfs naar een hoger niveau wordt getild. Op een moderne manier van controle veronderstelt haar inziens dat er aan interne kwaliteitszorg wordt gedaan en dit op een algemene manier (dus – behoudens uitzonderlijke gevallen – niet richting per richting). Deze hele kwestie rond de kwaliteit van ons hoger onderwijs zal dus, zoals gezegd, geregeld worden in een ontwerp van decreet (dat zich momenteel nog in het voorontwerpstadium bevindt), dat uiteraard nog aan het parlement wordt voorgelegd. De parlementsleden krijgen op die manier ten volle medezeggenschap.

De heer *Koen Daniëls* vindt onafhankelijkheid ook aangewezen voor de buitenlandse experts die instellingen zelf aanstellen. De ervaring leert immers dat men soms mensen kiest die eerder gastprofessor waren of met wie men samenwerkte voor publicaties of in onderzoek. Zulks komt de waarde van de kwaliteitscontrole en de kwaliteitsborging niet altijd ten goede. Minister *Hilde Crevits* stelt voor dit aspect mee op te nemen in de kwaliteitscode die samen met de NVAO zal worden opgesteld. Zelf vertrouwt ze erop dat een instelling die zichzelf ernstig neemt, met veel plezier een beroep doet op onafhankelijke expertise. De heer *Koen Daniëls* haalt de certificering van de taaltoetsen van buitenlandse professoren aan de KU Leuven aan als voorbeeld van een dossier waarin zulks niet het geval was. Dat moet in de toekomst worden voorkomen. De heer *Jan Durnez* verwijst naar een recente denkdag over deze problematiek, waaraan hijzelf heeft deelgenomen en die georganiseerd werd door een hogeschool uit zijn regio. Uit wat daar gezegd werd, concludeert hij dat er bij de betrokken instellingen geen de minste twijfel bestaat over de noodzakelijkheid van een dergelijke externe controle (naast de interne controle) als onderdeel van de eigen kwaliteitszorg en kwaliteitscontrole. Maar door de kostprijs die daar onvermijdelijk aan verbonden is, is het natuurlijk wel de vraag bij welke en bij hoeveel stappen van het traject men dergelijke externe controle moet inkopen. Ook mevrouw *Ann Brusseel* is via haar contacten op de hoogte van de onduidelijkheid die op het terrein nog heerst over die kosten. De instellingen moeten echt wel worden overtuigd van het belang van die onafhankelijkheid, want anders dreigt de oefening louter ambtelijk te worden. Ze suggereert om desgevallend ook de NVAO eens organiek te gaan herbekijken en deze uit te breiden met leden uit andere landen, zoals de Scandinavische of bepaalde Duitse deelgebieden. Volgens haar mag de Nederlandse taal immers, met name in een dialoog tussen wetenschappelijke instellingen en over een onderwerp waaromtrent nogal wat Engelstalige publicaties circuleren, geen hinderpaal zijn om over kwaliteit te spreken. Haars inziens is de NVAO ondertussen een behoorlijk klein gezelschap geworden, waarbinnen iedereen iedereen kent, waardoor er mogelijks wat sleet op de formule is gekomen. Enig creatief denkwerk hierover ware dan ook aangewezen. Minister *Hilde Crevits* verwijst in haar antwoord naar het ontwerp van decreet dat er – hopelijk nog voor Pasen – zit aan te komen. Tijdens de bespreking daarvan, kan hier dan insgelijks van gedachten worden gewisseld over wat er nu precies in de kwaliteitscode moet komen. Tegelijk waarschuwt ze er echter wel al voor dat die nog uit te werken procedure niet opnieuw zo zwaar mag worden als de huidige visitaties. Dat wordt dus nog een hele evenwichtsoefening.

2.7. Transversaal beleid over de strategische doelstellingen heen

Vervolgens behandelt de *minister* het transversaal beleid, dat onder andere de rol van de scholen en de leerkrachten in armoedebestrijding omvat. De minister vindt dat scholen met meer kansarme leerlingen de ambitie moeten blijven vooropstellen om het gebrek aan sociaal kapitaal van de ouders met hun aanpak op verschillende vlakken te compenseren. Daartoe biedt de Vlaamse overheid bijvoorbeeld het instrument van een gedifferentieerde omkadering van zowel scholen als gezinnen aan (onder andere via de school- en studietoelage). Zoals de Grondwet een belangrijke rechtsgrond biedt voor het verschil in behandeling tussen scholen door de overheid, is dat ook het geval voor de scholen ten aanzien van hun leerlingen. Gelijke behandeling betekent immers dat leerlingen die zich in verschillende omstandigheden bevinden ook op een verschillende manier behandeld kunnen worden. Dat laat met andere woorden maatwerk toe. Daarnaast scheidt de huidige regelgeving vooral een kader en de ruimte voor scholen en leraren om zelf keuzes te maken binnen hun respectieve pedagogische projecten. Bij die keuzes kunnen ze rekenen op coaching door de pedagogische begeleidingsdiensten. Vanuit die bekommernis stimuleert de Vlaamse overheid ook via een reeks instrumenten belangrijke pijlers voor armoedepreventie en -bestrijding, zoals de competentieontwikkeling van directies en leraren. In dat verband waardeert ze bijvoorbeeld ten eerste de samenwerking van het merendeel van de opleidingen kleuterleider in de ontwikkeling van een toolbox waarmee kleuterleiders en -leidsters niet alleen armoede bij kinderen kunnen herkennen, maar er ook op een goede manier mee om kunnen gaan. Dergelijke initiatieven mogen van de minister gerust meer voorkomen, met name inzake de aanpak van dergelijke transversale thema's.

Met betrekking tot de vragen over de boterhammentaks, laat de minister opmerken dat deze niet nieuw is. Voor bepaalde zaken die de scholen aanbieden en waarvan de ouders naar eigen inzicht al dan niet gebruik kunnen maken (zoals bijvoorbeeld buitenschoolse kinderopvang), mogen de scholen een bijdrage vragen aan de ouders. Deze bijdragen vallen niet onder de maximumfactuur. Die regelgeving is dus niet gewijzigd. Het is daarbij volgens de minister cruciaal dat het voor de ouders volkomen transparant is wat er precies wordt aangerekend en waarvoor ze dus betalen. Het zijn in de eerste plaats de ouders, ouderraden en schoolbesturen die hierop moeten toezien.

Met betrekking tot de regelgevingsagenda wijst de minister erop dat de commissie in niet geringe mate kan meewerken en bijdragen aan de realisatie ervan. Doel is dat scholen tijdig geïnformeerd worden, kwestie van de start van het schooljaar op een ordentelijke manier te laten verlopen. De genummerde Onderwijsdecreten leveren ter zake wel eens problemen op. Zelf belooft zij alleszins een inspanning te zullen doen om tegen Pasen tot de bespreking van Onderwijsdecreet XXV te kunnen overgaan, kwestie van de zaak tijdig gestemd en gecommuniceerd te krijgen.

Kathleen HELSEN,
voorzitter

Vera CELIS
Caroline GENNEZ,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AGIO	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
AgODi	Agentschap voor Onderwijsdiensten
AHOVOS	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen
AKOV	Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming
APS	Akademische Prüfstelle
ASEM	Asia-Europe Meeting
aso	algemeen secundair onderwijs
AUHA	Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen
BHV	Brussel-Halle-Vilvoorde
bso	beroepssecundair onderwijs
buo	buitengewoon onderwijs
buso	buitengewoon secundair onderwijs
CANON	Cultuurcel van het Agentschap voor Onderwijscommunicatie
cao	collectieve arbeidsovereenkomst
CBE	centrum voor basiseducatie
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
CLIL	Content and Language Integrated Learning
Codibel	Comité van directeurs van de Vlaamse academies beeldende kunsten
COV	Christelijk Onderwijzersverbond
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
DAC	derde arbeidscircuit
DBFM	Design Build Finance Maintain
dko	deeltijds kunstonderwijs
EHBO	eerste hulp bij ongelukken / eerste hulp bij ongevallen
EPD	elektronisch personeelsdossier
ESF	Europees Sociaal Fonds
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
Eurostat	statistical office of the European Union
EVRM	Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
FFEU	Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (= FEU)
FLOB	flankerend onderwijsbeleid
FOD	Federale Overheidsdienst
gesco	gesubsidieerde contractueel
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (historische naam = Gemeenschapsonderwijs)
GOK	gelijke onderwijskansen
gon	geïntegreerd onderwijs
hbo	hoger beroepsonderwijs
hbo5	hoger beroepsonderwijs 5
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid (van de KU Leuven) (nieuwe benaming voluit = Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving)
hrm	humanresourcesmanagement
hsbo	hoger secundair beroepsonderwijs
ICT	informatie- en communicatietechnologie
ion	inclusief onderwijs
IPO	internaten met permanente openstelling
KB	koninklijk besluit
kmo	kleine of middelgrote onderneming
KRC	Kinderrechtencommissariaat
kso	kunstsecundair onderwijs
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
LOP	lokaal overlegplatform

M-decreet	decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften
NT2	Nederlands als tweede taal
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OBPWO	onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek
OCB	Overlegcentrum Brussel
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OVSG	Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap
PIEO	Projecten Innoveren en Excelleren in Onderwijs
PMS	(historisch) psycho-medisch-sociaal centrum (nieuwe naam = centrum voor leerlingenbegeleiding, CLB)
pps	publiek-private samenwerking
Prodia	Protocollering van diagnostiek in leerlingenbegeleiding
PWC	PricewaterhouseCoopers
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RTC	regionaal technologisch centrum
Sabam	Société d'Auteurs Belge – Belgische Auteurs Maatschappij
SBO	Strategisch Basisonderzoek
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SES	Sociaal-Economische Status
SID	studie-informatiedag (ook SID-in)
SIHO	Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs
SIMON	Studievaardigheden en Interesse Monitor
SMART	specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden
SNPB	Samenwerkingsverband Netgebonden Pedagogische Begeleidingsdiensten
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
tbs	terbeschikkingstelling
tso	technisch secundair onderwijs
UGent	Universiteit Gent
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VBB	Voorrangsbeleid Brussel
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VerDi	Vereniging van directeurs van de academies muziek, woordkunst en dans
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie (van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest)
VIAA	Vlaams Instituut voor Archivering (oorspronkelijke naam = Vlaams Instituut voor het Audio-visueel Archief)
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
VN	Verenigde Naties
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen
VRIND	Vlaamse Regionale Indicatoren
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
VSKO	Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs
vte	voltijdsequivalent
VUB	Vrije Universiteit Brussel
VVB	Voorrangsbeleid Brussel
VVOB	Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
ZAP	zelfstandig academisch personeel